

Onsdagen den 21 oktober

Kl. 09.00–13.11
16.00–16.12

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 30 september justerades.

§ 2 Anmälan om ordförande i utskott

Talmannen anmälde att *Åsa Westlund* (S) valts till ordförande i finansutskottet från och med den 15 oktober.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2020/21:66

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:66 Nedskräpning och brottslighet vid bärplock-
arläger

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade
arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 13 november.

Stockholm den 19 oktober 2020

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialutskottet:
RiR 2020:19 Äldresatsningen – effektiviteten i statens satsning på kvalitetsregister i äldreomsorgen

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2020/21:33 och 36 till finansutskottet

2020/21:35 till socialutskottet

2020/21:37 till skatteutskottet

Motioner

2020/21:3720, 3722, 3728 och 3731 till utrikesutskottet

2020/21:3723 och 3732 till socialförsäkringsutskottet

*En moderniserad
radio- och tv-lag*

§ 6 En moderniserad radio- och tv-lag

Konstitutionsutskottets betänkande 2020/21:KU3

En moderniserad radio- och tv-lag (prop. 2019/20:168)
föredrogs.

Anf. 1 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Medierna har tagit stora språng de senaste decennierna, både vad gäller teknisk utveckling och vad gäller hur information färdas över världen. Internet har som vi vet möjliggjort för den enskilde medieskaparen att göra sig hörd, och stora medieföretag kan nu enklare än någonsin nå en global publik. Mediekonsumenterna kan nu i hög grad ta del av medieinnehåll från en annan plats i både tid och rum, när de vill. Det är en fantastisk utveckling som på många sätt stärker vår demokrati. Det är positivt att videodelningsplattformar inkluderas så att även de behöver förhålla sig till det regelverk som finns rörande reklam, tillgänglighetsanpassning och skydd av barn och unga. Det förslag som vi i dag debatterar gör lagstiftningen mer teknikberoende i vissa delar.

Diskussionen om yttre påverkan genom mjuk makt är levande. En mediebild ensidigt dominerad av annan stat eller aktör, även vad gäller underhållningsmedier, kan leda till att medborgarnas förståelse för sitt eget samhälle förvrängs. I Sverige är det tydligt att vissa grupper blandar samman exempelvis amerikansk historia och samhällsbyggnad med den egna. Under exempelvis debatten om BLM satte vissa grupper likhetstecken mellan amerikansk och svensk polis. Det är problematiskt i stort om befolkningen i vissa fall är mer insatta i delar av ett annat samhälles verklighet än i den egna verkligheten och de förutsättningar de själva lever under.

Utifrån en önskan om att upprätthålla en någorlunda jämn mjuk maktbalans är det begripligt att AV-direktivet inrättar ett innehållskrav om eu-

ropeiskt innehåll även för streamingstjänster. Vi förstår ambitionen men inte hur innehållskvoten ska lösa problemet, samtidigt som förslaget går för långt i andra avseenden.

Framväxten av legala streamingstjänster innebär viktiga framsteg för människors möjligheter att ta del av innehåll utifrån egna premisser, och jag skulle vilja påstå att de nya reglerna begränsar yttrande- och informationsfriheten. Innehållskvoterna är redan uppfyllda av merparten av de globala streamingföretagen, så kvoten skulle inte få nämnvärd påverkan på innehållet i sig utan enbart på företagets frihet att välja innehåll på sina tjänster.

Förslaget om innehållsreglering motverkar de möjligheter som de senaste decenniernas teknikutveckling har medfört på medieområdet. Regeringen har själv tidigare uttalat att kvoterna inskränker mediernas oberoende och den redaktionella friheten.

Innehållskvoter och att genom lagstiftning försöka reglera vilken information befolkningen ska ta del av är inte en hållbar väg. Det är mer naturligt att se över hur innehållsskapande kan främjas i Europa i stället för att försöka sätta upp minimikvoter.

Frihetstanken bärs här av oss och Liberalerna. Det är märkligt att andra partier som brukar beskylla oss för att vilja inskränka mediernas frihet så snabbt godtar förslag om innehållsreglering. Allt EU föreslår är inte bra, och det finns en gräns för vilka inskränkningar i vår frihet vi kan godta. Vi vet att regeringen egentligen håller med i många stycken, men här vägde tydligen EU tyngre än friheten.

Regeringen föreslår att public service-företagen om de vill ska kunna begära att tillståndsvillkoret om respekt för den enskildes privatliv tas bort från bolagens sändningstillstånd. Samtidigt bedömer regeringen att möjligheten i radio- och tv-lagen att förena sändningstillstånd med villkor om att i sändningsverksamheten respektera den enskildes privatliv ska vara kvar. Det ska vara upp till Myndigheten för press, radio och tv att besluta om tillstånd om att ändra då public service-företagen begär att ett villkor ska tas bort.

Regeringens argumentation kring frågan är motsägelsefull. Å ena sidan är det nya medieetiska systemet för oprövat för att kunna tas bort ur radio- och tv-lagen, å andra sidan vill regeringen möjliggöra att kravet tas bort i sändningstillstånden.

Regeringen påtalar även att det finns en risk för otydlighet när prövningar i vissa ärenden kan göras av två organ. Det kan bli oklart för enskilda vilket organ man ska vända sig till, och dubbelprövningar kan leda till olika utfall, vilket naturligtvis skapar otydlighet.

Vi är överens med regeringen om att det nya medieetiska systemet är för oprövat för att kunna tas bort i radio- och tv-lagen, och vi håller med regeringen om att parallella granskningsorgan för public service kan skapa otydlighet. Utifrån detta är den logiska slutsatsen att public service-bolagen inte bör ingå i det nya medieetiska systemet, det vill säga tvärtmot det fulla deltagande som regeringen vill underlätta.

Det är långt ifrån självklart att public service bör ingå i det nya systemet eftersom de har uppdrag och krav på sig från det allmänna. De särskilda kraven på saklighet och opartiskhet kan beröra frågor om respekt för den enskildes privatliv.

Public service finansieras av det allmänna, och det är mer berättigat att de folkvalda ställer långtgående krav om transparens på granskningsnämnden än att samma krav ställs på en privaträttslig organisation. Samtidigt är det problematiskt att en privaträttslig organisation, såsom den medietiska nämnden, får en betydande roll i granskningen av offentligfinansierad verksamhet. Det är medborgarna som ska styra över hur de gemensamma resurserna används och hur de följs upp. Dessutom blir det tydligare om granskningsnämnden sköter all granskning av public service. På så sätt elimineras också risken för dubbelprövning i frågor om huruvida public service visat respekt eller ej för den enskildes privatliv.

Det är slutligen, herr talman, viktigt att regeringen tänker igenom sina förslag. Kanske bryr man sig inte lika mycket om mediernas frihet och oberoende som man annars brukar slå sig för bröstet för.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation 1 i betänkandet.

Anf. 2 CHRISTER NYLANDER (L):

Herr talman! AV-direktivet, EU-ländernas gemensamma reglering av audiovisuella medietjänster, har uppdaterats, och nu ska också den svenska lagstiftningen anpassas efter detta. Det är en uppdatering som sker utifrån de förändringar som skett på mediemarknaden. Vi konsumerar ju medier på ett annat sätt nu än tidigare. Vi tittar mindre på tablå och mer på on demand och play. Det är nya plattformar, det är nya appar, det är större utbud, det är andra format och så vidare.

De förändringar som EU gjort i sitt direktiv tycker vi är rimliga anpassningar till en ny tid, och de förändringar som regeringen gör med anledning av direktivet är också bra och rimliga. Även i tider där vi tittar på tv, lyssnar på radio och annat på ett annat sätt än tidigare är det rimligt att skydda minderåriga. Det är rimligt att ha regler mot uppmaning till våld, hat och terroristbrott. Det behövs också en tillgänglighetsambition framöver, och den bör självklart vara väldigt hög.

På det sättet är detta välkommet, herr talman, både att EU uppdaterar AV-direktivet och att Sverige gör bra anpassningar efter detta.

Herr talman! Låt mig säga några ord om det som Aron Emilsson kallar för mjuk makt. Det är otroligt viktigt att se att det finns en mjuk makt i form av medier. Den som kontrollerar medier har naturligtvis också stor kontroll över de berättelser som finns i ett samhälle och över vad som anses normalt, vad som blir normaliserat och vad som blir strukturer som vi förväntas följa.

Därför är mediepolitiken otroligt viktig för ett samhälle. Den som har kontroll över medierna har också till stor del kontroll över debatten och kanske också därmed kontroll över politiken på ett sätt som vi ofta inte ser. Vi bör fundera mer på detta med mjuk makt.

Vi behöver också fundera mer på vad som händer med den svenska demokratin och den svenska debatten när en allt större del av den audiovisuella diskussionen förs på plattformar som är internationella och globala. Det är en intressant fråga. Vad händer till exempel om de plattformarna kommer i händerna på ett bolag som kontrolleras av en stat som inte är demokratisk?

7Allt det här måste vi naturligtvis diskutera, och det behövs regler för hur AV ska fungera framöver, men det behövs inte regler för att främja europeiska produktioner i tv-sändningar och beställ-tv, herr talman. EU ställer nu krav på 30 procents europeiskt innehåll i mediebolagens programinnehåll, och vi tycker från Liberalernas sida att det är djupt olyckligt.

Det är inte en uppgift för politiker vare sig på nationell nivå eller på EU-nivå att avgöra hur stor andel av produktionerna i utbudet som ska härröra från ett visst land. Det är en sak för mediebolaget och dess konsumenter att avgöra hur mycket det ska vara och hur balansen ska se ut mellan olika produktionsländer.

Liberalerna anser därför att Sverige bör ta initiativ till att omförhandla och initiera en revision av AV-direktivet på den här punkten. Vi behöver främja svensk filmproduktion och vi behöver främja svensk produktion på många andra sätt, och flera länder främjar nu filmproduktion till exempel genom att införa produktionsincitament för film. Det borde Sverige också göra, men vi ska inte kvotera och inte reglera.

Herr talman! I betänkandet väcks också frågor om hur medier ska granskas. Framför allt finns en del som gäller respekt för den enskildes privatliv. Vi hörde precis hur Sverigedemokraterna föreslår att man ska förbli vid det gamla. Jag välkomnar från Liberalernas sida den nya väg som nu påbörjats, alltså att medier själva skapar ett eget system för hur man ska kontrollera detta och hur man ska sanera det som inte bör finnas och bedöma det som har funnits.

Jag tror nämligen att det är viktigt att ta steg bort från politiken på det här området. Det fanns en grundlagsutredning som inte nådde ända fram för att grundlagsskydda public service, men jag tycker att när nu så inte skedde måste vi fundera på hur vi på andra sätt kan säkra det viktiga i att politiken har armlängds avstånd från medierna, inte minst när det gäller granskning.

Man kan göra det här på olika sätt. Dels tycker jag att vi bör fortsätta att se över hur man tillsätter de styrelser som finns för stiftelsen. Det bör inte vara så att till exempel de som är anställda på ett riksdagskansli ska kunna sitta där. Man bör också fundera på hur granskningen ska se ut och om man kan ta steg bort från politiken också där. Granskning i dag regleras i en förordning, vilket gör att en regering utan majoritet i riksdagen ganska snabbt kan ändra sammansättningen i en granskningsnämnd. Jag tycker att det är fel. Det här bör i stället föras över till lag så att man när man gör sådana förändringar åtminstone bör kolla så att man har en majoritet för det i riksdagen. Det skulle ge en tröghet i systemet, och det skulle minska regeringens makt över granskningsnämnden, vilket jag tror är rimligt och riktigt.

Dessutom bör man fundera över hur man också på detta område ska undvika att det finns aktiva politiker i granskningsnämnden. Jag tror också, herr talman, att det vore rimligt med ett skydd mot plötsliga entlediganden i granskningsnämnden just för att se till att till exempel en regering i minoritet som vill ändra granskningen på ett eller annat sätt inte kan göra det utan att först ha stämt av med riksdagen som man måste göra när man ska ändra en lag.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 3 IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Som talarna före mig har varit inne på är detta en fråga om att implementera EU:s direktiv om audiovisuella tjänster i svensk lagstiftning samt några andra frågor för att modernisera radio- och tv-lagen. Därav rubriken på betänkandet.

Eftersom kollegorna har redogjort för vad ärendet handlar om tänker jag inte gå in på det, utan jag kommer i stället att kommentera några frågor i betänkandet.

Medieområdet har förändrats i rask takt både vad gäller sättet vi tar del av media på i form av tekniska lösningar och vad gäller hur media används. Blickar vi ut i världen ser vi exempel på auktoritära makthavare som förstår att deras maktinnehav är beroende av en kontroll över mediepolitiken – kontrollen över vad som får sägas och vad som inte får sägas. Att sprida desinformation för att forma människors åskådningar, lägga ned oppositionella tidningar och styra innehållet i public service är exempel som vi ser runt om i världen.

Samtidigt har vi sociala nätverk som gör att fler än någonsin kan ta del av information och uttrycka sin mening, men där sprids det också falsk materia.

Herr talman! En grundförutsättning för att demokratin ska vara livskraftig är att medborgare får ta del av den mångfald av medier som finns och av oberoende och sakliga nyheter och att de får kunskap om vilken typ av information det är de tar del av.

Propositionen riktar in sig på viktiga frågor som handlar om just det här. Ett exempel är att Statens medieråd får i uppdrag att kartlägga och redovisa åtgärder som har vidtagits för att främja medie- och informationskunnighet. Ett annat förslag är krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när det gäller vissa tjänster.

Herr talman! Jag vill göra några reflektioner om andelen program med europeiskt ursprung, vilket har varit uppe i den här debatten. Som vi har hört innebär förslaget en kvot på europeiskt innehåll. Det är inte helt oproblemiskt. Under förhandlingarna rörande ändringarna i direktivet motsatte sig Sverige kvoter för europeiskt innehåll med hänsyn till att sådana inskränker mediernas oberoende och den redaktionella friheten. Tyvärr vinner Sverige inte gehör för sin hållning i alla EU-förhandlingar. Men vi ska komma ihåg att redan i dag ställs i radio- och tv-lagen vissa krav när det gäller skyldighet att tillhandahålla europeiskt innehåll.

Jag tycker att det är viktigt, som kulturutskottet pekar på, att vi ska genomlysa vilka effekterna blir av AV-direktivets krav på 30 procents europeiskt innehåll. För svensk del kanske det inte blir så omfattande, men genomlysning är ändå viktig.

Sedan har vi frågan om ett nytt medieetiskt system. Medicaktörer, alltså inte vilka som helst utan medieaktörerna i Sverige, har själva bestämt och gått med på att upprätta ett nytt medieetiskt självregleringssystem som innefattar frågor om publicitetsskada för enskilda. Det är väldigt bra. Public service-bolagen har anslutit sig till det medieetiska systemet, vilket innebär att en prövning av publicitetsskada för en enskild kan prövas både via granskningsnämnden och via det medieetiska systemet.

Det här är en ordning som kan komma att bli problematisk, varför regeringen också lägger förslag på att prövningen av publicitetsskada för enskild i stället ska ligga på det medicetiska självregleringssystemet.

Herr talman! En av de viktigaste principiella frågorna jag skulle vilja lyfta fram med det här ärendet är att stärka granskningsnämndens oberoende. Jag delar Christer Nylanders synpunkter fullt ut. Det görs genom förslaget att den som är riksdagsledamot, statsråd eller anställd i Regeringskansliet inte ska få vara ledamot i granskningsnämnden för radio och tv.

Herr talman! Vi behöver ta fler steg för att ytterligare stärka oberoendet för public service i hela kedjan. Lagändringarna förväntas träda i kraft den 1 december, men som jag sa förändras medieområdet i snabb takt, och svensk lagstiftning, däribland den lagstiftning vi behandlar i detta ärende samt våra grundlagar i form av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, har ett mycket tekniskt detaljerat innehåll. Det innebär att dessa ständigt behöver ses över och uppdateras.

Man kan fundera på om den ordningen är bra och om vi som lagstiftare måste tänka mer teknikneutralt. Det har vi försökt göra i förslaget i det här betänkandet. För vem vet vad framtiden har att utvisa? Det vi dock vet är att vi sannolikt snart kommer att behöva modernisera radio- och tv-lagen igen.

Anf. 4 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Det här betänkandet, som i huvudsak handlar om implementering av AV-direktivet från Europeiska unionen, väcker en rad funderingar om vad som kunde ha gjorts bättre och som kunde ha blivit bättre i en förhandling i EU. För Moderaterna har det i arbetet inför den förhandlingen varit viktigt att se till att den svenska ståndpunkten har varit sund och riktig, att den har främjat ett mångfacetterat och välmående medielandskap och att kulturen har kunnat vara så fri och oberoende av politisk styrning som möjligt.

I många viktiga delar har förbättringar gjorts på vägen, men som kollegan från Socialdemokraterna sa tidigare är det inte alltid de svenska ståndpunkterna når hela vägen fram. Så har det varit även denna gång. Det finns saker som skaver, exempelvis kravet på europeiskt innehåll. Men det finns också viktiga saker i betänkandet, som oberoendet och granskningen av vårt medielandskap, där eventuellt ytterligare steg kan behöva tas.

Det har varit viktigt för Moderaterna att betänkandet och propositionen som ligger till grund för det inte har varit ett steg i en överimplementering av ett EU-direktiv. Många gånger förut har Sverige när man ska implementera ett EU-direktiv kanske tagit i lite för mycket från tårna. Man ska absolut alltid vara bäst i klassen. Det har varit viktigt för oss att den formen av överimplementering inte har blivit fallet här. Vad vi kan bedöma har det inte blivit det. Därför ställer vi oss bakom förslaget i betänkandet som det ser ut.

Det finns andra tankar kring hur vi i framtiden kan behöva utveckla vårt medielandskap. Det handlar om att se till att ha mer teknikneutral lagstiftning, att granskningen fungerar, att public services oberoende säkras och att public service utvecklas till att bli än bättre än i dag. Det ser vi moderater självfallet positivt på och ställer oss bakom.

Vi ser framför oss fortsatta konstruktiva dialoger om hur man kan ta ytterligare steg i de olika riktningarna, med respekt för mediernas obero-

ende och för kulturens oberoende och fortlevnad. Politiken måste alltid ha ett säkerhetsavstånd till den formen av mjuk makt.

Herr talman! Ett välmående medielandskap bygger på principen om att frihet skapar välmående. Ökad reglering skapar inte lika stort välmående. Det har visat sig många gånger förut.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 5 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! När Erik Ottoson sa allt det där tänkte jag nästan stryka mig. Jag håller med om i princip allting, utom möjligen hur delar av det som sas absolut på slutet skulle kunna tolkas. Det här är faktiskt implementering av ett EU-direktiv där man, precis som Erik sa, inte gör mer än det som måste göras.

Hela konstitutionsutskottet var inför förhandlingarna om direktivförändringen enigt om att direktivet, framför allt 30-procentsregleringen för europeiska produktioner, var dåligt. Samtliga partier i riksdagen höll med om Sveriges hållning. Man kan önska att det också hade fått genomslag, det vill säga att vi inte skulle ha en 30-procentig kvot. Men det lyckades inte.

Man kan också säga att vi då ska ta initiativ till en omförhandling. Det skulle man kunna göra med varje grej som man inte är särskilt nöjd med. Problemet är att en sådan förhandling kan ta två vägar. Det finns ganska mycket som tyder på att vi nog inte skulle ha framgång utan att vi riskerar att få en ännu större kvot för europeisk produktion.

Frågan är om det är där vi ska lägga energi och kraft vad gäller medieområdet i Europa. Jag och Vänsterpartiet tror inte det. Därför ställer vi oss bakom utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 7 Några sekretessfrågor på finansmarknadsområdet

Konstitutionsutskottets betänkande 2020/21:KU4
Några sekretessfrågor på finansmarknadsområdet (prop. 2019/20:173)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 8 Riksrevisorns årliga rapport 2020

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU9
Riksrevisorns årliga rapport 2020 (redog. 2019/20:RR5)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 9 Tillfällig ändring i Första–Fjärde AP-fondens placeringsregler med anledning av covid-19

Prot. 2020/21:25
21 oktober

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU12
Tillfällig ändring i Första–Fjärde AP-fondens placeringsregler med anledning av covid-19 (prop. 2020/21:9)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 10 Några frågor om clearing av OTC-derivat och om transaktioner för värdepappersfinansiering

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU29
Några frågor om clearing av OTC-derivat och om transaktioner för värdepappersfinansiering (prop. 2019/20:174)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 11 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU31
Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF (framst. 2019/20:RB6)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 12 En effektivare kommunal räddningstjänst

Försvarsutskottets betänkande 2020/21:FöU3
En effektivare kommunal räddningstjänst (prop. 2019/20:176)
föredrogs.

*En effektivare
kommunal
räddningstjänst*

Anf. 6 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Vi moderater välkomnar en proposition gällande räddningstjänsten. Det är en hel del som behöver styras upp vad gäller styrning och ledning. Det har vi sett vid de stora kriserna de senaste åren, till exempel de stora skogsbränderna 2014 och 2018. Räddningstjänsterna gjorde fantastiska insatser, men det avslöjades också brister vad gäller ansvar, ledning och samordning hos räddningstjänsterna. I propositionen saknar vi dock förslag som gör det enklare och lättare för de duktiga människor runt om i Sverige som hela tiden har beredskap för drunkningsolyckor, skogs-

bränder, översvämningar, kemikalieutsläpp och brinnande bilar – listan kan göras lång.

Apropå brinnande bilar, visste ni att en elbil som har brunnit måste stå i två veckor med en radie av tio meter från brännbart material? Den kan hux flux börja brinna igen. Sådant ska räddningstjänsterna ha koll på.

Svensk räddningstjänst är till mycket stor del beroende av deltidsbrandmän. De är ungefär 10 000 av de 15 000 brandmän vi har i Sverige. Jag tänker att de deltidsbrandmän som finns ute på landsbygden och på mindre orter är särskilt viktiga. Där är det ofta inte möjligt att ha heltidsanställd personal.

Vi moderater tycker att det är centralt för räddningstjänstens personalförsörjning att det finns rimliga villkor för de anställda, så att det i hela landet går att rekrytera och behålla både heltidsanställda och deltidsanställda brandmän. Vi föreslår därför att deltidsbrandmän ska undantas från a-kassereglerna. Under pågående pandemi har det blivit tydligt att det inte kan vara som i dag. En deltidsbrandman som har ett vanligt jobb men förlorar det kan inte få a-kassa på grund av att det belopp man får för att vara deltidsbrandman och ha beredskap blir för högt. Då kan man inte få full a-kassa.

Det är helt orimligt att deltidsbrandmän ska tvingas säga upp uppdraget att vara deltidsbrandman av sådana ekonomiska skäl. Bemanningläget är akut. I vissa fall riskerar räddningstjänsterna att förlora upp till en tredjedel av sin personalstyrka. Detta blyxtbelyser verkligen behovet av att förbättra villkoren för en viktig del av Sveriges räddningstjänst. Vi har brist på brandmän. De är hjältar som vi borde hylla, inte straffa. Därför är jag i dag glad över att utskottet står bakom förslaget som möjliggör detta.

Herr talman! När det absolut värsta inträffar – dödsfall i tjänsten – finns i dag ett efterlevandeskydd som inte svarar mot den risk dessa människor tar. För att den efterlevande familjen ska kunna få det någorlunda ekonomiskt drägligt den första tiden efter ett dödsfall behövs därför väldigt ofta insamlingar från kollegor och andra som bistår med ekonomisk hjälp. Så ska det inte behöva vara. Samhället måste ställa upp för de drabbade som har haft anhöriga som i sin tur har ställt upp för samhället. Det behövs därför en översyn av efterlevandeskyddet för personal inom räddningstjänst, polis och militär som förolyckas i tjänsten.

Frågor som har med räddningstjänsten att göra är viktiga. Kommunernas egna handlingsprogram för den förebyggande verksamheten och för räddningstjänstverksamheten beslutas i dag i varje kommuns fullmäktigeförsamling. Moderaterna håller med om att det finns en stor relevans i att göra dokumenten mer ändamålsenliga och likformiga för att man ska kunna utveckla kvaliteten i dem. Men det känns jättemärkligt att det nuvarande förslaget innebär att programmen inte längre ska antas i kommunfullmäktige.

I propositionen lyfts fram att det här är ett problem då beslut om dessa program ibland fattas sent inne i en mandatperiod. Kan man inte bara ställa krav på när programmen ska antas i stället för att vi tar bort besluten om dem? Det här är viktiga frågor, och därför yrkar vi avslag på den delen i propositionen och föreslår att det här ska vara kvar, det vill säga att programmen ska antas i kommunfullmäktige. Dessa frågor behöver hög status och ska belysas av en kommuns högsta beslutande organ. Frågorna behöver få den status som de förtjänar.

Herr talman! Moderaterna ställer sig bakom propositionen men yrkar avslag på två punkter. Vi lägger även fram ett antal förslag där vi tycker att regeringen inte har gått tillräckligt långt.

Vi föreslår att riksdagen ska avslå regeringens förslag i 5 kap. 1 § gällande att MSB ska ta över tillsynsansvaret över att kommunerna följer lagen om skydd mot olyckor och föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen. Länsstyrelserna har ju redan i dag stor kunskap om det lokala arbetet i kommunerna. De har redan etablerade vägar och etablerade beredskapsenheter. Det känns inte resurseffektivt att MSB skulle bygga upp en helt ny organisation. Det är heller inte okej ur perspektivet att ha dubbla roller. I så fall skulle ju MSB både utfärda föreskrifter och sedan tolka och tillämpa dem.

Moderaterna tycker ändå att det även i fortsättningen måste finnas ett tydligt mandat för staten att kunna gå in och ta över kommunernas räddningstjänst för att det även fortsättningsvis ska finnas en tydlig möjlighet för den högsta nivån att utöva krisledning vid behov.

Man måste också se över organisationerna. Till viss del måste det få förekomma olika organisationsformer i och med att kommunerna ser väldigt olika ut och har skilda utmaningar. Samtidigt måste dock organisationerna vara likvärdiga och i möjligaste mån enhetliga för att kunna uppfylla de krav som ställs på den enskilda räddningstjänsten och dess samverkan med olika aktörer. En ökad likvärdighet och enhetlighet förenklar samarbetet med MSB och andra aktörer när de behöver gå in och leda eller stödja större räddningsinsatser.

Moderaterna vill därför se en utredning som gör en fördjupad analys av räddningstjänstens organisation. Den ska lägga fram förslag om hur organisationerna skulle kunna bli mer ändamålsenliga och likvärdiga. I detta sammanhang är det viktigt att definiera vad "likvärdig" innebär. Det ser ju inte likadant ut i Flen som i Haninge eller i Åre jämfört med Sundsvall.

Den här utredningen bör även fundera på samarbete med andra aktörer. Det kan till exempel gälla näringslivet eller något som det man har infört i Medelpad – förstärkt medmänniska – eller som hemma i Haninge där vi har civila insatspersoner på Södertörn. Även formerna för räddningsvårn bör utvecklas och förstärkas.

Det ärende som vi i dag har uppe för debatt handlar också om skogsbrandsbekämpning. Vi moderater menar att det finns större möjligheter att tidigt upptäcka bränder om man patrullerar regelbundet. Det ökar förutsättningarna för att avvärja hotande skogsbränder snabbare, innan branden fått spridning. Detta görs till viss del i dag via några länsstyrelser som tar stöd av MSB. Men det gäller långt ifrån alla. Vi vill därför se över möjligheten att staten fullt ut kan finansiera skogsbrandsbevakning med hjälp av lokala flygklubbar.

Herr talman! Vi moderater står självklart bakom alla våra reservationer men för tids vinnande yrkar jag bifall till bara en reservation. Det är lite knepigt när flera av dem hänger ihop, såsom reservation nr 3 under punkt 3 och nr 5 under punkt 6. Men avslutningsvis yrkar jag som sagt bifall till reservation 3 under punkt 3.

Anf. 7 CAROLINE NORDENGRIP (SD):

Herr talman! Sverige har under senare tid vid två tillfällen drabbats av allvarliga skogsbränder. Vi hade den stora branden i Västmanland 2014

där skadorna på skog blev omfattande. Men även hem brann ned, och byggnader brandskadades. Värst av allt var dock att personskador uppstod och att ett liv gick förlorat, vilket fick fruktansvärda följder för de drabbade.

År 2014 tillsatte regeringen en skogsbrandsutredning som skulle redovisas hösten 2015, men regeringen ändrade sig och beslutade tidigt 2015 att ge utredningen nya direktiv. I stället för att ta reda på vilka lärdomar som kan dras av hanteringen av skogsbranden i Västmanlands län ansåg regeringen att det var lämpligare att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fick uppdraget att identifiera de åtgärder som bör vidtas i syfte att stärka samhällets krisberedskap. Utredarens uppdrag begränsades därför till att enbart beskriva och utvärdera den operativa insatsen och övrigt arbete som har bedrivits i samband med skogsbranden.

De framkomna rekommendationerna omsattes dock inte till nödvändiga förslag och förändringar. Trots detta lyckades berörda myndigheter med stöd av olika organisationer, frivilliga och andra länder hantera bränderna sommaren 2018, utan att skadorna på annat än skog blev omfattande.

Det är av största vikt att rekommendationer från utredningen efter branden 2014 tillsammans med erfarenheter från sommaren 2018 nu omsätts i praktiken. En tydlig ledningsorganisation och rollfördelning är av stor vikt. Befälsförhållandena vid framför allt större bränder måste vara tydliga. Det blir speciellt bekymmersamt när bränder går över länsgränser.

Vi välkomnar därför att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap nu ska få större befogenheter för att på begäran ta ett samordnande ansvar. Befälsordningen och samverkan mellan olika organisationer under olika scenarier behöver vara förberedd. Regelbundna övningar behövs för att säkerställa att alla inblandade har förstått sin roll. Detsamma gäller vikten av praktiska övningar i fält, där även lokala organisationer inklusive jordbrukare och markägare övar med sin respektive utrustning.

MSB hade som ambition att öka kunskapen om skogsbrandsläckning, och utförde en särskild satsning under 2019. Vid sju tillfällen genomfördes skogsbrandsutbildningar med totalt över 200 deltagare, främst från kommunal räddningstjänst men även från Försvarmakten och Kustbevakningen. Hatten av för det initiativet!

Herr talman! Det behöver även utvecklas bättre rutiner för överlämnande efter släckningen av en skogsbrand. Enligt lagen är det markägaren som är ansvarig för att bevakning och eventuell eftersläckning görs under veckorna efter branden. I verkligheten finns alltid en risk att markägaren inte är kapabel att göra detta, och därför är det mycket vanligt att bränder som till synes var släckta flammor upp igen.

Att skogsbolag har en organisation för att bevaka och eftersläcka brand på sin mark bör man kunna utgå ifrån. Beträffande enskilda skogsägare behöver Skogsstyrelsen eller annan myndighet säkerställa att kapaciteten finns. Det är även viktigt att frivillig skogsbrandsbevakning med flyg bevaras och stärks tills det finns ett annat system på plats, kanske då genom bevakning med drönare.

Många av de sportflygplatser som dessa piloter och plan nyttjar riskerar att läggas ned. Därmed försvinner närheten mellan skog och flygplats och även den lokalkännedom som många frivilliga brandbevakningspiloter besitter. Dessutom medför ett uttunnat nät av små flygplatser att an-

knytningssträckan för brandflyget förlängs, vilket naturligtvis kommer att försvåra släckningsarbetet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har haft och har en samverkande funktion mellan olika myndigheter. Vi ser positivt på detta samt på att myndigheten ska ta ett större ansvar som en samordnande myndighet för civilt försvar och krisberedskap.

Herr talman! Med det sagt vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 9.

Anf. 8 LINDA MODIG (C):

Herr talman! Varje dag gör svenska män och kvinnor heroiska insatser för att bekämpa bränder, hantera olyckor och rädda liv. Närmare 16 000 av dessa hjältar är brandmän i Sverige. Av dessa är omkring 10 700 deltidsanställda. Siffrorna talar sitt tydliga språk: Systemet med deltidsbrandmän är en bärande del av den svenska räddningstjänsten. Låt mig återkomma till denna bärande del av räddningstjänsten något senare i mitt anförande.

Centerpartiet eftersträvar en kompetent räddningstjänst i hela landet och ett stärkt skydd mot olyckor och skogsbränder. Det är därför mycket välkommet att regeringen slutligen, sex år efter de stora skogsbränderna i Västmanland och två år efter de många och omfattande skogsbränder som sommaren 2018 härjade i Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län, lämnat en proposition på riksdagens bord om hur den kommunala räddningstjänsten kan bli effektivare. Det är välkommet, men vi beklagar att åtgärderna inte genomförts tidigare. Erfarenheterna fanns redan 2014 efter bränderna i Västmanland. De hade kunnat legat till grund för hur en effektivare kommunal räddningstjänst hade kunnat utformas, bland annat avseende förstågan till ledning och samverkan. Hade förslagen legat på riksdagens bord tidigare hade konsekvenserna av bränderna sommaren 2018 kunnat bli mindre omfattande.

Sverige är inte tillräckligt väl rustat för att vi ska kunna känna oss trygga inför framtida stora och komplicerade skogsbränder. Det är slutsatsen i utvärderingen av skogsbränderna sommaren 2018, då det än en gång visade sig att Sveriges samlade brandsläckningsresurser var otillräckliga. Men utvärderingen visade också att kommunernas förebyggande och förberedande arbete mot skogsbränder måste bli bättre. Statens stöd till kommunerna att göra det måste bli bättre.

Låt oss slå fast att kommunerna har en nyckelroll. Det är kommunerna som ansvarar för både de operativa räddningstjänstinsatserna och det förebyggande arbetet. Det är kommunerna som ska anta kommunala handlingsprogram och göra risk- och sårbarhetsanalyser och som ansvarar för att omsätta resultat och erfarenheter i praktisk verksamhet. Det är kommunerna som måste dimensionera räddningstjänsten så att den kan skala upp vid behov men också samverka över både geografiska och organisatoriska gränser. Där brister det ibland i dag. Människors tillgång på trygghet och säkerhet varierar beroende på var i landet man bor.

Många av de åtgärder som regeringen nu föreslår är bra och nödvändiga, bland annat vad gäller handlingsprogrammets utformning och innehåll. Det är också bra att regeringen stärker och målsätter den olycksförebyggande verksamheten och tillsynen och att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, får i uppgift att prioritera och fördela resurser.

Prot. 2020/21:25
21 oktober

*En effektivare
kommunal
räddningstjänst*

Med den styrning som staten nu gör och det stöd som den kan ge kommunerna kan möjligheterna till ett likvärdigt skydd mot olyckor i hela landet förbättras, samtidigt som det finns utrymme för lokala lösningar av hur samverkan och organisation ska se ut.

Centerpartiet har tidigare motionerat om tydligare statlig styrning i handlingsplanerna, om stärkt tillsyn och ökat statligt stöd och om att ett mål för olycksförebyggande verksamhet behöver införas. Vi var också först av de politiska partierna med att kräva att Sveriges brandsläckningsförmåga från luften behövde bli bättre. Vi är glada att Sverige nu genom MSB har säkrat denna förmåga.

Efter både de stora bränderna i Västmanland och bränderna sommaren 2018 har som nämnts utvärderingar gjorts. Däremellan har dessutom en räddningstjänstutredning presenterats. Många förslag har lämnats om hur det olycksförebyggande arbetet i kommunerna kan stärkas. Dessa inkluderar räddningstjänsten och arbetet mot skogsbränder. Det finns mycket att göra också från nationellt håll för att förmågan ska stärkas och räddningstjänsten bli likvärdig. Staten kan ytterligare stödja kommunerna i att ta sitt förebyggande ansvar. Görs det på rätt sätt kan det leda till bättre förutsättningar för kommunerna att själva styra sin verksamhet inom förebyggande skydd mot olyckor och skogsbränder samt räddningstjänstverksamhet.

Centerpartiet vill därför se både en bättre statlig styrning och ett tydligare statligt stöd till kommunerna för räddningstjänsten och skyddet mot olyckor. Det skulle vara av stort värde för arbetet om statusen för det förebyggande arbetet kunde höjas genom införandet av ett nationellt mål. Det ger en tydligare inriktning för den förebyggande verksamheten och stödet till kommunerna.

Vi vill också ge MSB mandat att tydligare styra vad kommunernas handlingsplaner och styrdokument för räddningstjänsten ska innehålla. Då blir kvaliteten högre, och styrdokumentet blir mer konkreta utifrån lokal riskbild och möjliga att följa upp. Det handlar om att staten ska tydliggöra styrningen för att kommunernas verksamheter ska bli bättre och effektivare. Det skulle ge bättre förutsättningar för tillräckligt skydd och för människors tillgång till trygghet och säkerhet i hela landet.

Vi vill även förbättra tillsynen av skydd mot olyckor. En mer effektiv tillsyn kan förebygga brister i beredskapen för stora skogsbränder. Den kommunala räddningstjänsten är väsentlig för en säker och likvärdig kommunal räddningstjänst i hela landet. En effektiv statlig tillsyn kan ha betydelse även för kommunernas förutsättningar att klara stora skogsbränder.

Centerpartiet vill också ge kommunerna bättre möjligheter att använda resurser och kompetens inom skogsbruk, jordbruk och entreprenadföretag vid räddningstjänstinsatser. Kommunerna ska ha möjlighet att träffa avtal med andra om att vidta inledande åtgärder vid en räddningsinsats. Vid skogsbränderna 2018 visade det sig att frivilliga inom till exempel jord- och skogsbruken och entreprenörsföretagen var en mycket viktig resurs. Vi är övertygade om att denna resurs kan bidra ytterligare till kommunernas skogsbrandsberedskap med rätt förutsättningar.

I dag måste som huvudregel personal som ingår i kommunens organisation för räddningstjänst vara kommunalt anställd. Ett undantag måste därför införas i lagstiftningen. Även andra aktörer måste värdesättas, såsom ideella krafter och civilsamhällets resurser och handlingsberedskap.

De senaste årens erfarenheter har visat hur väsentligt dessa kan bidra i en samverkan när skogsbranden är ett faktum.

Utbildningen av räddningstjänstpersonal sker främst genom MSB:s utbildningar. Dessa ges på olika nivåer. Det är viktigt för likvärdigheten i landet att utbildningar inom räddningstjänsten ges i en utsträckning som motsvarar kommunernas behov av utbildad personal. Centerpartiet vill se en specialistutbildning för brandmän i hur stora skogsbränder bäst ska bekämpas. Genom fler utbildningsplatser för brandmän ökar också den statliga närvaron runt om i landet.

Vi i Centerpartiet står bakom våra reservationer, men i dag yrkar jag bifall endast till Centerpartiets reservation 13 under punkt 20.

Låt mig återvända till den viktiga gruppen deltidsbrandmän. Det är en speciell anställning som bedrivs som extra arbete vid sidan av en ordinarie anställning. Personalförsörjningen av deltidsbrandmän har varit ett av de största problemen under de senaste decennierna inom svensk räddningstjänst. För att förbättra villkoren för deltidsbrandmän vill vi att MSB ska få en särskild uppgift att stödja kommunerna i personalrekrytering av deltidsbrandmän. Vi vill också se över vissa andra regler som inte är anpassade till en anställning som deltidsbrandman. Vi gläds över att utskottet kunnat enas om ett tillkännagivande till regeringen om behovet av att skyndsamt se över möjligheterna att bevilja undantag i a-kassereglerna för deltidsbrandmän.

Centerpartiets förslag för en stärkt räddningstjänst och stärkt förmåga att förebygga och hantera stora olyckor och skogsbränder innebär att staten tar ett större ansvar för att se till att kommunerna rättsligt har de verktyg de behöver. Sammantaget ger detta bättre verktyg för ett likvärdigt skydd i hela landet.

Anf. 9 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens proposition *En effektivare kommunal räddningstjänst*. Propositionens förslag kommer utifrån de stora bränderna vi hade i Sverige 2014 och 2018. Det var händelser som var unikt stora och allvarliga men som vi på grund av klimatförändringen vet kommer att hända igen. Vi har det senaste året sett enormt stora bränder i Australien och Kalifornien just som en konsekvens av klimatförändringar.

Räddningstjänsten är en grundpelare för säkerhet och trygghet i vårt samhälle. Det är räddningstjänsten, tillsammans med polisen, som i fredstid gör att vi kan känna oss trygga och säkra i vårt samhälle. Det är därför otroligt viktigt att de verksamheter som vi kallar blåljusverksamheterna inte utsätts för den typ av allvarliga brott vi ser ibland och störningar som utsätter personalen för risker som gör att de inte kan fortsätta med sitt viktiga arbete. Sådana attacker måste verkligen stoppas och motarbetas med ett förebyggande arbete där befolkningen lär sig att förstå räddningstjänstens verksamhet och kanske får se och ta del av den.

Förebyggande arbete är också den viktigaste metoden för att stoppa bränder. Många gånger är små enkla åtgärder som var och en kan göra hemma ett sätt att göra vårt liv mycket tryggare. Glöm inte att kontrollera era brandvarnare hemma på första advent, som är den stora brandvarnar-kontrolldagen! Det är också otroligt viktigt att olyckor förebyggs i skolan genom till exempel mycket bättre simundervisning än vad vi ser i dag.

Det finns en anledning till att väldigt många barn och unga har brandman som ett av sina drömyrken. Alla som arbetar inom räddningstjänsten, som är ett mycket riskfyllt arbete, är vårt samhälles hjältar.

Herr talman! Vänsterpartiet instämmer i regeringens förslag om att räddningstjänsterna måste bli mer effektiva. Efter de stora skogsbränderna visade utvärderingarna att räddningstjänsterna inte hade tillräckliga resurser för att klara av stora bränder. Regeringens förslag är att ställa högre krav på räddningstjänsterna så att det finns en ledningscentral som är bemannad dygnet runt, vilket såklart är väldigt bra. Men det kräver resurser.

Räddningstjänsten är i dag kommunal. Det skulle kunna finnas en räddningstjänst i varje kommun, 290 stycken. Så är det inte riktigt. Det finns 152 olika räddningstjänster i Sverige. Det kan jämföras med att vi har en enda polismyndighet och en enda försvarsmakt som ska ta hand om hela Sverige. För att klara av sitt uppdrag har många kommuner därför på frivillig basis gått ihop i större organisationer, till exempel kommunalförbund, eller gått in med olika avtal mellan kommunerna.

Vänsterpartiet menar därför att en kommunal räddningstjänst i dag egentligen bara är kommunal på papperet. Vi ser att verkligheten ute i landet är att räddningstjänsten drivs i mindre eller större regioner utanför de vanliga nivåerna kommun, län och stat som vi har i landet. Det ger en svåröverblickbar räddningstjänst med många olika modeller för hur arbetet görs, och vi riskerar att få en ojämlikhet över landet. Ett kommunalförbund är också mycket svårare att styra rent politiskt.

Vänsterpartiet menar därför att propositionen inte löser problemet med räddningstjänsternas effektivitet och likvärdighet eftersom man inte har velat se på styrningen. Vi menar att styrningen måste ses över. Vi tror att kommunerna kanske inte riktigt är den bästa nivån för att styra räddningstjänsten.

Vi kanske behöver en styrning och ledning på högre nivå, kanske i regionala modeller med lite större räddningstjänstregioner som man har i vårt grannland Finland. Vi ser i dag hur räddningstjänsterna tvingas till sammanslagningar för att klara sina uppdrag. Regeringens proposition ställer högre krav på räddningstjänsterna. Det gör att räddningstjänsterna kommer att behöva gå ihop. Men man visar inte i propositionen hur detta ska göras.

Herr talman! I propositionen finns också en mycket dålig förändring som vi i Vänsterpartiet ser väldigt allvarligt på. Jag kallar det en smygprivatisering av räddningstjänsten. Vänsterpartiet är stora motståndare till att samhällsviktig verksamhet läggs över på privata företag. Det är en debatt i sig. Det handlar om demokratisk kontroll, att stoppa vinstjakten och att ha ett robust samhälle där det offentliga styr, leder och har ansvar.

Det finns ett förslag i propositionen att kommunerna ska kunna överlåta åt någon annan, till exempel ett privat företag, att kunna vidta inledande begränsade åtgärder vid en räddningsinsats. Flera remissinstanser är kritiska, och Vänsterpartiet vill avslå detta och ta bort det ur lagförslaget. Det är redan i dag möjligt för andra än räddningstjänsten att göra inledande åtgärder. Det är självklart så att både privatpersoner och yrkespersoner på olika sätt ska kunna vara med och påbörja att kunna släcka en brand eller kunna rädda liv. Det kan till exempel handla om att använda en handbrandsläckare eller att kasta ut en livboj. Man behöver inget avtal för att göra de åtgärderna när läget är akut.

Vi menar att regeringens förslag öppnar en bakväg för att kommersiella bolag ska kunna gå in och ta över delar av räddningstjänstens verksamhet. Vi vet att privata företag, till exempel vaktbolag, står i kulisserna och väntar lite på att också få gå in i den här typen av verksamhet. Det är inte lämpligt att vaktbolag skickas ut på räddningsinsatser och larm. Det kräver utbildning och rätt utrustning. Det är räddningstjänsten som har det i dag.

Vänsterpartiet stöder de skrivningar som finns i dag i lagen om skydd mot olyckor. Det är tydligt att det är det offentliga som ansvarar för räddningstjänsten och ska planera och utföra räddningstjänst. Att ta in privata alternativ och företag i detta skulle skapa stora svårigheter med transparens och ansvarsutkrävande. Det finns oklarheter vad gäller tystnadsplikt för privata aktörer.

För att garantera likvärdighet över hela landet, i alla stadsdelar i en stad, och ha en transparens utan vinstintresse krävs det att räddningstjänsten även i fortsättningen drivs helt och hållet i offentlig regi. Vänsterpartiet yrkar därför bifall till vårt yrkande nr 2 i betänkandet som rör just detta.

Herr talman! Vi är däremot väldigt glada över att vi har fått en majoritet i utskottet för att kräva att regeringen löser frågan om a-kassa för deltidsbrandmän. I Sverige finns över 10 000 deltidsbrandmän. Det är en väldigt stor andel av de brandmän vi har i vårt land. De har ett annat yrke vid sidan om och är brandman på sin fritid och kan kanske gå ifrån sitt jobb om det kommer ett larm. Deltidsbrandmännens engagemang och frivilliga insatser är avgörande för att vi ska ha ett tryggt samhälle. Jag vill uttrycka min stora tacksamhet för alla de insatser som deltidsbrandmännen gör vid sidan om sitt vanliga yrke.

Att vi nu gemensamt uppmanar regeringen att lösa frågan om a-kassa för deltidsbrandmän är väldigt bra, men det räcker inte. Vi behöver också förbättra arbetsvillkoren och höja lönerna för räddningstjänstens personal. Det är ett mycket riskfyllt uppdrag som är både fysiskt och mentalt påfrestande. Man arbetar med hög press i en farlig miljö, och ibland är man omgiven av chockade eller aggressiva människor. Det är ett jobb som kräver betydligt mycket bättre arbetsvillkor och högre löner än vad vi har i dag. Det är avgörande för att vi ska kunna rekrytera brandmän framöver.

Herr talman! Jag ser fram emot att få debattera räddningstjänsten fler gånger här i riksdagens kammare. Jag hoppas att regeringen vill återkomma med en utredning som gäller just styrningen av räddningstjänsten. Fram till dess vill jag återigen framföra mitt stora tack till all personal i räddningstjänsten som gör ett otroligt viktigt arbete i vårt samhälle.
(Applåder)

Anf. 10 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi en effektiv kommunal räddningstjänst. Det är angelägna frågor.

Hela svenska folket minns bränderna som vi hade för två år sedan på sommaren. Det var enormt stora ytor som brann. Jag tänker på dem i Jämtland, i Dalarna och på andra ställen. Det är lätt att glömma bort hur stora ytor det var. Det var 25 000 hektar. Vad är nu 25 000 hektar, herr talman? Det motsvarar 38 000 fotbollsplaner.

Det hade brunnit fyra år tidigare, 2014, som har påtalats här. Då var det i Västmanland, inte så långt härifrån. Vid den tidpunkten var det

14 000 hektar som brann, motsvarande 25 000 fotbollsplaner. Det blev enorma skador för markägare, och det blev tragedier.

Det vi kan konstatera är att vi inte var redo 2018. Är det en sak som är säker är det att katastrofer tyvärr kommer att hända igen. Därför, herr talman, måste vi bli bättre. Därför är det så viktigt att vi drar slutsatser och ser till att vi står bättre rustade nästa gång det händer.

Flera saker har påtalats och tagits upp i debatten. Jag vill lägga till ett par saker som vi särskilt vill lyfta. En sak är helikoptrar. Var och en förstår att helikoptrar är av enormt stor betydelse vid stora bränder. Men vi har kunnat se att de resurser vi har inte används. För vi har faktiskt resurser. Jag tänker på Försvarmakten. De har uppemot 50 helikoptrar – riktiga maskiner, tack och lov! De används till en del, men de skulle kunna användas mer om det fanns möjlighet. Vi skulle vilja att Försvarmakten fick uppgiften att planera för att kunna hjälpa till och att de skulle få ersättning för det. Då skulle vi kunna använda deras helikoptrar.

Låt mig ta ett exempel. Det gäller de skopor som hela svenska folket såg när de användes vid bränderna. Försvarmaktens Black Hawk, till exempel, kan ta 2 500 liter, medan de mindre privata skopor som används – och de är bra – kan ta betydligt mindre, kanske bara 300–400 liter. Därför borde vi se till att använda de resurser vi har på bästa tänkbara sätt, och en viktig del i detta är att ändra lagstiftningen.

Det finns en annan sak som ofta kanske glöms bort, nämligen Sjöfartsverket. De har sju helikoptrar, och de är godkända för att ha den krok som man kan använda. Men den har aldrig kommit på plats. Trots att detta har påpekats gång efter annan händer ingenting. Det är under all kritik.

Låt mig ta ytterligare ett exempel. Vid ett tillfälle brann det utanför Visby. Man kunde se branden från Sjöfartsverkets helikopter, men man kunde inte göra ett dugg. Det här retar upp folk, med all rätt. Vi måste se till att det åtgärdas. Helikoptrar är någonting dyrbart och någonting som kostar väldigt mycket pengar. Då måste vi använda dessa resurser på bästa sätt. Därför lyfter vi fram detta i betänkandet.

En annan viktig sak som har tagits upp här gäller brandmännen. Det finns 16 000 brandmän i vårt land, som gör en fantastisk insats. 10 700 är deltidsbrandmän. En deltidsbrandman måste kunna lämna sitt ordinarie arbete med fem minuters varsel vid larm. Av lätt insedda skäl är det därför svårt att hitta deltidsbrandmän. Det ställs stora krav på hans eller hennes ordinarie arbetstider. Tyvärr har också svårigheten att rekrytera deltidsbrandmän ökat på senare tid.

Ovanpå denna svåra balansgång har nu varslen med anledning av covid-19 lagts till problematiken. Många deltidsbrandmän har blivit uppsagda från sina ordinarie jobb, och för att få ut hela sin a-kassa ser sig många av dessa nyblivna arbetslösa deltidsbrandmän tvungna att säga upp sig från sina brandmansjobb.

Detta är en helt orimlig effekt av a-kassans regler. Kristdemokraterna anser nu tillsammans med en majoritet i utskottet att regeringen snarast måste lösa problemet. Det finns ingen anledning att ytterligare försämra läget, och det här är en lagstiftning som måste ses över. Därför ser vi med tillfredsställelse att detta har blivit något som hela utskottet står bakom i ett tillkännagivande.

Kristdemokraterna står naturligtvis bakom varenda reservation vi har i betänkandet, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till reservation nr 8.

Anf. 11 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Sverige är, som vi alla vet, ett stort land, både till ytan och sett till vår administrativa indelning med 290 kommuner som var och en ansvarar för räddningstjänsten inom sitt geografiska område. Båda dessa faktum – den stora landarealen, varav ungefär 70 procent dessutom utgörs av skog, samt kommunernas långtgående ansvar – skapar en del utmaningar i arbetet med ett effektivt och likvärdigt räddningstjänstarbete.

Oavsett var i landet man bor ska man naturligtvis kunna förvänta sig hjälp om man råkar ut för en olycka, om huset brinner eller om ens skog står i lågor. Det är en grundläggande del av samhällskontraktet. Även om räddningstjänst i stor utsträckning är och bör vara en kommunal angelägenhet, anpassad efter lokala förhållanden och förutsättningar, är det därför naturligt att staten tar ett övergripande ansvar för att säkerställa just likvärdighet och effektivitet. Just likvärdighet och effektivitet kan sägas vara två ledord i det betänkande som vi i dag diskuterar och debatterar.

För att stärka Sveriges förmåga på dessa områden föreslår regeringen lagändringar i syfte att främja en starkare statlig styrning av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänst. Man föreslår en tydligare ledningsorganisation med krav på kommunerna att upprätthålla övergripande ledning av räddningstjänsten. Man föreslår också förstärkt tillsyn och stöd samt möjligheter för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, att under vissa förhållanden prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser ur ett nationellt perspektiv.

Herr talman! Behoven av dessa förändringar sattes i blyxtbelysning under sommaren 2018, då Sverige upplevde exceptionellt många och stora skogsbränder. Brandrisken var extrem i nästan hela landet. Ett exempel är från skogsbrandsflyget, som en vanlig sommar noterar runt 100 skogsbränder men sommaren 2018 noterade 500 bränder. I Gävleborgs, Jämtlands och Dalarnas län förekom stora och svårsläckta bränder.

För somliga av oss, som lever i eller nära de drabbade bygderna, kom bränderna väldigt nära, både konkret och känslomässigt. Runt om i landet gjordes, som många redan har varit inne på, heroiska insatser för att bekämpa bränderna.

Utvärderingar i efterhand har dock visat att förutsättningarna för ett effektivt arbete skilde sig åt beroende på hur räddningstjänsterna var organiserade. I mitt hemlän Jämtland, till exempel, kan förutsättningarna på papperet möjligen verka ganska utmanande. Länet består av åtta kommuner, som utgör 12 procent av landets yta. Vi har 31 brandstationer, varav endast en består av heltidsanställda brandmän, och därtill har vi åtta räddningsvärn.

Men trots denna, vad det kan verka, ganska fragmentiserade och geografiskt utspridda verksamhet brukar just Jämtlands Räddningstjänstförbund lyftas fram som en förebild i hur arbetet mot skogsbränderna bedrevs. Den viktigaste slutsatsen är att räddningstjänsten hade en utvecklad systemledning med ledningscentral och inre personal i jour som gjorde att insatserna kunde starta snabbt och effektivt.

Prot. 2020/21:25
21 oktober

*En effektivare
kommunal
räddningstjänst*

Omvänt blev det tydligt att räddningstjänster som inte ingår i systemledning hade sämre förutsättningar att snabbt dra igång insatser. Som den statliga utredaren Jan-Åke Björklund säger: ”Har man systemledning handlar det om minuter, har man inte det handlar det om dagar.”

En huvudpunkt, herr talman, i betänkandet är att alla kommuner måste upprätthålla en övergripande ledning av sin räddningstjänst.

En annan viktig förändring är att MSB får tydligare mandat att vid omfattande räddningsinsatser där det finns konkurrerande behov av förstärkningsresurser kunna prioritera och fördela dessa resurser. Det kan till exempel handla om helikoptrar.

Myndigheten ska få begära att statliga myndigheter och kommuner ska lämna upplysningar om vilka resurser de har tillgängliga och att de ska delta i räddningsinsatsen med dessa resurser. Vi vet att MSB:s agerande i några fall har kommit i konflikt med länsstyrelsernas områdesansvar. Det är därför viktigt att MSB:s roll tydliggörs i detta avseende.

Ytterligare en förändring är att MSB tar över ansvaret att stödja kommunerna med råd och information och övertar tillsynsansvaret över att kommunerna följer lagen om skydd mot olyckor. Det är en uppgift som i dag ligger på länsstyrelserna.

Genom åren har det kommit flera signaler, exempelvis i granskningsrapporter från Riksrevisionen och Statskontoret, om att tillsynen och stödet till kommunerna inte fungerar tillfredsställande. Dels har tillsyn utförts alldeles för sällan, dels varierar det i kompetens mellan länsstyrelserna.

Med tanke på det jag nämnde i inledningen av mitt anförande – att Sverige är ett stort land bestående av 290 kommuner med rätt skilda förutsättningar och variationer – är det förstås avgörande att staten säkerställer att tillsynen håller en hög och jämn kvalitet i hela landet.

Samtidigt är det viktigt att framhålla att länsstyrelserna generellt sett besitter värdefull kunskap om lokala förhållanden. För att undvika att länsstyrelserna förlorar kompetens som också behövs i det bredare arbetet med krisberedskap och civilt försvar avser regeringen att låta länsstyrelserna behålla medel som motsvarar kostnaderna för tillsynsverksamheten.

Sommaren 2018 var extrem. Klimatförändringarna riskerar dock att göra att det blir mer av det extrema framöver. I olika scenarier som SMHI räknat på kommer Sverige att drabbas av längre perioder med extremt torrt väder under en genomsnittlig sommar.

Jag tror, herr talman, att vi ödmjukt får konstatera att skogsbränderna både 2014 och framför allt 2018 gav oss en hel del dyrköpta erfarenheter. Det gäller möjligheterna till samordning, att kraftsamla med flygande släckresurser och att inte fastna i administrativa gränsdragningar.

På flera områden, exempelvis inom brandflyget och tillgången till extra förbrukningsutrustning, har stora förbättringar redan skett. Med detta betänkande tar vi, herr talman, ytterligare viktiga steg för att Sverige ska stå bättre rustat nästa gång olyckan är framme.

Med det yrkar jag bifall till förslaget.

Anf. 12 HANNA GUNNARSSON (V) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Socialdemokraterna angående det som jag pratade ganska mycket om i mitt anförande – att den här propositionen öppnar för andra aktörer att gå in i räddningstjänsten.

Från Vänsterpartiets sida ser vi stora problem i det med både transparensen och tystnadsplikten men också med att en samhällsviktig verksamhet blir svårare att styra om man tar in andra aktörer.

Det är en förändring i lagstiftningen som den här propositionen ger – i ett läge där man faktiskt redan kan ha andra som hjälper till i räddningstjänst. Det vet vi ju framför allt från längre ut på landsbygden, där vi har till exempel räddningstjänst och möjligheten att civilsamhället hjälper till på ett bra sätt.

Från Vänsterpartiets sida är vi såklart oroliga för att det i förlängningen finns risk att privata företag, till exempel privata vaktbolag, går in i den här verksamheten. Då blir det vinstjakt, och då blir det bara dåligt. Hur ser Socialdemokraterna på en sådan utveckling?

Anf. 13 KALLE OLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vi alla kan vara överens om vikten av att vi, när olyckan väl är framme, så snabbt som möjligt kan sätta in en åtgärd, en insats.

Jag vänder mig lite grann mot det här perspektivet. Som jag sa i mitt anförande kommer jag själv från ett län som utgör 12 procent av landets yta. Det är jättestora avstånd. Man kan inte alltid förvänta sig att det är just räddningstjänsten som är snabbast. Här i centrala Stockholm kan man förvänta sig att räddningstjänsten väldigt snabbt är på plats. Så ser det inte ut i alla delar, utan det kan vara andra aktörer som har både vilja och förmåga att snabbt starta en insats. Vi tycker att det är rimligt att man ska kunna använda de förmågorna – i begränsad utsträckning, naturligtvis.

Det här handlar inte om att man ska kunna överföra en hel räddningstjänstinsats till någon annan. Det är tydligt i propositionen och tydligt i lagen att det alltjämt är kommunerna som har det övergripande ansvaret. Men en viktig slutsats från exempelvis bränderna 2018 var att vi som land behöver bli bättre på att tillvarata samhällets samlade förmåga på det här området.

Anf. 14 HANNA GUNNARSSON (V) replik:

Herr talman! Jag ställer faktiskt frågan igen: Hur ser Socialdemokraterna på risken att privata företag, till exempel ett vaktbolag, vill gå in i räddningstjänstverksamheten? De tänker: ”Vi är redan på plats, och vi har redan uniformerna. Vi har kanske inte jättemycket kunskap, men vi kan vara med och hjälpa till.” Hur ser Socialdemokraterna på en sådan utveckling?

Eller är det inte alls en risk att vi får en sådan utveckling framöver med den förändring i lagen som den här propositionen ger?

Anf. 15 KALLE OLSSON (S) replik:

Herr talman! Vi ser lokala exempel på det här redan i dag, där exempelvis väktare genom avtal har möjlighet att göra inledande insatser om man är tidigt på plats.

Vi har ingen principiell synpunkt på detta i det här läget, så länge man är tydlig med att det yttersta ansvaret alltid ligger på kommunerna. Man kan inte outsourca den här verksamheten på någon annan.

Däremot gäller det att se till att tillvarata de samlade resurserna. Särskilt med tanke på att Sverige är ett väldigt stort land och att det är sådana

*En effektivare
kommunal
räddningstjänst*

väldiga variationer mellan kommunerna och mellan länen, framför allt när det gäller avstånd och uttryckningstider, är det viktigt att man tillvaratar de förmågor som finns.

Det kan handla om en industriverksamhet där man har släckningsutrustning och kompetens inom verksamheten och skulle kunna bidra och hjälpa till vid en olycka utanför det område där industrin finns. Vi ser den möjligheten och styrkan i det.

Att tillvarata samhällets samlade resurser är det viktiga i det här sammanhanget. Men vi ska aldrig börja tumma på var huvudansvaret ligger. Det är också väldigt tydligt i den här propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 13 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2020/21:AU3
Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten
(skr. 2019/20:192)
föredrogs.

Anf. 16 MATS GREEN (M):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas reservation i frågan.

Herr talman! Sveriges arbetsmarknad kännetecknas av stora matchningsproblem. Samtidigt som fler människor än någonsin behöver hjälp för att komma in på arbetsmarknaden är rekryteringsproblemen stora, och arbetsgivarna hittar inte rätt kompetens. En väl fungerande matchning och förmåga att ge arbetslösa rätt insats och aktivitet kommer att spela en central roll för att hantera den utmaning som Sverige står inför.

De insatser som januaripartierna hittills aviserat är otillräckliga, och de stora problem som vi ser på arbetsmarknaden med hög arbetslöshet samtidigt som arbetsgivare inte hittar den kompetens de söker kan inte vänta på en lösning.

I Riksrevisionens rapport som vi nu behandlar är det övertydligt att regeringens styrning av Arbetsförmedlingen inte fungerar. Samtidigt har regeringen lagt mycket pengar på subventioner med ingen eller nästan ingen effekt. Problemen med förmedlingsverksamheten har funnits i flera år. Vi menar därför att en reformering av Arbetsförmedlingen är högst nödvändig och att regeringen i sitt kommande arbete måste ha tydligt fokus på att förbättra just detta.

Vi anser mot bakgrund av dessa faktum att regeringen omedelbart bör vidta åtgärder för att reformeringen av Arbetsförmedlingen ska ske på ett genomtänkt sätt för att säkerställa effektivitet och likvärdighet i Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet.

Herr talman! Jag skulle också vilja ställa en fråga mot bakgrund av januaripartiernas löften om en reformering av Arbetsförmedlingen och en reformering av LAS, lagen om anställningsskydd.

Dessa stod ju som punkt 1 och 2 på i synnerhet Centerpartiets krav- och löfteslista inför januariförhandlingarna. I söndags i SVT:s *Agenda* såg vi att Centerns arbetsmarknadspolitiska talesperson började retirera från löftet om reformering av LAS – trots att han i samma andetag påstod att Centern avstått från ministerposter för att få igenom just detta krav. Minns, herr talman!

Min fråga är följaktligen om man nu i full fart är på väg att retirera även vad gäller löftet om reformering av Arbetsförmedlingen. Det skulle jag vilja få svar på senare i denna debatt, när Centerpartiets arbetsmarknadspolitiska talesperson äntrar talarstolen.
(Applåder)

Anf. 17 EBBA HERMANSSON (SD):

Herr talman! Jag ska egentligen bara upp och vända. Jag nöjer mig i dag med att yrka bifall till vår gemensamma reservation.

Anf. 18 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Vi befinner oss mitt i en allvarlig pandemi, som ytterst slår hårt mot människors liv och hälsa. Men väldigt många människor får också se sina företag, sina livsverk, försvinna, och väldigt många människor känner oro för sin försörjning och över att kanske inte längre få vara kvar i den arbetsgemenskap som man har trivts i.

Situationen på arbetsmarknaden har förvärrats oerhört snabbt under året. Mellan mars och augusti i år skrev ungefär 384 000 personer in sig som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Men även långsiktigt har Sverige problem med arbetsmarknaden. Såväl antalet som andelen arbetslösa i utsatt ställning har ökat under en lång tid, vilket resulterar i en kraftigt tudelad arbetsmarknad.

Under den senaste högkonjunkturen har arbetsmarknadsutvecklingen för inrikes födda med utbildning varit rätt så god men utvecklingen mycket svag för utsatta grupper på arbetsmarknaden, såsom utomeuropeiskt födda och personer utan avslutad gymnasieutbildning. Enligt det senaste underlaget från Arbetsförmedlingen har andelen inskrivna arbetslösa med så kallad svag konkurrenskraft varit omkring 70–75 procent av alla inskrivna. Gruppen förväntas uppgå till nästan 300 000 personer under 2021.

I gruppen utrikes födda är situationen särskilt bekymmersam för kvinnorna. Arbetslösheten ligger på över 20 procent, och sysselsättningsgraden jämfört med inrikes födda kvinnor är låga 62 procent, enligt Arbetsförmedlingen.

Med dessa siffror är det uppenbart, herr talman, att Arbetsförmedlingen trots en svår situation måste leverera så effektivt och träffsäkert det bara går. En effektiv arbetsmarknad kan bara bli verklighet om varje individ får rätt insats i rätt tid. Detta är centralt för den arbetsökande och för den som är i behov av arbetskraft, men också för att säkerställa att skattebetalarnas pengar används på det bästa och mest effektiva sättet.

Den granskning som Riksrevisionen har gjort och som vi debatterar här i dag är relevant för att detta ska kunna uppnås. Riksrevisionen har alltså tittat närmare på om det finns skillnader mellan olika arbetsförmedlarnas arbetssätt och resultat och konstaterar att det finns skillnader och att enskildas attityder och arbetssätt har betydelse för hur effektivt förmedlingsarbetet är.

Arbetsförmedlarnas uppgift är att bedöma den arbetssökandes behov, ge stöd och vid behov anvisa olika insatser som stärker kompetensen på olika sätt. Den enskilde handläggaren har ett stort handlingsutrymme att fatta beslut om vilken typ av stöd den arbetssökande behöver. Det finns naturligtvis fördelar med detta eftersom arbetssökandes behov av insatser är så olika.

Men precis som Riksrevisionens tidigare granskning av Arbetsförmedlingens matchningsarbete visar finns det en för stor variation i hur väl arbetsförmedlare lyckas med att få den sökande i arbete och aktivitet. Det visar sig att förmedlare inte alltid väljer de mest effektiva arbetssätten och att sökande inte får en likvärdig service.

Det är ett problem att Arbetsförmedlingen inte följer upp om arbetssökande får likvärdig service. Att myndigheten inte följer upp vilka arbetssätt som används i verksamheten gör det naturligtvis näst intill omöjligt att utvärdera och därefter utveckla dem.

Här kan vi bara gå tillbaka till en tidigare granskning av jämställdhetsintegrering av integrationspolitiken som Riksrevisionen presenterade förra året. Den visade tydligt att nyanlända kvinnor, som jag nu kommer tillbaka till, inte får en likvärdig service och inte möts av samma förväntningar. De deltar därmed i betydligt mindre omfattning i olika arbetsförberedande insatser jämfört med männen. Oavsett om kvinnorna är låg- eller högutbildade hamnar de oftare utanför sysselsättning än männen.

Naturligtvis är det inte bara en myndighet som ska lastas för detta. De låga förväntningarnas rasism har under alltför lång tid genomsyrat svensk integrationspolitik i stort. Men det är en realitet som inte ska accepteras och något regeringen verkligen måste ta till sig och göra mer åt i den reform av Arbetsförmedlingen som komma skall.

Herr talman! Riksrevisionen lämnar i sin rapport en hel del rekommendationer till Arbetsförmedlingen för att kostsamma insatser ska förmedlas mer enhetligt och mer träffsäkert, så att det inte endast hänger på den enskildes attityd och engagemang. Detta ska ske genom noggrannare uppföljning, internutbildningar och så vidare.

Riksrevisionen väljer däremot att denna gång inte vända sig till regeringen med sina rekommendationer. Men, herr talman, det gör vi. Jag yrkar därför bifall till vår reservation, där vi betonar vikten av att regeringen gör mer för att säkerställa effektivitet och likvärdighet i Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet och att man säkerställer att detta fungerar betydligt bättre i en reformerad arbetsförmedling.

Anf. 19 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Riksrevisionen har i en serie rapporter granskat Arbetsförmedlingen och om förmedlingen är tillräckligt effektiv när det gäller att förmedla jobb till arbetssökande. Man kan konstatera att dessa rapporter, eller granskningar, som Riksrevisionen har gjort bland annat visar att Arbetsförmedlingens metoder för förmedlingsverksamhet står på en svag kunskapsbas och att myndigheten inte har ett systematiskt arbetssätt för att följa upp det arbete som bedrivs bland annat på lokalkontoren av enskilda arbetsförmedlare. Förmedlingen brister i erfarenhetsutbyte mellan förmedlarna, och många förmedlare önskar ett mer kollegialt lärande mellan de olika kontoren.

Herr talman! Även i den rapport som vi debatterar i dag kan man tydligt se att de internutbildningar som riktas till förmedlarna har ett begränsat inslag av erfarenhetsutbyte och kunskapsförmedling gällande effekten av de olika arbetssätten.

Jag tycker att denna granskning, liksom de tidigare granskningar som Riksrevisionen har gjort, är viktiga. Det är viktig kunskap, och det är viktigt att de brister som finns hos myndigheten lyfts och att vi har möjlighet att diskutera detta och att åtgärda dessa brister.

Herr talman! Arbetsförmedlingen har under en lång tid spelat en central roll för att genomföra arbetsmarknadspolitiken. Vi kan dock konstatera att genomförandet under flera år har brustit i effektivitet. I linje med vad vi har kommit överens om i januariöverenskommelsen ska Arbetsförmedlingen därför reformeras för att förbättra effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Det finns en bred politisk samstämmighet i denna kammare kring att Arbetsförmedlingen behöver reformeras och att myndigheten behöver fokusera på sina kärnuppgifter och bygga expertkunskap kring dessa, för en mer effektiv och ändamålsenlig arbetsmarknadspolitik.

Herr talman! En väl fungerande arbetsmarknad som tar till vara människors kompetens och vilja att arbeta är grunden för Sveriges välfärd. Alla som kan jobba ska jobba, bidra och ta ansvar. För oss socialdemokrater är det viktigt att en arbetssökande som behöver stöd för att hitta ett jobb ska kunna få det, oavsett var i landet man bor.

Men, herr talman, coronapandemin har slagit väldigt hårt mot svensk arbetsmarknad. Vi befinner oss i den allvarligaste krisen på arbetsmarknaden i modern tid. Men låt mig vara tydlig med att den som drabbas av arbetslöshet inte står ensam. Arbetslösheten är inte ett problem bara för den som blir av med jobbet utan är något som angår oss alla. Därför ska vi inte tillåta arbetslösheten att bita sig fast.

I den budget för nästa år som regeringen och samarbetspartierna har presenterat står jobben i fokus. Det är en historisk budget med stora satsningar på över 100 miljarder svenska kronor. Sammantaget beräknas budgeten, med bland annat investeringar för klimatomställning och satsningar på välfärden, skapa runt 75 000 nya jobb.

Herr talman! Den som blir av med jobbet ska få det stöd hen behöver för att ställa om och få ett nytt jobb. Människor ska rustas för bra jobb, och vi ska ta till vara potentialen hos alla människor i Sverige. Därför är de satsningar vi gör inom arbetsmarknadspolitiken så viktiga.

Som jag nämnde finns det i budgeten också ett omfattande paket på 11 miljarder kronor för åtgärder för att säkerställa ekonomisk trygghet, stärkt kompetens och förbättrade jobbchanser. Låt mig nämna några ord om detta.

Herr talman! Vi har också under coronapandemin infört en a-kassa för fler, med högre ersättning. Arbetsvillkoret har justerats ned och ett snabbspår till medlemskap införts så att fler omfattas, särskilt deltids- och timanställda som tidigare inte kunnat få ersättning men som nu kan kvalificera sig. Nu förlänger vi dessa förstärkningar av a-kassan till 2022. Vi tycker till exempel inte att den som har blivit av med jobbet under pandemin eller vid Polarbröd ska behöva sälja huset. Man ska kunna betala hyran medan man söker nytt jobb, och man ska kunna köpa nya fotbollsskor till barnen.

Sveriges löntagare ska inte behöva bli fattiga på grund av ett virus eller en brand. Det ska finnas en ekonomisk trygghet medan man ställer om till nytt jobb.

Herr talman! Om man blir arbetslös ska man kunna få stöd och insatser oavsett var i landet man bor. Därför föreslår vi satsningar i budgetpropositionen för nästa år som syftar både till att säkerställa Arbetsförmedlingens verksamhet här och nu och till att styra myndigheten i linje med inriktningen för reformeringen. I budgeten föreslår vi ökade förvaltningsmedel för att Arbetsförmedlingen ska kunna hantera att fler arbetslösa blir inskrivna och säkerställa att det finns ändamålsenlig lokal närvaro och likvärdig service i hela landet. Arbetsförmedlingen får därmed fortsatta förutsättningar för ett ökat antal anställda nästa år som kan bidra till att möta den kraftigt ökande arbetslösheten.

Vi gör även stora satsningar på arbetsmarknadsutbildningar för att fler ska komma i arbete. På så sätt kan fler arbetslösa utbildas för att ta jobb inom bristyrken.

Herr talman! Hela Sverige har kraftsamlat för att klara av det nya coronaviruset och minska smittspridningen. Hundratusentals jobb har räddats genom krisåtgärder som korttidspermittering, som riksdagen har fattat beslut om. Men krisen har blottlagt allvarliga brister i vårt samhälle. Varje människa som gått bort är en tragedi. Varje uppsägning är en förlust. Därför har vi nu en historisk möjlighet att skapa jobb och samtidigt åtgärda våra samhällsproblem. Vi ska bygga vårt samhälle starkare än det var före krisen.

Vi ska göra det genom investeringar i sjukvården, äldreomsorgen och klimatomställningen. Detta skapar nya jobb, så att varje person är med och bygger vårt land starkare än tidigare.

Avslutningsvis: Vi är många som i våras hade hoppats att vi skulle kunna återgå till det normala denna höst. Men där är vi inte än. Vi befinner oss fortfarande i en pandemi, och därför behöver vi alla hålla i och hålla ut för att rädda liv och hälsa. Samtidigt måste vi göra allt vi kan för att mildra effekterna av krisen i coronapandemins spår.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen från M, KD och SD.

Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! För ungefär två år sedan träffade jag en ganska ung arbetsförmedlare. Han tog tag i mig på ett av de många seminarier som vi politiker deltar i, en bit från verkligheten, och ville ta mig tillbaka till verkligheten. Han var en sådan där privat, extern aktör som vissa på vänsterkanten brukar uttala sig negativt om.

Han sa: Martin, du måste förstå att det viktigaste jag gör är att jag verkligen vågar tro på individen. Han var noga med att säga att många som jobbar på Arbetsförmedlingen också vågar tro på individen i mötet med arbetslösa, men han sa att det är alldeles för vanligt att de som möter de arbetslösa ser dem som ett problem, en belastning och en svårighet. Han sa: Jag försöker verkligen i hela mitt kroppsspråk och i allt jag gör förmedla att de personer jag möter är en möjlighet, att vi gör detta tillsammans och att jag tror på dem. Intressant nog är det detta också den viktigaste slutsatsen i den rapport från Riksrevisionen som vi diskuterar i dag. Vi diskuterar ganska mycket annat också, så jag vill gärna påminna om vad

debatten i grunden handlar om. Slutsatsen är alltså att en positiv attityd till den arbetslöse är helt avgörande, inte minst just nu i coronatider.

Riksrevisionen har kommit med en lång rad intressanta rapporter som pekar på att det fungerar väl inom stöd och matchning även om vi tycker att det bör förbättras ytterligare, och det tycker Riksrevisionen också. I rapport 13, som vi har diskuterat här tidigare, framhåller man att man vill skärpa det ytterligare.

I den här rapporten tycker jag att det viktiga är att vi i hela upplägget och i alla möten med de arbetslösa förmår att ha möjligheterna och optimismen i fokus, i synnerhet när så många under så lång tid har sagt att människor är hopplösa och omöjliga.

Sedan blir jag nu tvungen att ägna större delen av min talartid åt allt det andra som har lyfts i debatten. Jag tänkte börja med det som ligger närmast till hands, nämligen reformeringen av Arbetsförmedlingen.

Jag vill understryka att just av de skäl som diskuteras i flera av Riksrevisionens rapporter behöver reformeringen av Arbetsförmedlingen fortgå. Och på frågan om vi har retirerat från den, som ju ställdes här i debatten, är svaret att vi bara har retirerat i den mån som Moderaterna ihop med Vänsterpartiet har försenat det hela med ett år. Hade jag fått önska hade vi stått här mitt i pandemin och haft en arbetsförmedling som är bästa tänkbara och så slagkraftig som möjligt.

Givet att vi inte har retirerat har vi använt tiden till att göra det så noggrant och ordentligt som möjligt med certifierade deltagare i reformeringen. Det har funnits både hårda kontroller och incitament för att få bästa möjliga resultat. Under kommande år kommer vi att möta upp pandemin för att Arbetsförmedlingen ska ha maximal kapacitet. Vi har sagt: Alle man på däck! Låt oss öka de externa matchningsaktörerna med hårda krav och tydliga incitament för att de ska leverera varaktiga jobb! Det ska vara en ökning som är snabbare än tidigare, med 2,7 miljarder – nästan 3 miljarder – vilket är den största ökningen hittills. Vi har sett att de har bidragit med mycket under pandemin, och de kan göra ännu mer.

Sedan är detta inte tillräckligt. Vi har aldrig sagt att detta är reformeringen, utan den ska komma året efter enligt den plan som har lagts fram. Den kommer alltså inte nästa år utan året efter. Men det är ändå en ramp upp.

Man har också frågat här i debatten om vi har retirerat från reformeringen av arbetsrätten och särskilt från frågan om flexibilitet i omställningen. Detta har ju nu blivit föremål för en gedigen och balanserad utredning och för parternas förhandlingar. Där är vårt budskap tydligt: Hade parterna kommit överens hade vi tagit deras förslag. Men eftersom de inte kom överens har vi nu en utmärkt, gedigen och balanserad utredning som ska genomföras.

Sedan tror jag att vi alla har ett behov av rimlighet i det här läget. Om Sveriges största facksammanslutning och Sveriges arbetsgivarorganisation gemensamt har sagt att de vill ha ett avtal och att de står bakom det tycker jag att vi måste ha tålamodet att åtminstone lyssna in vad det är de vill. Det är stort att de har åstadkommit ett avtal. Det är faktiskt historiskt. Det är ett enormt ansvarstagande. Då har vi också ett stort ansvar att lyssna på dem.

Jag skulle vilja se den i den här kammaren som säger att man inte vill prata med Svenskt Näringsliv. Jag vet för övrigt att Moderaterna kommer

att prata med Svenskt Näringsliv, och ni kommer säkert också att prata med PTK. Den som inte är beredd att lyssna på Svenskt Näringsliv och PTK i det här läget skulle jag vilja se räcka upp handen.

Nej, vi ska ta vårt ansvar, och vi ska lyssna. Men vi går vidare med oförminskad kraft med att genomföra denna gedigna och balanserade utredning för de många människor som behöver jobb och omställning.

Anf. 21 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Tack, Martin Ådahl, för dessa besked!

Vi diskuterar Arbetsförmedlingen här i dag. Jag noterar att man säger att reformeringen ska fortgå. Det är väl kanske inte riktigt det vi hör från regeringssidan i januariöverenskommelsen.

Vi kan väl konstatera, vi som sitter i arbetsmarknadsutskottet, att Centerpartiet har varit minst sagt tystlåtna i denna fråga under det senaste året.

Jag vill också erinra Martin Ådahl om att Centerpartiets gruppledare, Anders W Jonsson, tackade oss moderater för att vi på ett positivt sätt hade brutit ut förslaget om att Arbetsförmedlingens reformering skulle vila på LOV, vilket naturligtvis är helt huvudlöst i både det läge som gällde då och det läge som gäller nu.

Men jag tar det som ett löfte om att man fortfarande står fast vid vikten av att reformera Arbetsförmedlingen och att det eventuellt gäller samtliga delar av de i januariöverenskommelsen ingående partierna.

Det skulle också vara intressant att höra mer om den tidsram som man tidigare har utlovat vad gäller Arbetsförmedlingens reformering och om den kommer att hållas, herr talman.

Sedan tackar jag för klargörandet om att det är LAS-utredningen av Toijer som ska genomföras. Det började Martin Ådahl med att säga, men sedan började han retirera från det. Han började förlora sig i prat om överenskommelser om vad man ska göra si och vad man ska göra så. Jag skulle även här vilja ha ett förtydligande. Ni kommer alltså att genomföra Toijer-utredningen i sin helhet, som utlovat?

Anf. 22 TALMANNEN:

Jag påminner om att debatten rör Arbetsförmedlingen.

Anf. 23 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag ska så långt det går försöka hålla mig till dagens ämne.

Mycket blir jag anklagad för i denna kammare och i mediedebatten, men jag har inte direkt blivit anklagad för att jag har varit tystlåten under det senaste året. Det var en ny anklagelse, som jag med intresse noterar.

När det gäller frågan om att reformera Arbetsförmedlingen är det väldigt tydligt i skrivningarna i budgeten, som jag nämnde, i all annan kommunikation, i regleringsbrevet och i Arbetsförmedlingens egen kommunikation att reformeringen ska bli av. Det är oerhört viktigt. Den åsikten delar vi med full kraft, även om det inte riktigt lät så tidigare. Detta är jätteviktigt. Jag har också förstått att ni är måna om att man håller den nya tidsplanen och inte fördröjer detta ytterligare – det tackar vi för – och att det inte finns några planer på att gå ihop med Vänsterpartiet, även om de får en ny partiledare framöver. Jag hoppas att det är så.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga tillbaka när vi har detta replikskifte – jag är ledsen, herr talman, att det blir så. Detta har inte med ämnet att göra, men eftersom det tas upp i debatten ställer jag frågan:

Kan man förutsätta att Moderaterna och Vänsterpartiet inte gör gemensam sak i fråga om arbetsrätten? Allt jag hör i denna debatt och i andra sammanhang ger mig ett starkt intryck av att ni inte kommer att göra det, utan att ni tvärtom kommer att stå bakom den utredning som vi har drivit fram och som är viktig för Sverige.

Sedan vill jag passa på att fråga, eftersom det ifrågasätts: Tänker ni lyssna på Svenskt Näringsliv och PTK när de ber oss lyssna på vad de vill göra med sitt huvudavtal?

Anf. 24 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Nu när Martin Ådahl också kommenterar arbetsrätten kan inte jag låta bli att göra det. Moderaterna anser naturligtvis att utredningen ska vara grundplattan. Den får inte vattnas ur. Sedan förespråkar vi absolut förändringar utöver det, men de kan inte ske på bekostnad av att grundplattan vattnas ur.

Det är inte min sak att stå här och prata för Vänsterpartiet. Men om Vänsterpartiet skulle vilja ansluta sig till något av detta kommer vi naturligtvis inte att säga nej till det. Jag har dock i detta läge extremt svårt att se att det skulle kunna ske, om jag uttrycker mig så.

Herr talman! Jag förutsätter fortfarande – jag fick inget svar där – att Centerpartiet kommer att kräva att Toijerutredningen ska genomföras i sin helhet.

Sedan gäller det Arbetsförmedlingen. Anledningen till att vi ställer frågan är kanske att vi har noterat en viss tystnad från Martin Ådahl, som har ett stort och väldigt ärligt och insatt driv i just den frågan. Det är klart att den tystnad som vi under en ganska lång tid har noterat vad gäller Arbetsförmedlingens reformering har fått oss att ställa befogade frågor och att ha befogade farhågor för hur det egentligen blir med detta.

Men återigen: Den tidsplan som ni har slagit fast ska gälla. Jag förutsätter att allt annat skulle vara helt oacceptabelt för Martin Ådahl och Centerpartiet.

Martin Ådahl pratar om regeringens regleringsbrev till Arbetsförmedlingen. Ja, det är liksom bara det som är problemet. I Riksrevisionens rapport konstaterar man att den styrningen har varit helt undermålig. Det är oacceptabelt.

Om man ska lyckas med reformeringen är det nödvändigt att man inte gör någonting för att sabotera detta. Det är också nödvändigt att Centerpartiet tar sitt ansvar att vara en nagel i ögat på regeringen här.

Anf. 25 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag ska på några få sekunder försöka tala lite om denna rapport. Ja, det är ett genomgående tema hos Riksrevisionen att regleringsbrev har varit för otydliga och för generella. Det är därför jag med viss glädje kan konstatera att vi nu har skärpt regleringen, bland annat i en fråga som knappt diskuteras i dag, bara av den föregående talaren, nämligen den lokala närvaron. Där har vi gjort mycket skarpare formuleringar och uppföljningar. Och vi kommer att fortsätta med det tills den lokala närvaron förbättras, vilket ännu inte är ett faktum. Jag vill bara ha det sagt. Dess-

utom har vi över huvud taget när det gäller Arbetsförmedlingen försökt förbättra styrningen, så att det blir klara besked om vad man vill göra. Så har inte varit fallet innan vi kom in i bilden.

Jag är väldigt tacksam för de besked som ges av Mats Green: Man vill inte gå tillsammans med Vänsterpartiet i fråga om arbetsrätten. Man vill inte göra det, och man står fast vid att man vill ha denna reformering. Man står till och med bakom den utredning som vi har drivit fram. Det tycker vi är väldigt positivt, och det tackar vi för. Ibland får man intrycket, från bland annat Vänsterpartiet och i debatten, att ni har bildat något slags gemensam front och är beredda att fälla regeringen i denna fråga. Men detta besked är väldigt positivt: Ni resonerar inte på det sättet.

Vi behöver inte kräva att utredningen ska genomföras, för det står redan i det avtal som är grunden för regeringen. Vi är i den positionen att det är detta vi vet och det är detta som vi driver och håller fast vid med oförminskad kraft. Vi ska genomföra detta. Det finns en mycket noggrann tidsplan för det.

Men, herr talman, vi måste alla ha, precis som representanten för Moderaterna hade, ödmjukhet och respekt inför att Svenskt Näringsliv och PTK har tagit ett stort ansvar. De vädjar till oss om att vi ska invänta besked om hur de ska kunna hantera fortsättningen av detta.

Anf. 26 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag har först i mitt anförandemanus skrivit: Det låter kanske inte så spännande att debattera en skrivelse om Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten på Arbetsförmedlingen.

Jag visste att vi kanske skulle hamna i en debatt om lagen om anställningsskydd och Toijerutredningen, som de facto redan är passé.

Men jag ska återvända till frågan om Arbetsförmedlingen. Det är värt att påpeka att denna något andefattiga skrivelse från regeringen rör en av Sveriges största och viktigaste myndigheter. Det är därtill en verksamhet som de flesta förstår har fått en ännu större betydelse med anledning av coronapandemin.

Oavsett vad man tycker om iakttagelserna från Riksrevisionen i denna rapport visar, menar jag, regeringens svar eller kanske snarare icke-svar hur Arbetsförmedlingen har försatts i ett slags limbo.

Svaret, som uppgår till strax över tio rader, innehåller den formulering som vi har sett i en rad andra sammanhang när regeringen ska möta frågor om och synpunkter på Arbetsförmedlingen. Man skriver: I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna framgår det att Arbetsförmedlingen ska reformeras i grunden.

Det är en central mening. I den faktiska kontexten betyder den nämligen att regeringen och samarbetspartierna inte riktigt vet vad de håller på med och att de inte heller bryr sig så mycket, i alla fall inte just nu.

Det är ju så att det finns en övergripande, rent ideologiskt motiverad och extremt illa genomtänkt idé som Centern och Liberalerna har tryckt in i januariavtalet om att Arbetsförmedlingen ska privatiseras och kommersialiseras. Det där har som bekant stött på en hel del förhinder här i riksdagen och inte minst ute i landet, i verkligheten för arbetssökande och för Arbetsförmedlingens personal. Vi i Vänsterpartiet samlade ju stöd för att pressa fram ett stopp för tokprivatiseringen av Arbetsförmedlingen, och

att det planerade och oplanerade kaoset i alla fall kunde skjutas upp lite grann tror jag till och med att många inom januaripartierna – kanske inte just de som är närvarande här i kammaren i dag men ute i den vida världen – menar var bra, inte minst med facit i hand angående pandemin, som ställde och ställer nya krav på myndigheten.

Det är också så att de mycket stora problemen på Arbetsförmedlingen, skapade av både den M-KD-budget som bifölls efter valet och av januaripartiernas agerande, finns där och fördjupas. När Riksrevisionen i den här rapporten har funderingar kring arbetsförmedlarnas arbetsmetoder får man notera att det mycket riktigt blir lite meningslöst att diskutera den frågan vidare, eftersom huvudspåret nu är att det inte ska finnas några arbetsförmedlare över huvud taget. Det är ju så läget ser ut.

Arbetsförmedlingens personal sliter med att hantera en ny situation med många fler varslade och arbetslösa. De ska skrivas in och få en första kontakt, men i stället för att fortsätta arbetet ska de arbetslösa alltså anvisas till någon leverantör som ska börja om processen och då få betalt för det.

Herr talman! Arbetslösheten har ökat kraftigt som resultat av pandemin. Samtidigt vet vi att efterfrågan på arbetskraft ökar i en del branscher såsom vård och omsorg, dagligvaruhandel med mera. I vissa branscher är behovet av utbildad personal mer bestående. Enligt en prognos från Arbetsförmedlingen kommer det om fem år att saknas 100 000 personer som har den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Andra prognoser som också tar hänsyn till behovet av högkvalitativa välfärdstjänster och ett växande antal äldre pekar på ett flerdubbelt större behov.

Det viktigaste för att möta arbetslösheten är förstås kraftfulla investeringar i infrastruktur, klimatomställning och välfärdstjänster. Men det behövs också en rejäl satsning på möjligheten att lära nytt och lära om. En del sådana förslag har regeringen äntligen kommit med, och det är bra, men för att den expansion av omställningspolitiken som är nödvändig ska kunna genomföras på ett bra sätt i praktiken behövs mer än på länge en kompetent, sammanhållen och geografiskt närvarande arbetsförmedling.

Vi vet att det finns en massa människor i myndigheten som gör och har gjort stora insatser. Det är deras kompetens som nu angrips både aktivt och genom underlåtenhetssynder. Det är den kompetensen som tunnas ut. Det är den kompetensen som rinner ut i sanden genom regeringens och januaripartiernas agerande. Vi behöver kraftsamla som samhälle för att kunna använda våra gemensamma resurser på bästa sätt, och då framstår den pågående misshandeln av Arbetsförmedlingen från januaripartiernas sida som extra oansvarig.

Det är lite typiskt att Centerpartiets representant här talade om att det var konstaterat att optimism hos arbetsförmedlarna var en bra grej. Jag tror inte att någon arbetsförmedlare som har följt den här debatten och Centerpartiets agerande och som såg Martin Ådahl i talarstolen i dag har rimliga skäl att känna någon som helst optimism över någonting om det är Martin Ådahl som ska styra politiken framöver. Nu får vi se om det är så, men det tror jag gäller för många av dem som kämpar och sliter där ute för att hjälpa människor vidare.

Det som inte nämndes här är dessutom att man kommer fram till att även om optimismen eller aktiviteten gentemot de arbetssökande spelar roll för utfallet spelar det inte någon roll huruvida man skickar dem vidare till privata aktörer eller inte. Detta är någonting som konstateras i samma

rapport, men det föll tyvärr bort i kommentarerna från Centerpartiets representant.

Tyvärr finns det inte heller i motionen från Moderaterna och Kristdemokraterna någon beskrivning av problem och lösningar för Arbetsförmedlingen som vi kan skriva under på. Även om vi kanske finner en bred uppslutning runt det faktum att det är oklart vad Centerpartiet sysslar med i de här frågorna kan jag därför inte ansluta mig till den motionen. I det här fallet ansluter vi oss i stället till regeringens minimalistiska icke-svar.

I vår budgetmotion, som snart kommer upp till behandling här i kammaren, har Vänsterpartiet utvecklat sin syn på Arbetsförmedlingen. Vi lär alla behöva återkomma till diskussionen om arbetsmarknadspolitiken i allmänhet och Arbetsförmedlingen i synnerhet.

(Applåder)

Anf. 27 MALIN DANIELSSON (L):

Herr talman! Finnes: välutbildade ingenjörer, arkitekter och ekonomer.

Efter ”Finnes” brukar ”Sökes” komma, men i det här fallet är det ytterligare ett ”Finnes”.

Finnes: modiga arbetsgivare som ger nya människor i vårt land en väg in på arbetsmarknaden.

Det här inte en påhittad annons utan en beskrivning av Jobbsprånget, ett initiativ startat av bland andra Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien för att matcha exempelvis nyanlända ingenjörer, arkitekter och ekonomer mot arbetsgivare som behöver folk. Det här finns i verkligheten i dag.

Förra terminen erbjöds 160 arbetssökande praktik via Jobbsprånget. Innan de kom till Jobbsprånget hade de sammanlagt skickat in 32 000 jobbsökningar – i snitt 200 per person – utan att få ett enda napp. Då pratar vi ändå om välutbildade personer, ofta med arbetslivserfarenhet från sina hemländer. Efter fyra månaders praktik via Jobbsprånget hade 70 procent fått arbete.

Det här visar att det är väldigt viktigt med en fungerande matchning. Det räcker inte med att ha arbetssökande; man måste även ha arbetsgivare att matcha dem mot.

Samma sak visar Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten. Det som leder till framgång i förmedlingsverksamheten är när arbetsförmedlare aktivt tipsar arbetssökande om lediga jobb som skulle kunna passa dem. Riksrevisionen kallar det för ett sökaktivitetsbaserat arbetssätt. Bra matchning skulle jag kalla det.

Herr talman! Det är positivt att rapporten visar att det finns arbetsförmedlare som med framgång löser den komplexa uppgift som myndigheten har. Men det är helt klart oroväckande att rapporten också visar att Arbetsförmedlingen inte systematiskt följer upp verksamheten och implementerar de metoder som fungerar bäst, brett i hela vårt land, så att fler människor ska få känna den frihet som det är att ha en egen försörjning och ett jobb. Kunskapen finns men används inte. Det är också oroväckande att Arbetsförmedlingen enligt rapporten antingen beviljar för många dyra utbildningsinsatser eller beviljar dessa insatser till fel personer.

Därför är det viktigt med den reformering som vi nu genomför inom ramen för januariavtalet och att vi i denna reformering tar fasta på de brister som finns och skapar system som leder till bättre matchning och högre effektivitet. Vi kan inte ha en arbetsmarknad med stor arbetslöshet å ena

sidan och brist på arbetskraft å andra sidan, vilket vi såg till och med under den högkonjunktur som vi nu har lämnat.

För oss liberaler är det självklart att det som behövs för att lyckas framöver är aktörer som verkligen blir en brygga mellan dem som söker jobb och dem som anställer. Först då kommer vi till rätta med de matchningsproblem som vi länge har sett på svensk arbetsmarknad. Att fler ska försörja sig själva, att fler barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet varje morgon och att fler företag ska kunna växa tack vare att de hittar rätt arbetskraft är vår arbetsmarknadspolitik och målet för den reformering av Arbetsförmedlingen som vi nu är mitt inne i tillsammans med övriga januariavtalspartier.

32 000 jobbansökningar utan napp får inte vara normen. Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 14 ILO:s hundraårsdeklaration för framtidens arbetsliv

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2020/21:AU4
ILO:s hundraårsdeklaration för framtidens arbetsliv (skr. 2019/20:202)
föredrogs.

Anf. 28 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Det var så länge sedan jag stod i talarstolen att det är knappt jag vet hur tekniken fungerar. Men nu är jag här i alla fall!

Vi ska debattera skrivelsen om ILO:s hundraårsdeklaration för framtidens arbetsliv, som vi sedan ska fatta beslut om att lägga till handlingarna. Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget, herr talman.

ILO, som bildades 1919 och precis nyligen har fyllt 100 år, har tagit fram en hundraårsdeklaration. Det är ett manifest för hur man ser på framtiden när det gäller arbetsmarknaden. Man presenterar i 17 punkter hur framför allt ILO, ett organ som Sverige är medlem i, bör inrikta sitt arbete och bidra till en rättvis övergång till framtidens arbetsliv och därmed också en rättvis och hållbar framtid.

Deklarationen bygger på tre delar, och de handlar om ett partssamarbete mellan regering och arbetsmarknadens parter för att på så sätt få fram ett bättre arbetsliv.

De tre huvudpunkterna i deklARATIONEN är att stärka alla människors kapacitet att dra nytta av möjligheterna i ett föränderligt arbetsliv, att stärka arbetslivets institutioner och säkra ett arbetsrättsligt skydd samt vidare att främja en inkluderande ekonomisk utveckling och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor.

Det här borde vara värdeord som vi alla i denna kammare kan ställa upp på. Sedan kan vägen dit naturligtvis vara lite krokig. Det handlar också mycket om att de beslut som ILO har fattat bör ratificeras i medlemsländerna; kärnkonventioner och standarder.

Jag tänkte inte bli långrandigare än så, utan jag yrkar bifall till utskottets förslag att lägga skrivelsen till handlingarna.

Prot. 2020/21:25
21 oktober

*Riksrevisionens
rapport om
effektiviteten i
förmedlings-
verksamheten*

*ILO:s hundraårs-
deklaration för
framtidens arbetsliv*

Anf. 29 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! För 100 år sedan stod arbetare i hamnen med mössan i handen och hoppades på att få ett påhugg för dagen. Man skulle kunna kalla det för en tidig variant av gigekonomi.

Ordet gig kommer från musikbranschen, där musiker ofta saknar en fast anställning och i stället får ta ett jobb i taget, det vill säga ett gig. Det finns ingen fast arbetsplats, och du har sällan någon direkt kontakt med företaget eller med dina kollegor. I stället kopplar företaget ihop dig med en privatperson eller ett annat företag i en app som beställer en tjänst av dig, till exempel en matleverans eller att flytta möbler.

Eftersom lön betalas ut per utfört uppdrag finns det inte någon garanti på hur många timmar som du kommer att arbeta under en vecka eller en månad. Du är inte anställd av företaget du jobbar för, utan företagen räknar ofta med att de som arbetar för dem är egenanställda. På så sätt slipper de förhålla sig till den arbetslagstiftning som gäller för vanliga arbetsköpare, och då kringgår de ansvar för allt som händer på jobbet. Det finns inga sjukdagar eller någon semesterersättning.

Ingen har väl missat Sydsvenskans reporter Dan Ivarsson, som nyligen har wallraffat som cykelbud. För 70 kronor i timmen + 20 kronor per leverans, före skatt, cyklar Ivarsson som en dåre genom Malmö. Utan förvarning förlängs eller förkortas arbetspassen. Buden får anställningskontrakt för bara en månad i stöten, och de som cyklar lite för långsamt kan få sparken.

Du måste vara väldigt snabb för att behålla det här jobbet, säger chefen till Dan Ivarsson.

Du måste tillhöra topp-50-procent, annars får du sluta, skriver en annan chef i ett sms.

Kvälls- och helgtillägg existerar inte. Man får själv betala sin cykel, och man får stå för reparationen om man får punktering.

Flexibilitet och effektivitet är en stor del av gigföretagens marknadsföring. Om du jobbar inom gigekonomin bör du vara beredd att få tillbringa en stor del av din tid i standbyläge medan du väntar på chansen att få ett nytt jobb. Gigföretagen har ingen skyldighet att tillhandahålla en enda betald arbetstimme för sina arbetare eftersom de inte har någon officiell status som arbetsgivare.

Fru talman! Gigekonomin är här för att stanna och breder ut sig till allt fler branscher. Det är en utveckling som innefattar hela arbetsmarknaden över hela världen. Den innebär att nya gigföretag tar över marknaden och även att företag som tidigare har erbjudit traditionella anställningar väljer att använda sig av liknande affärsmodeller och anställningsformer.

Fru talman! Jag anser att ILO:s hundraårsdeklaration inte i tillräcklig utsträckning lyfter fram de utmaningar som riskerar att försämra arbetstagarernas trygghet på framtidens arbetsmarknad, till exempel utvecklingen av plattformsekonomin och marknadsliberala reformer. För att kunna forma ett rättvist, inkluderande, tryggt och modernt arbetsliv behöver utmaningarna lyftas fram och angripas på ett mycket tydligare sätt. Det här är ett ansvar som jag anser att regeringen måste ta inom ramen för ILO-samarbetet.

Deklarationen är dock en viktig politisk viljeyttring för hur framtidens arbetsliv bör se ut, och den är ett steg i rätt riktning för att möta framtidens

utmaningar. Därför har jag ändå valt att välkomna deklARATIONEN och ställa mig bakom regeringens bedömning.

Men, fru talman, frågorna kvarstår: Vilken typ av arbetsliv ska vi ha i framtiden? Ska vi ha ett mössan-i-handen-goddag-fabrikören-arbetsliv där folk kan sägas upp på dagen och inte vågar stå upp för sina rättigheter? Vi har prövat det första alternativet tidigare, och det gick inget vidare. Då hade vi en utbredd fattigdom, misär, låg produktivitet och flest antal strejkdagar i hela Västeuropa.

Debatten om framtidens arbetsliv är minst sagt högaktuell i Sverige. Man menar att arbetsrätten behöver moderniseras för att möta framtidens arbetsliv, och det ska bli lättare och billigare att säga upp arbetare. Då vågar arbetsgivarna anställa fler.

Fru talman! Det finns inget modernt med att öka otryggheten på arbetsmarknaden. Arbetarna behöver mer trygghet, inte mindre. Framtidens arbetsliv ska innebära trygga anställningar och anständiga villkor för alla. De nya sektorer som växer fram inom plattformsekonomin måste regleras. Trygga anställningar och anständiga löner och villkor ska gälla för alla oavsett bransch.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 15 Kommissionens vitbok om utländska subventioner på den inre marknaden

Näringsutskottets utlåtande 2020/21:NU8
Kommissionens vitbok om utländska subventioner på den inre marknaden (COM(2020) 253)
föredrogs.

Anf. 30 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Vi har samlats i dag för att debattera näringsutskottets utlåtande NU8 *Kommissionens vitbok om utländska subventioner på den inre marknaden*. Efter debatten kommer vi att fatta beslut om att lägga utlåtandet till handlingarna för att Riksdagsförvaltningen sedermera ska skicka utlåtandet för kännedom till EU-kommissionen och till Regeringskansliet.

Fru talman! Min förväntan på att Regeringskansliet lusläser utlåtandet är något begränsad, och min förväntan på EU-kommissionen är obefintlig. Oaktat detta är det naturligtvis bra att vi redovisar opinionen i riksdagen och nu debatterar ärendet. Sverigedemokraterna står på det stora hela bakom utskottets ställningstagande men räds att man begränsat sig något i sin uppfattning rörande eventuella tillsynsfunktioner.

I vitboken föreslås att både kommissionen och medlemsstaterna utser tillsynsmyndigheter, med mekanismer för samordning för att säkerställa att de olika tillsynsmyndigheternas respektive genomdrivandeåtgärder är samstämmiga och verkningsfulla – detta då delad behörighet mellan flera genomdrivande myndigheter är den bästa garantin för att de mest snedvridande utländska subventionerna upptäcks och hanteras på ett ändamåls-

Prot. 2020/21:25
21 oktober

*ILO:s hundraårs-
deklaration för
framtidens arbetsliv*

*Kommissionens vitbok
om utländska subven-
tioner på den inre
marknaden*

enligt sätt. På detta sätt skulle både kommissionen och medlemsstaterna kunna nyttja sina respektive styrkor för att säkerställa att den snedvridning som orsakas av utländska subventioner granskas på ett korrekt sätt inom EU.

Enligt den ståndpunkt som regeringen överlade med utskottet om den 22 september anser man att en eftergranskning av utländska subventioner med kommissionen som ensam tillsynsmyndighet är den mest genomförbara och effektiva åtgärden för att lösa problemet med utländska subventioner. Vi utesluter inte att så skulle kunna vara fallet men vill ändå framhålla vår uppfattning att inrättandet av en svensk tillsynsmyndighet, utöver kommissionens, i detta skede inte bör uteslutas.

Anf. 31 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Förslagen i vitboken syftar till att garantera en rättvis konkurrens och åtgärda snedvridande effekter på den inre marknaden som orsakas av utländska subventioner, det vill säga från tredjeländer utanför EU.

Reglerna måste vara proportionerliga, icke-diskriminerande och rätts-säkra samt inte hindra utländska investeringar inom EU eller leda till större administrativa kostnader än nödvändigt. Det är av yttersta vikt att EU:s utveckling bygger på långsiktig konkurrenskraft genom lika villkor länder och företag emellan. Kommissionen menar att öppenhet för handel och investeringar är en del av ekonomins motståndskraft men att det måste gå hand i hand med rättvisa och förutsägbara regler.

Vi väljer att väcka en motivreservation för att understryka vikten av att konkurrens på den inre marknaden inte sker på bekostnad av arbetsrätt eller miljöskydd. Konkurrens på lika villkor måste innefatta att företagen inte konkurrerar genom att exploatera människor och miljö. Den utvecklingen är inte gångbar. Däremot bör konkurrens ske inom forskning, utveckling och förbättrad kvalitet, liksom i hur företagen möter upp behoven och hur de jobbar med miljö, arbetsrätt och mänskliga rättigheter. Detta måste följa med oss när vi diskuterar inre marknad och handelspolitik, och det borde också vara prioriterat.

Vi från Vänsterpartiet ställer oss bakom utskottets ställningstaganden men har en motivreservation. Jag yrkar bifall till den.
(Applåder)

Anf. 32 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Dagens debatt om näringsutskottets utlåtande NU8 handlar alltså om kommissionens vitbok om utländska subventioner på den inre marknaden.

Vi socialdemokrater står i grunden bakom utlåtandet och yrkar bifall till förslaget.

Utan att vara raljant tror jag att många är eniga om att en del av riksdagens debatter här i plenisalen inte alltid är särskilt poppiga, och den här debatten om kommissionens vitbok kommer nog inte att vara ett undantag från regeln. Däremot är den viktig, för i praktiken handlar det om våra jobb, vår säkerhet och vår ekonomi. Även om dagens debatt handlar om vitboken och därmed också om behovet av att reglera den inre marknaden skulle jag vilja börja med den större bilden. Jag skulle vilja säga några ord om frihandeln som sådan.

I grund och botten är handel bra för Sverige. Vårt land är litet och exportberoende. Det är egentligen inte särskilt konstigt; internationell handel handlar ju om att vissa länder är bättre på att producera vissa saker och specialiserar sig på dem, medan andra länder producerar andra saker. Den teoretiska slutsatsen blir att alla får det bättre eftersom vi får tillgång till bättre och billigare varor och kan sälja det vi är bäst på att producera till andra. Naturligtvis är världen inte så enkel, men i grund och botten är detta rätt och riktigt. Handel leder till välstånd, handel leder till arbete och handel leder till bättre produkter för svenska konsumenter.

Protektionism och tullar gynnar varken Sverige eller svenskarna, utan i stället gynnas vårt land och EU av en stark, öppen och konkurrenskraftig handel. Sverige är som sagt ett litet och exportberoende land. Före krisen gick 1,4 miljoner svenskar till jobbet tack vare exportindustrin. En absolut majoritet av vår handel går just till EU:s inre marknad. Handeln med varor och tjänster har dessutom ökat explosionsartat sedan Sverige gick med i EU. Att detta är mycket bra för Sverige är de flesta eniga om.

Fru talman! Precis som att Sverige är beroende av handel är även EU det. Handeln står för nästan 35 procent av EU:s bnp, och uppskattningsvis 35 miljoner européer är kopplade till exporten. EU är också världens ledande globala destination när det gäller direktinvesteringar, och 16 miljoner européer går till jobbet kopplat till direktinvesteringar.

Med det sagt är det uppenbart att handeln är viktig för Europa, men det är också viktigt att den handel som sker inom EU:s inre marknad och inom ramen för frihandelsavtal är rättvis samt att stater utanför EU inte snedvrider konkurrensen genom olika typer av statsstöd. Det är det kommissionens vitbok handlar om. Detta är förstås en svår avvägning, men frågan är viktig. Den är inte bara viktig för oss här i kammaren, utan den är även viktig för oss som arbetstagare och konsumenter – och för oss som medborgare.

Min känsla är att det finns andra europeiska länder som vill vidta mer långtgående protektionistiska åtgärder, och det ser jag som mycket allvarligt. I populismens tidevarv börjar nu frihandeln ifrågasättas, och för vissa kan just debatten om utländska subventioner vara en förevändning för och ett gyllene tillfälle att driva på den protektionistiska agendan. Det kommer vi socialdemokrater aldrig att delta i, även om vi inte heller får vara naiva inför utländska hot i vår omvärld.

Med det sagt kan vi inte heller diskutera frihandel i ett vakuum. Det finns vinnare och förlorare på frihandel. En av anledningarna till att svenskar i allmänhet är positiva till internationell handel är att vi har trygghets- och omställningssystem som hanterar det faktum att det just finns vinnare och förlorare på frihandel. Därför anser vi socialdemokrater att det är en bättre väg att gå att se till att det finns robusta trygghetssystem med rimliga ersättningar till sjuka och arbetslösa och att det är bättre än att införa långtgående instrument som försvårar handeln.

Därför finns det mycket som tyder på att den sociala pelaren faktiskt kan vara en bastion för EU:s grundläggande värden gällande fri rörlighet för varor och tjänster. Anledningen till att jag tar upp detta i den här debatten är att det är en viktig strid i europeisk politik. Utan trygghets- och omställningssystem riskerar människor nämligen att tappa tron på den fria handeln och tappa tron på EU:s inre marknad. Därför hänger trygghet, omställning och frihandel ihop.

Fru talman! Mer konkret innehåller kommissionens förslag tre moduler som handlar om olika typer av snedvridningar av den inre marknaden, nämligen utländska subventioner, förvärv av företag och offentlig upphandling.

Vi menar att lösningen för att kommande förslag ska bli så effektivt som möjligt ska ha fokus på den svenska frihandelslinjen, på att säkerställa ett gott företagsklimat och på att offentlig upphandling inte får fördröjas eller fördyras. Därför är vårt ingångsvärde att fokus ska ligga på en smart efterhandsprövning av utländska subventioner med kommissionen som tillsynsmyndighet.

För att de nya regler som diskuteras i vitboken inte ska bli för omfattande eller felkonstruerade behövs en tydlig problembeskrivning och konsekvensanalys från kommissionen. Vi uppfattar att detta inte finns i dag.

Sammanfattningsvis, fru talman, vill jag understryka tre saker.

För det första: För de flesta är det uppenbart att stödet för frihandel minskar. Detta är ett problem, och därför behöver vi en kraftfull politik för trygghet och omställning i Europa. Det behöver vi för att hålla protektionismen borta. Därför behöver vi diskutera den sociala pelaren när vi talar om det europeiska projektet om vi vill värna den inre marknaden. Kort sagt behöver Europa bli jämlikare. Det är bara så vi kan värna både handel och välbefinnande.

För det andra: Vi får inte bli naiva inför de hot som EU står inför. Därför är det rimligt med någon form av efterhandsprövning av utländska subventioner. Det är dock viktigt att dessa åtgärder är effektiva och välavvägda.

För det tredje och sista får vi inte låta protektionismen få fatt i EU. Denna vitbok mot utländska subventioner kan vara ett steg i den riktningen. Vi menar att det är riktigt, viktigt och nödvändigt att föra en politik för frihandel och en fungerande inre marknad som leder till jobb, tillväxt och välbefinnande.

Fru talman! Om vi på sikt ska säkra stödet för frihandel och EU:s inre marknad – och detta har internationella organisationer som IMF och OECD förstått – måste vi stärka sammanhållningen i Europa. Detta perspektiv saknar vi socialdemokrater i vitboken. Vi menar att det är nyckeln till en framtida framgångsrik handel i Europa.

Anf. 33 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! En vitbok är det inledande steget på EU-nivå för att lyfta ambitionen på ett område. I det här fallet handlar det om utländska subventioner på den inre marknaden, vilket man tänker sig att det framöver ska lagstiftas om. Näringsutskottet ger i och med detta sitt utlåtande.

I detta sammanhang kan man inte nog poängtera att vårt land är ett litet, handelsberoende land som geografiskt ligger långt norrut i Europa och som konkurrerar på en global marknad. Som vi tidigare har hört är det stora värden som påverkar, och många människor är involverade. År 2019 uppgick den totala varuexporten till 1 518 miljarder kronor – det är ett svindlande belopp. Varuimporten uppgick till 1 501 miljarder. Värdet av tjänstehandeln uppgick till 721 miljarder för exporten, och för importen av tjänster blev summan 705 miljarder kronor. Direktinvesteringstillgångarna i utlandet var strax under 3 700 miljarder. Direktinvesteringstillgångarna i Sverige var strax under 3 200 miljarder.

Därför är sedan länge vårt lands mål med handelspolitiken inom EU att det ska finnas en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik. Handeln i Europa handlar om stora värden för de svenska företagen. EU-målet behöver skapa förutsättningar som bygger på rättvisa konkurrensvillkor där varken europeiska eller utomeuropeiska företag kan ge sig själva eller få otillbörliga fördelar.

Den vitbok som utskottet ger sitt utlåtande om tar upp en problematik med de utländska subventionerna. Kommissionen anger att det finns allt fler fall där utländska subventioner verkar ha underlättat förvärv av EU-företag som ska ha påverkat andra typer av investeringsbeslut eller, enligt kommissionen, snedvridit mottagarnas beteende på marknaden.

Vi har i ställningstagandet sagt att det för lagstiftning behöver finnas svar, vilket nu inte finns angivet, på hur stora dessa problem är och vilka ytterligare åtgärder, förutom de som redan finns i vitboken, som enligt kommissionen skulle vara motiverade att vidta. Det är angeläget att få en konsekvensanalys med en tydlig problembeskrivning och en redovisning av budgetpåverkan innan något konkret lagstiftningsförslag framläggs.

Ett kommande lagstiftningsförslag måste vara effektivt och så fördelaktigt utformat som möjligt utifrån ett frihandelperspektiv. Det ska innehålla skrivningar om att säkra ett gott företags- och investeringsklimat samt skydda de nationella myndigheterna från en orimlig börda. Lagstiftningen får inte fördröja eller försvåra offentlig upphandling. Lagstiftningen ska vara enkel för företagen att följa, och den ska inte leda till ökad administration eller ökade bördor.

Samtidigt ska denna lagstiftning skydda den inre marknaden från snedvriden konkurrens på grund av otillbörliga metoder. Detta är en viktig balansgång, fru talman.

Alla dessa instrument för granskning av utländska subventioner får inte bli frihandels egna fiender; det måste understrykas. Därför behöver den gemensamma verktygslådan göra så att inte varje verktyg i sig utgör ett hinder, utan varje verktyg måste stå i fokus för att inte bli en motkraft till handeln. Därför behövs ett alert handlande så att alla företag enkelt och rättvist kan sälja och köpa på den inre marknaden. Det får inte bli problem med marknadstillträde.

Moderaterna inte bara värnar frihandel utan driver på för att frihandel måste vara vägen ut ur krisen och framåt. Därför har vi varit tydliga med att lagstiftningen måste träffa problematiken utan att skapa regelkrångel, handelshinder, långdragna och kostsamma processer eller snedvriden konkurrens.

Mycket handel mellan länder är sjyst, och det är något vi vill ska fortsätta. Därför måste det vidtas åtgärder mot länder och företag där det inte fungerar som det ska. Men vi behöver hantera förslag varsamt, så att de inte omgärdas av protektionism och används selektivt och så att de inte kan missbrukas. Detta gäller inte minst i spåren av covid-19. Många företag har sett sina tillgångar försvinna.

Ytterst är målet att den globala lösningen är harmonisering som gör att världshandeln kommer bort från dessa snedvridande delar. Den svenska strategin måste vara pådrivande för att vi ska ta oss dit.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag kommer inte att behöva de två minuter jag har på mig. Jag blev bara så uppspelt av mitt tidigare anförande att jag glömde bort att yrka bifall till vår motivreservation. Precis som jag betonade i mitt initiala anförande står vi dock på det stora hela bakom utskottets ställningstagande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 16 Delegationsbestämmelser för Skatterättsnämnden och Forskarskattenämnden och några ändringar i fråga om informationsutbyte på skatteområdet

Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU4
Delegationsbestämmelser för Skatterättsnämnden och Forskarskattenämnden och några ändringar i fråga om informationsutbyte på skatteområdet (prop. 2019/20:197)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 17 Riksrevisionens rapport om RUT-avdraget

Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU2
Riksrevisionens rapport om RUT-avdraget (skr. 2019/20:177)
föredrogs.

Anf. 35 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! I dag ska vi debattera Riksrevisionens rapport om RUT-avdraget, avdraget för rengöring, underhåll och tvätt. Det var dessa tjänster som omfattades när regeringen Reinfeldt införde reformen 2007. Andra tjänster har tillkommit och fler ska komma under åren.

Det är alltid roligt för en centerpartist att debattera RUT, eftersom vi var tidiga att motionera i frågan här i riksdagen. Och begreppet RUT presenterades i en motion av centerpartisterna Birgitta Carlsson och Annika Qarlsson 2003.

Oavsett vad man tycker om reformen har den haft stor betydelse för ekonomi, för minskat svartarbete och för jämställdhet, och den har överlevt regeringar med olika politisk inriktning. Det säger en del om reformens värde.

Det har sedan RUT-avdraget infördes skett ett antal utvärderingar av myndigheter, fristående forskare och intresseorganisationer. Givet hur avdraget har utvecklats under åren ligger det ju i sakens natur att resultaten pekar ut olika effekter av avdraget.

Fru talman! Riksrevisionen drar två övergripande slutsatser av granskningen.

Den första slutsatsen är att RUT-köparnas ökade marknadsarbete, det vill säga deras möjligheter att öka lönearbetet och därmed öka skatteintäkterna, har ökat, likaså att människor utanför ordinarie arbetsmarknad lättare har fått arbete inom RUT-företag.

Den andra slutsatsen gäller huruvida RUT-avdraget är självfinansierat. Riksrevisionen menar att det finns svagt empiriskt stöd för detta. Andra utvärderingar och andra bedömare hävdar motsatsen. Till exempel Handelns Utredningsinstitut menar att reformen är självfinansierad till 90 procent. Skatteverkets egen kartläggning av hushållens medvetna svartköp av hushållsnära tjänster, jämfört åren 2005 och 2019, visar på en minskning med hela 8 miljarder kronor. Det finns förstås många tänkbara anledningar till det, såsom kanske minskad användning av kontanter, generella skattesänkningar, Skatteverkets och andra myndigheters arbete mot den svarta ekonomin. Men att RUT-reformen har haft stor inverkan på de 8 miljarderna i minskat svartarbete är nog ingen överdrift, och att det i sin tur har lett till ökade skatteintäkter till vår gemensamma välfärd är nog heller ingen överdrift.

Fru talman! Därmed kan Centerpartiet konstatera att det första syftet av våra syften med RUT-reformen kan sägas vara uppfyllt, nämligen minskad förekomst av svartarbete.

Det andra och kanske viktigaste syftet för Centerpartiet är att reformen ska bidra till ökad jämställdhet, bland annat genom förändrat hemarbete. Kvinnor lägger fortfarande ned dubbelt så mycket arbete i hemmet jämfört med män. Med tanke på att Riksrevisionens rapport visar att i familjer med barn har kvinnors lönearbete ökat med nästan 3 procent och Handelns Utredningsinstitut, återigen, i sina undersökningar anger att motsvarande procentsiffror ligger på upp till 16 procent kan konstateras att kvinnor har ökat sin ekonomiska trygghet. Andelen lönearbete för män i familjer som köper RUT-tjänster har också ökat men inte i lika stor utsträckning.

Det tredje viktiga syftet med RUT-reformen var för Centerpartiet ökat företagande och ökad sysselsättning, särskilt i grupper som står långt från arbetsmarknaden och som tidigare inte varit företagare. Och ja, andelen företag inom sektorn har ökat, och andelen företag som drivs av kvinnor har ökat. Jag är nöjd först den dagen det är lika vanligt att barn säger ”min mamma är vd” som när de säger ”min pappa är vd”. Och här har RUT-reformen bidragit.

Tillbaka till regeringen Reinfeldt, som menade att RUT-reformen på lång sikt skulle kunna vara självfinansierad. Att den skulle bekosta sig själv var ett av flera viktiga argument men aldrig ett huvudargument. Att bidra till att nya branscher växer fram har löpande varit ett viktigt syfte, liksom att pensionärer ska få större valfrihet när de kan komplettera sin hemtjänst. Riksrevisionens rapport visar att sysselsättningsgraden, både för inrikes och utrikes födda, ökar och att skillnaden består över tid.

Fru talman! En utmaning med att utvärdera RUT-reformen ligger i det faktum att avdraget ofta befunnit sig mitt i den heta politiska debattens centrum. Det har ofta förekommit förslag om att minska avdraget eller att till och med avskaffa det. Enbart detta signalvärde har inneburit att antalet företag som utför tjänsterna periodvis minskat kraftigt.

Redan 2016, året efter att vissa försämringar i avdraget aviserats, kom signaler om att kunder i stället återigen ville få arbetet utfört svart.

Avdraget har sedan det infördes förändrats vid flera tillfällen. År 2009 gjordes avdraget om genom att den så kallade fakturamodellen introducerades, där skatterevisionen skedde direkt i fakturan till kunden – en kraftig förenkling. År 2017 lyftes vissa tjänster bort samtidigt som taket halverades. Inför 2021 har en utvidgning aviserats både sett till antalet tjänster som ryms inom avdraget liksom taket.

RUT-avdraget Fru talman! Centerpartiet menar att det behövs fortsatta studier i syfte att kunna utveckla RUT och ta till vara de fördelar som har visat sig uppstå.

Trots de studier som gjorts av avdraget är kunskapen inte särskilt stor när det handlar om exempelvis kostnaden för reformen med hänsyn tagen till förändringar i skatteintäkter liksom eventuellt lägre nivåer på ersättningar från andra försäkringar, till exempel försörjningsstöd. Liknande allmänna jämviktsanalyser har efterfrågats av bland annat Myndigheten för tillväxtpolitiska studier.

Riksrevisionens rapport är ett värdefullt bidrag till denna typ av analyser, men fler och återkommande studier behövs. Därför menar Centerpartiet att regeringen löpande behöver utvärdera RUT-reformen. Jag yrkar därmed bifall till Centerpartiets reservation.

Anf. 36 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Riksrevisionen har i en rapport granskat konsekvenser av RUT-avdraget. Skatteutgiften för RUT var 5,6 miljarder 2019 och har stadigt ökat år från år. Det är inte bara beloppet som har ökat, också timmarna har ökat men även priserna. Mellan åren 2015 och 2017 ökade priserna med 13,7 procent, vilket inte går att förklara med normal prisutveckling.

Den klart största RUT-tjänsten är städning. Hushåll med barn står för 44 procent av det totala avdragsbeloppet. Arbetsinkomsten för RUT-köpande sammanboende kvinnor med barn har ökat något mer än för män i samma situation jämfört med respektive jämförelsegrupp. Personer över 66 år står för 27 procent av avdragsbeloppet.

Riksrevisionen drar två övergripande slutsatser av granskningen. Den första är att riksdagens intentioner med RUT-avdraget i viss mån har infridats vad gäller RUT-köparnas ökade arbetsinkomster och möjligheter för vissa grupper att få en fastare förankring på arbetsmarknaden. Den andra slutsatsen är att det finns ett svagt stöd i verkligheten för att RUT-avdraget är självfinansierat.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att se över beräkningarna av RUT-avdragets långsiktiga självfinansieringsgrad och långsiktiga effekter på sysselsättningen. Av dem som jobbar i RUT-branschen var 22–30 procent inte folkbokförda i Sverige året innan de började jobba där, och de flesta var födda i ett EU-land. Regeringen rekommenderas i rapporten att beakta förekomst av arbetskraftsinvandring vid utformningen av åtgärder som syftar till att öka sysselsättningen i Sverige. Detta gäller enligt Riksrevisionen inte minst åtgärder som syftar till att öka sysselsättningen bland dem med en svag anknytning till arbetsmarknaden.

Riksrevisionens granskning visar på svårigheterna att i förväg och på teoretiska grunder försöka beräkna hur reformer kommer att påverka sysselsättning och skatteinkomster via företags och individers förändrade beteende, så kallade dynamiska effekter.

Resultat från utvärderingar av enskilda reformers effekter på företag och individers förändrade beteende kan vara osäkra. Observerade skillnader i arbetsinkomster och arbetsmarknadsutfall mellan olika grupper kan bero på andra faktorer än RUT-avdraget. Dessa faktorer kan vara svåra att fånga i tillgängliga data. Det kan i sin tur leda till att RUT-avdragets effekter både över- och underskattas.

Fru talman! Det kan inte uteslutas att arbetskraftsinvandringen minskat möjligheterna för korttidsutbildade på den svenska arbetsmarknaden att få arbete i RUT-sektorn, vilket i så fall även skulle kunna påverka RUT-avdragets självfinansieringsgrad negativt. Det är bra att Riksrevisionen med sin granskning har uppmärksammat oförutsedda effekter av en mer global arbetsmarknad på resultatet av åtgärder som syftar till att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten.

Regeringen beaktar generellt inte dynamiska effekter i beräkningarna av hur enskilda reformer påverkar de offentliga finanserna. Riksrevisionens granskning av RUT-avdraget stärker bedömningen att detta inte heller bör göras framöver.

När det gäller potentiella effekter av arbetskraftsinvandring på konsekvenserna av förslag som syftar till att öka sysselsättningen på den svenska arbetsmarknaden avser regeringen att, när så är motiverat och möjligt, beakta sådana effekter i framtida konsekvensanalyser.

Regeringen avser att löpande följa den vidare kunskapsutvecklingen kring RUT-avdragets sammantagna effekter.

Det är positivt med ytterligare utvärderingar och forskning om RUT-avdragets effekter.

Anf. 37 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Under en period i mitt liv drygade jag ut CSN-lånen med extrajobb inom hemtjänsten. Det var strikt reglerat vilka moment vi fick hjälpa vårdtagarna med. Att till exempel torka damm ovanpå köksskåpen, rengöra ugnen eller hänga upp gardiner ingick inte, bland annat med hänvisning till arbetsmiljölagen. Jag fick ofta frågan: Kan du inte komma till mig i helgen och städa ordentligt? När jag nekade fick jag nästa fråga: Men du har väl någon landsmaninna som är duktig på att städa?

Precis så var det på den tiden. Pensionärer och andra med vanliga inkomster hade inte råd att köpa städtjänster vitt. Den svarta marknaden frodades.

RUT-avdraget, som är en akronym av rengöring, underhåll och tvätt, kom till för att omvandla svarta tjänster till vita, för att småbarnsfamiljer skulle ha råd att få ihop livspusslet och för att kvinnor och män skulle kunna öka sin tid på arbetsmarknaden. Men det var också för att de kvinnor, det var ju framför allt kvinnor, som städade svart skulle få en laglig inkomst och rätt till semester, sjukpenning och pension. Det skulle ge dem trygghet, arbetskamrater och självkänsla. Det är värden som ingen kan mäta, inte ens Riksrevisionen: värdet av frihet, värdet av att ha ett jobb och värdet av att kunna försörja sig själv.

Riksrevisionens rapport visar att intentionen att kvinnor skulle öka sin tid på arbetsmarknaden och därmed sina inkomster har infriats. Vidare visar rapporten att RUT-avdraget har lett till att människor, framför allt utlandsfödda kvinnor, har gått från arbetslöshet till arbete.

Riksrevisionen presenterar inte några närmare beräkningar kopplat till slutsatsen att RUT-avdraget inte är självfinansierat.

Regeringen lämnar i sin bedömning i skrivelsen denna slutsats utan invändningar och utan att komplettera med ett bredare perspektiv med avstamp i andra tillgängliga analyser av RUT-reformens effekter.

Det är inte förvånande. Socialdemokraterna har alltid varit motståndare till RUT-avdraget. Den minnesgode erinrar sig pigdebatten på 90-talet.

Fru talman! Det finns dock forskning som styrker att RUT-avdraget inte är en finansiell förlustaffär för staten. Enligt Handelns Utredningsinstitut, som har analyserat RUT-avdragets effekt på de offentliga finanserna, kommer närmare 90 procent av skattereduktionen tillbaka till stat och kommun genom ökade skatteintäkter från personer som arbetar i RUT-sektorn och från dem som köper RUT-tjänster. Det är av vikt för regeringen att beakta.

En annan synpunkt som Riksrevisionen för fram är att en del av jobben skapade via RUT-avdraget har gått till arbetskraftsinvandrare. Detta belyser även regeringen som en negativ effekt för korttidsutbildade i Sverige i sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser.

Denna bild bekräftas inte av exempelvis arbetsgivarorganisationen Almega. Enligt Almega handlar det i stor utsträckning om arbetstagare från EU-länder som tar anställning i Sverige via den fria rörligheten.

Vi kan fråga oss varför arbetsgivarna inte kan hitta arbetskraft i Sverige. De senaste åren har hundratusentals människor med låg eller ingen utbildning alls fått uppehållstillstånd i Sverige. Arbetslösheten är enormt stor i denna grupp, och RUT-branscherna borde vara en väg till egen försörjning. Anledningen till detta stavas bidrag. Det lönar sig för dåligt att ta steget från bidrag till arbete.

Enligt riksdagens utredningstjänst kan en fyrabarnsfamilj genom bidragsstapling får 33 000 kronor i månaden skattefritt. Om en av föräldrarna börjar arbeta i ett låglöneyrke minskar den samlade inkomsten något, och om båda börjar arbeta heltid ökar inkomsten marginellt.

Om regeringen på riktigt vill att människor som bor i Sverige ska få jobb i RUT-branscherna borde den införa bidragstak, något som vi moderater länge har krävt.

Fru talman! Med dessa synpunkter stöder jag utskottets ställningstagande.

(Applåder)

Anf. 38 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Regeringen betalar hellre ut RUT-bidrag till de rika än räddar människor från det brinnande flyktinglägret Moria. Det säger mycket om hur regeringen prioriterar.

För mig handlar hela samhällsbygget om att se efter varandra, att agera solidariskt, att hjälpa den längst ned på trappstegen, och det är just politiska prioriteringar som denna debatt handlar om. Vi ska betala skatt för att få mer personal till välfärd och vård, för att stärka våra trygghetssystem och socialförsäkringar och för att ha ett värdigt mottagande av människor i nöd. Våra pengar ska inte gå till rika som vill rengöra poolen eller få sitt hem städad.

Men när det kommer till den reform vi debatterar i dag är det inte längre fakta som styr debatten, utan det är vinstintressen och, som vi hörde tidigare, en och annan rapport från Almega med mera.

Jag ska därför ta tillfället i akt och bemöta några av de punkter som har lyfts upp i dag.

För det första skulle reformen nu vara självfinansierande. Handen på hjärtat, det är den inte. Den kostade 5,4 miljarder förra året. Det är en offentligfinansiell kostnad, och det är den tiondel i Sverige som tjänar mest som vinner på denna reform.

För det andra har det lyfts upp argument om livspusslet och att det skulle avlasta småbarnsföräldrar och så vidare. Så har borgarna sålt in reformen, vilket vi har hört tidigare i debatten. Fakta är att mer än hälften av bidraget går till hushåll utan barn; 69 procent av rikisarna som köper RUT-tjänster har inte ens barn hemma. Där föll det argumentet.

För det tredje, fru talman, skulle det öka företagandet och sysselsättningen, men det är bara att konstatera att reformen är en väldigt dyr arbetsmarknadsåtgärd. Varje RUT-jobb kostar skattebetalarna mellan 1,5 miljoner och 2,3 miljoner. Det är alltså tre till fyra jobb inom välfärden. Jag tror faktiskt att det är jobb inom välfärden och vårt gemensamma som behövs, inte bidrag till de rikisar som vill flytta ett piano mellan våningarna där hemma.

För det fjärde, fru talman, skulle det skapa jobb för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket nyliberala har sålt in som att det vore ett integrationsprojekt och så vidare. Det tycker jag verkligen är ett märkligt argument. Icke subventionerade branscher som hemtjänst, sjukhus, skolor och vårdcentraler har lyckats bättre med att få in denna målgrupp på arbetsmarknaden än vad RUT har gjort. Dessutom har en tredjedel av RUT-jobben gått till personer som arbeidskraftsinvandrat till Sverige. Så var det inte ens tänkt från början. Det finns ingen träffsäkerhet alls i reformen.

För det femte, fru talman, skulle RUT-reformen strypa svartjobben. Ja, man hade ju önskat att det fanns lite substans i det argumentet. Det har dykt upp ett och annat argument kring detta. Men att svarta jobb skulle omvandlas till vita var alldeles för optimistiskt, enligt Riksrevisionens rapport, som vi debatterar i dag. Regeringen använder dessutom en annan kartläggning än vad Skatteverket gjorde, vilket trissade upp siffrorna. Faktum är att regeringen även använde danska data.

Över lag är det i sig en märklig arbetsmarknadsåtgärd. Ska vi skatte-subventionera alla branscher där det finns svartjobb? Det tycker jag är ganska märkligt. Är det lösningen för arbetsmarknaden? Ska fattigpensionären, den ensamstående mamman och alla andra som på olika sätt har låg inkomst betala för detta därför att borgarna tror att det får bort svarta jobb? Det finns inte ett enda argument här som håller.

Ambitionerna med RUT-reformen, som vi har hört i debatten, var att den skulle vara självfinansierande. Vi kan konstatera att den inte var det. Reformen skulle avlasta småbarnsföräldrar, men mer än hälften av dem som använder RUT har inte ens barn hemma. Den skulle öka sysselsättningen, men RUT har tvärtom bara kostat en massa pengar och är en väldigt dyr arbetsmarknadsåtgärd, samtidigt som välfärden skriker efter mer personal – vi vet hur det ser ut runt om i landets kommuner. Reformen skulle skapa jobb för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, men där

har de icke subventionerade branscherna inom välfärden lyckats bättre. Den skulle strypa svartjobben, men även detta argument har fallit.

Alla argument för RUT-reformen har alltså fallit. Det enda som finns kvar, fru talman, är ett system som ökar ojämlikheten, som slösar bort skattebetalarnas pengar och som låter miljarder rulla in till rikisarna, som egentligen kan betala för sin egen städning, tvätt eller flytt av pianot mellan våningarna på Östermalm.

Det här sker medan vi har en välfärd som går på svältkost, medan vi har en kris i välfärden och i kommunerna, utan något slags långsiktighet, och medan vård- och välfärdspersonalen har tagit den största smällen under krisen. Ändå vill regeringen betala ut ännu mer i RUT-bidrag, vilket ökar ojämlikheten och klassklyftorna. Det är bara att beklaga.

(Applåder)

Anf. 39 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Det är härligt med lite ideologisk debatt här i kammaren.

Jag måste ge Tony Haddou rätt på en punkt: Han sa att det inte längre är fakta som styr debatten. Så är det. Det är känslor som Tony Haddou kastar överallt här i kammaren, känslor som dessutom inte har stöd i någon forskning eller erfarenhet.

När det gäller den retorik som Tony Haddou använder, att det är slöseri med skattebetalarnas pengar och så vidare och att låg- och medelinkomsttagare betalar höginkomsttagarnas städhjälp och pianoflytt, är det helt enkelt inte sant. Det är en sänkt skatt eller ett avdrag, en utebliven intäkt, inte något annat. Det är inte stöld från någon.

Vänsterpartiets utgångspunkt är helt fel och handlar om en imaginär fördelningspolitisk effekt. Syftet med reformen var aldrig någon fördelningspolitisk effekt, utan syftet var att göra svarta jobb vita. Alla invandrare som har fått jobb kan berätta för Tony Haddou hur självkänslan förändras, och alla som Tony Haddou kallar för rikisar är människor som betalar skatt och finansierar välfärden. Jag vill därför fråga Tony Haddou: Varifrån tror du att pengarna till den offentliga sektorn kommer?

Anf. 40 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag börjar med att svara på en gång: Pengarna till offentlig sektor kommer från alla som arbetar. Det är skatteintäkter till kommunerna och till staten.

Det finns en skillnad här. Om man tittar på statistiken, alltså fakta, inte Almegas eller Svenskt Näringslivs rapporter – de skickar kanske en och annan till Moderaterna – ser man precis vilka målgrupper som utnyttjar RUT. Detta dränerar välfärden och tar våra pengar, som skulle kunna gå till den. Vi tycker att det vore bättre om de gick till hemtjänsten än till att Danderydsvillan ska ha en bartender på en fest. Det är lite osmakligt, tycker jag.

Jag förstår att det finns en allergi mot fakta i denna debatt, men Riksrevisionens rapport kan sammanfattas väldigt kort: Träffsäkerheten är inte särskilt god. Tycker Borianan att det är en känsla? Det saknas empiriskt stöd för tidigare antagande, säger Riksrevisionens rapport. Är det också en känsla? Det är bristande träffsäkerhet gällande RUT-köpare och RUT-arbetare. Är även det en känsla? Varför ska Riksrevisionen ens granska

reformer om Borianas bara säger: Nej, jag tittar inte på det, utan jag har fått en rapport från Almega. Det är lite märkligt av Moderaterna.

Min fråga till Moderaterna är: Är ni nöjda med detta? Det är ju nästan ingen träffsäkerhet alls i reformen. Den är usel, den är jättedålig och den har blivit sågad jäms med fotknölna.

Anf. 41 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Reformen är inte sågad jäms med fotknölna, inte ens av Riksrevisionen. Riksrevisionen säger att människor har ökat sitt arbete på marknaden och dragit in de inkomster som Tony Haddou så generöst spenderar på till exempel invandrare som kommer hit från flyktingläger och som borde kunna få ett jobb i just RUT-branscherna, för där krävs inte samma språkkunskaper eller utbildningsnivå.

Tony Haddou vill hålla människor som gisslan och bara sprätta ut bidrag i stället för att ge dem den självkänsla och det självförtroende som kommer via ett eget jobb. RUT-avdraget har skapat jobb och bidragit till att kvinnor har blivit företagare och vd:ar för egna företag. Det har verkligen ökat jämställdheten, samma jämställdhet som Vänsterpartiet i andra avseenden säger sig värna.

När det gäller Svenskt Näringsliv och alla organisationer som Tony Haddou nämnde med förakt är det just medlemmarna i dessa organisationer och företag som skapar alla de inkomster som sedan fördelas till stat och kommuner, till välfärden och till våra pensioner. Visa lite respekt för dem som får allt detta att fungera!

Anf. 42 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Ingenstans i mitt anförande sa jag att vi är emot tjänsterna i sig, utan det gäller utformningen och hur de hanteras i skattesystemet.

Det förvånar mig inte att höra dessa ord från Moderaterna, ett parti som jobbar hårt och effektivt för att splittra löntagare – unga mot gamla, svenskar mot invandrare, kvinnor mot män, fast anställda mot inhyrd personal. Det är så ni jobbar i Moderaterna. Ni driver fortfarande idén om att stora skattesänkningar för de rika skulle vara någonting bra. Vi har sett hur det ser ut i landets kommuner och hur välfärden dräneras. Dessutom har inte de stora skattesänkningarna någon större effekt på sysselsättningen. Vi kan ta ett större ansvar här och ge välfärden det som den har gjort sig förtjänt av. Det har också en kris bevisat. Ni monterar ned välfärden och vårt gemensamma. Det är inget nytt hos Moderaterna. Ni har inga problem med besparingar i sjukförsäkringen heller. Ni har inget problem med att skärpa rätten till försörjningsstöd och nyanländas rätt till trygghetssystem.

I Moderaternas anförande talades det om bidragstak. Det skulle kunna sänkas väldigt mycket i fråga om RUT. Ska ni inte börja med bidragstak över huvud taget i fråga om ränteavdragen, RUT, ROT och så vidare?

Ni vill i stället ge er på en helt annan målgrupp. Ni vill ge er på de fattiga, de längst ned på trappstegen, och ni säger att detta skapar jobb för dem. Men det är tvärtom, Borianas Åberg. Ni splittrar löntagare på arbetsmarknaden. Ni bryr er inte alls om dem som jobbar inom dessa tjänster. Då hade ni sett till att de hade fått sjysta och anständiga arbetsvillkor. Det gör ni inte, tvärtom.

Anf. 43 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Denna fråga har, som sagt, ofta varit i politikens heta debattcentrum. Det är bra, och det är uppfriskande här inne. Men det kan vara lite skadligt om det sprider sig till näringen och branschen. Men här inne är det upplyftande.

Vänsterpartiet talar ofta om – lite föraktfullt, kan jag tycka – att detta är en reform som gynnar höginkomsttagare. Men det är trots allt 70–80 procent av köparna som är låg- och medelinkomsttagare. Oavsett detta, vad Vänsterpartiet tycker om höginkomsttagares moral är inte riktigt aktuellt. Det är ingenting som vi kan göra någonting åt i denna kammare med politiska beslut. Det får man göra någonting åt på annat sätt.

Jag skulle nu vilja pröva lite argument med Vänsterpartiet. Jag kan ändå tycka att det är bättre att höginkomsttagarna, som Vänsterpartiet definierar, faktiskt köper dessa tjänster vitt än svart och därmed bidrar till en ökad ekonomi i den offentliga sektorn. Men om Vänsterpartiet inte tycker om detta avdrag och denna reform, vad är ert recept för att motverka svartarbete inom hushållsnära tjänster?

Anf. 44 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det var bra frågor, Helena Vilhelmsson. Det som lyfts fram här är också att det skulle vara skadligt om denna debatt kommer ut. Det är mycket märkligt.

Vi har fortfarande ingenting emot dessa tjänster, men vi tycker att de som använder dessa tjänster är människor som kan betala fullt pris för dem. Det är inte mer med det. Jag hoppas därför att vi får denna fråga överstökad.

Om ni vill göra någonting åt de jobb som köps på den svarta arbetsmarknaden, hur skulle det vara att kanske börja se över ett system där man har andra kontrollmekanismer när det gäller denna bransch? I stället säger ni att nu när dessa jobb är svarta ger ni pengar till dem som använder dessa tjänster. Det tycker jag är mycket märkligt, vilket jag också sa i mitt anförande. Är det lösningen för arbetsmarknaden att fattigpensionären, den ensamstående mamman och andra med låga inkomster ska betala för städningen för framför allt höginkomsttagare? All statistik visar vilka som är vinnare i fråga om denna reform. Det behöver ni inte sticka under stol med. Skatteverket, Riksrevisionen och varenda rapport visar vilka som använder och maxar RUT-bidraget.

Framför allt tycker jag att det är en märklig arbetsmarknadsåtgärd att skattesubventionera branscher där det finns svartjobb. Så gör ni inte i några andra branscher. Jag tycker att detta är ett mycket märkligt argument.

Anf. 45 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Jag ställde frågan vad Vänsterpartiet har för recept mot minskat svartarbete. Jag fick svaret att det är andra kontrollmekanismer men inte vilka. Vi kanske kan återkomma till denna fråga längre fram.

Jag vänder mig också mot att Vänsterpartiet apropå faktaresistens konsekvent säger att detta inte har minskat svartarbetet när vi har Skatteverkets rapport som så sent som 2019 visade att svartarbetet inom hushållsnära tjänster 2005–2019 har minskat med 8 miljarder kronor. Jag tycker inte att det är faktaresistent. Jag tycker inte heller att det är särskilt ologiskt att tro att RUT-arbetet har varit en del av dessa pengar.

Min nästa fråga gäller jämställdhet. Jag tycker också att det är lite faktaresistent att inte erkänna att RUT-reformen har bidragit till ökad jämställdhet när det är kvinnor som äger nästan hälften av de företag som har bildats. Det är en betydligt större andel än genomsnittet i näringslivet totalt sett, där ungefär var tredje företagare är kvinna. Kvinnor utgör 59 procent av de anställda inom RUT-sektorn, vilket är en kraftig överrepresentation jämfört med näringen i övrigt.

Om man tittar på detta med svagare grupper, vilket Vänsterpartiet också hävdar är ren faktaresistent, ser man att jämfört med näringslivet i stort är andelen anställda större både bland personer utan gymnasial utbildning och bland utrikesfödda. Hälften av de personer som är sysselsatta inom RUT-företagen saknar gymnasial utbildning, och andelen utrikesfödda är mer än två gånger så stor som bland resterande branscher. Menar Vänsterpartiet verkligen att RUT-reformen inte har haft någon som helst effekt för jämställdheten i samhället?

Anf. 46 TONY HADDOU (V) replik:

RUT-avdraget Fru talman! Jag tackar för frågan. Om vi tittar på andra sektorer som är kvinnodominerade ser vi att det är de som har fått stå tillbaka för att man öser ut pengar till RUT-bidrag för de allra rikaste. Om vi tittar på hemtjänsten ser vi att det är en överrepresentation av kvinnor som jobbar där. Det gäller också den generella välfärden ute i landets kommuner. Och det är likadant inom vården.

Å andra sidan, om man öser bidrag över en sektor som är kvinnodominerad skapar det arbete. Vi hade lika gärna kunnat pussla med detta skattesystem och öst bidrag över någon annan sektor som är kvinnodominerad. Då hade det skapat jobb, eller hur? Skillnaden här är att vi inte tycker att det är rimligt att ösa mer pengar över de allra rikaste som själva kan betala för detta.

När det gäller referenserna till svartarbete innehåller Skatteverkets rapport också andra faktorer som har spelat en stor roll för att svartarbetet har minskat. Många borgerliga partier är också emot dessa faktorer, exempelvis kontrollsystem och så vidare. Det förstår jag, eftersom man vill avreglera det mesta. Men det har inte funkat särskilt bra.

Jag skulle vilja vädja till Centerpartiet också. Som vi har hört i denna debatt ger de borgerliga partierna sig på dem med låga inkomster, som står längst ned på samhällsstegen, när de passar på att diskutera bidragstak.

Jag tycker att vi ska se över fler bidragstak för de allra rikaste. Det får räcka nu. Jag tycker helt enkelt att vi ska omfördela.

Anf. 47 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! RUT-avdraget var en viktig reform som alliansregeringen införde. Avdraget har öppnat helt nya marknader och skapat förutsättningar för nya företag och nya jobb. Det har också bidragit till att göra så kallade svarta jobb vita, och det har förenklat vardagen för många människor.

Kristdemokraterna har under åren bidragit till att utveckla RUT-avdraget, och vi tycker att det ska fortsätta utvecklas.

Den budget som vi och Moderaterna fick igenom 2018 innebar att taket i ett första steg återställdes till 50 000 kronor och att det i ett andra steg skulle höjas ytterligare till 75 000 kronor och breddas så att fler tjänster

kunde inkluderas. Detta genomförs nu också av regeringen, och det är förstås någonting som vi välkomnar.

Samtidigt vill vi se ytterligare utvidgningar av RUT-avdraget så att fler tjänster kan omfattas. I dag medger skötsel av en trädgård RUT-avdrag, men plantering av träd och buskar ger inte något avdrag. Vi vill också att gravskötsel ska inkluderas. För många anhöriga är en grav en viktig plats som kan betraktas som en förlängning av hemmet, och skötsel av denna borde därför kunna inkluderas i RUT-avdraget.

Nu har Riksrevisionen utvärderat RUT-avdraget, och det är också det som föranleder dagens debatt och beslut. En av Riksrevisionens slutsatser är att RUT-avdraget inte är självfinansierande, det vill säga att avdraget kostar mer för staten än vad skatteintäkterna från de jobb som skapas direkt eller indirekt innebär. Detta lämnas utan invändningar från regeringen. Det är konstigt, eftersom Riksrevisionens utvärdering är långt ifrån den enda analysen av RUT-avdraget. Här borde regeringen ha lyft in ett bredare perspektiv och sett till all tillgänglig forskning.

Riksrevisionen konstaterar också att en del av de jobb som kommit till tack vare RUT-avdraget har gått till arbetskraftsinvandrare från andra delar av Europa. Att arbetsgivare rekryterar medarbetare från andra länder kan förstås ha många orsaker. En av anledningarna är bristen på arbetskraft i Sverige och i viss utsträckning bristfällig matchning från Arbetsförmedlingens sida.

Det är förstås väldigt anmärkningsvärt att det inte i större utsträckning går att anställa arbetskraft som redan finns här i dessa branscher. Detta kan delvis bero på att försörjningsstödet marginaleffekter är för stora, vilket minskar drivkrafterna att söka lägre betalda jobb. Även här borde regeringen ha fördjupat analysen och ställt sig frågan varför situationen är som den är.

Beslutet i dag innebär att den här rapporten läggs till handlingarna. Att den läggs till handlingarna får dock inte innebära att debatten tar slut, att RUT-avdraget inte fortsätter att utvecklas och att problemen med att hitta arbetskraft bland dem som i dag är arbetslösa här i Sverige lämnas utan åtgärd. Men utifrån hur regeringen hanterat det här ärendet verkar det som att detta nödvändiga arbete får vänta på en ny regering.

Anf. 48 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Tack för en spännande debatt här i dag om RUT och ROT!

Jag tänkte börja med en liten berättelse. Jag kanske har pratat om detta tidigare. För kanske fyra år sedan bodde jag i Tensta utanför Stockholm, ett av de här mer utsatta områdena. Jag pratade då med en man som arbetade med att hjälpa folk att starta små företag och verksamheter, folk i detta utsatta område som ofta inte har någon stark utbildningsbakgrund, som ofta inte har en massa pengar på banken i startkapital och som har små resurser att starta och driva verksamheter. Han hjälpte dem att komma igång med en egen verksamhet för att få egna pengar, egen makt över sitt eget liv och så vidare.

Han sa till mig att det vanligaste bolaget som startas i dessa områden, utifrån hans perspektiv, var just en mindre städfirma. Han menade att den vanligaste personen som startade ett bolag var en kvinna med invandrarbakgrund, med låg eller ibland till och med obefintlig utbildningsbakgrund och med små ekonomiska resurser. Hon kom till hans verksamhet och fick

ett litet stöd för att köpa de mest grundläggande sakerna man behöver för att kunna städa hos någon annan och sedan komma igång med sin egen verksamhet.

Jag tycker att det är fantastiskt att människor med en sådan här reform som gör det billigare att köpa och sälja RUT-tjänster, människor som annars hade haft väldigt långt in till arbetsmarknaden, faktiskt får makt över sitt eget liv. Människor som de kvinnor han beskrev får egna pengar och kan kanske till och med bygga upp det som – nu får talmannen ursäkta mig – brukar kallas ett fuck off-kapital, ett dra-åt-helvete-kapital, ett kapital som gör att man om man hamnar i en tuff situation, kanske har en destruktiv relation eller inte trivs där man är i sitt liv kan lämna den positionen eftersom man har pengar, ett kapital, något som man inte haft innan.

Jag ber om ursäkt att jag svor här i talarstolen, men det heter så. Det är det som är terminologin. Jag kan inte göra något åt det, tyvärr.

Debatten handlar mycket om huruvida den här reformen är samhälls-ekonomiskt lönsam eller inte. Det förstår jag. Jag instämmer med Kristdemokraterna med flera som har pekat på att just den rapport vi diskuterar i dag kanske inte lyfter fram alla perspektiv och all forskning som finns på området. Men det viktigaste med reformen handlar faktiskt inte om huruvida det blir plus eller minus med kronor och ören i statskassan. Det viktigaste med reformen handlar just om enskilda människors makt över sitt eget liv. Det handlar om att obetalt hemarbete, som oftast har utförts av kvinnor, har blivit betalt. Det handlar om att också kvinnor som varit högutbildade och haft bra jobb har fått större möjlighet att göra karriär i stället för att vara bundna vid hemarbetet.

Det handlar kanske också lite grann om, som någon tog upp, det behov som äldre kan ha av RUT-tjänster. Jag tänker på min mormor, som har sådana här stora porslinsblommor – de är väldigt fina, tycker jag – som klättrar i hennes fönster. Men det är väldigt tunga krukor och tung jord, och hon har svårt att sköta dem själv. Då kan hon köpa den tjänsten av någon annan så att dessa blommor, som hon har ärvt och som jag hoppas att jag kanske får arva någon gång i framtiden, klarar sig. Samtidigt är det någon som får ett jobb. Hon klarar av att sköta sig själv i sitt eget hem med hjälp av någon annan som hon själv har valt. På så sätt får både en mänskliga jobb – det skapas ett arbetstillfälle – och hon får behålla en större del av sin värdighet, den som kommer av att man sköter sig själv.

Frågan är då: Är det värt det? Det är klart att det innebär ett inkomstbortfall för staten att vi inte tar dessa pengar från människor i skatt som vi hade tagit annars. Ja, jag tycker nog att det är värt det när en kvinna som står långt från arbetsmarknaden får ett jobb, kan ha sitt eget lilla bolag och kanske till och med får det att växa och blir vid för någonting större så småningom. Jag tycker att det är värt det när fler barn får se sina föräldrar gå till jobbet, även i utsatta områden. Jag tycker att det är värt det när fler svarta jobb blir vita. Jag tycker att det är ett större värde än de kronor som staten inte får in i skatteintäkter.

Det har förts en diskussion här, fru talman, där vänsterytterkanten har kallat detta för bidrag. Jag måste verkligen vända mig mot det. Man kanske skulle kunna kalla det bidrag därför att det *bidrar* till alla de positiva saker som jag har räknat upp, men man måste ju förstå när man ägnar sig åt skattepolitik att en nedsättning av en skatt aldrig är ett bidrag.

Vi har i Sverige ett av de högsta skattetrycken i världen. Vi är ett av de länder i världen där man i högst grad när man går till jobbet, arbetar och gör rätt för sig faktiskt arbetar åt någon annan eftersom staten tar pengarna, det värde man själv har skapat.

Jag kollade upp detta på en sådan här skatteturra – man kan googla det på internet om man är intresserad. Om man tjänar 15 000 kronor – det är inte en jättehög inkomst – får man betala ungefär 50 procent i skatt. Det är otroligt höga skatter vi betalar i Sverige, och när man sänker skatten innebär det naturligtvis inte att någon får ett bidrag. Då innebär det att staten slutar ta så evinnerligt mycket pengar från människors eget slit.

Jag vill säga en sista sak – jag ser att jag gått över talartiden. Frågan ställdes också om det inte vore bättre att lägga dessa pengar på välfärden så att välfärden kan anställa människor. Var tror vänsterytterkanten att pengar till välfärden kommer ifrån? De kommer ju från att människor slutar vara beroende av bidrag och går till jobbet. De kommer av att människor, även i utsatta områden, till exempel startar och driver företag. De kommer av att människor som annars hade varit bundna till hemarbete får göra en snabbare och bättre karriär. På så sätt får vi ökad specialisering i ekonomin och ett större välstånd och kan lägga mer pengar på välfärd. Det är så vi bygger välfärden: Vi bygger välstånd från början.

Fru talman! Jag vill tacka för den här diskussionen och säga att jag tycker att det är uppenbart att det även fortsättningsvis är den ekonomiska högern som har ledartröjan i Sveriges ekonomiska politik och välfärdspolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 18 Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion

Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU6
Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion (prop. 2019/20:175)
föredrogs.

Anf. 49 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Nu kommer någonting väldigt ovanligt – någonting som man inte får se och höra ofta – att hända: att en moderat går upp i talarstolen, företräder Moderaterna och är emot en skattesänkning.

Vi, Moderaterna, är Sveriges skattesänkarparti. Vi tycker att det är viktigt att sänka skatten och göra det mer lönsamt att arbeta och att driva företag så att vi kan lyfta Sveriges välstånd så att fler människor som befinner sig i socioekonomiskt utsatta områden kan få ett jobb och ta sig ur sin situation. Det här är bra. Skattesänkningar är bra. De ger mer frihet för människor att bestämma över sina egna medel som de har tjänat ihop.

Men när man genomför skattesänkningar måste det ske rättvist. Det måste vara lika för alla. Det kan inte vara så att vissa människor får skattesänkningar för att de råkar bo på en viss plats och att andra inte får det.

Fru talman! Sverige har de senaste åren utvecklats åt ett mycket destruktivt håll. Vi ser hur kriminalitet kraftigt ökar, och vi ser våld med en brutalitet och hänsynslöshet som vi inte sett på generationer. Vi har ett ekonomiskt klimat i Sverige med lägst tillväxt i hela EU. Vår arbetslöshet är bland de högsta i EU. Vi har en situation där statsskulden ökar på ett historiskt sätt.

För att möta de här problemen har vi en regering som är nära nog totalt tondöv och som gör så gott som ingenting för att ta sig an de här verkliga problemen. I stället strör man pengar på ett sätt som sällan tidigare har gjorts, och åtgärderna träffar inte de stora samhällsproblem som vi står inför. Den här skattesänkningen är ett mycket bra exempel.

Det finns framför allt tre skäl till att jag tycker att riksdagen borde avslå förslaget om den här skattesänkningen.

Det första skälet är att det är orättvist. Det är inte en skattesänkning som kommer att gå till hantverkaren i Norrköping eller Borås. Det är inte en skattesänkning som kommer att gå till sjuksköterskan i Luleå eller Umeå. Det är inte ens en skattesänkning som kommer att gå till undersköterskan i Tjärna ängar, Rinkeby, Angered eller Rosengård och som vill ta sig ur sin situation och komma bort från de socialt utsatta områdena för att barnen inte ska behöva växa upp i en miljö präglad av gängkriminalitet.

Nej, det här är en skattesänkning som går till några få. Den går till några hundra tusen i Sverige som bor i vissa kommuner. Det här är inte rättvist. Sänker man skatten måste det vara logiskt och det måste vara rättvist så att det kommer alla till del och inte enligt en godtycklig princip där vissa får bara för att de råkar bo i en viss kommun och andra inte gör det.

Det andra skälet är att det finns en bisarr godtycklighet i hur regeringen har valt ut vilka som ska få de här skattesänkningarna. Skellefteå med 72 000 invånare anses vara en landsbygdskommun som ska få den här skattesänkningen, men Hofors med sina 9 000 invånare får det inte. Surahammar, som jag tror de flesta anser är landsbygd med sina 10 000 invånare, får inte den här skattesänkningen. Grums kommun får det inte och inte heller de 5 600 personer som bor i Laxå. Däremot betraktas Östersund med sina 60 000 invånare och ett universitet som landsbygd och ska få den här skattesänkningen. Det finns ingen logik i det här.

Det tredje skälet är att det här är ett förslag som signalerar en generell utveckling i politiken där regeringen med sina vänsterpartier som stöd på olika sätt ger hundralappar till människor på landsbygden men tar ifrån dem tusenlappar i form av höjd bensinskatt, höjd fordonsskatt och en flygskatt som gör att flyglinjer läggs ned och det blir svårt att ta sig från många avkrokar till andra delar av Sverige, till exempel om man måste ta sig till Karolinska sjukhuset, som är ett av världens bästa sjukhus, för att göra en akut operation. Så och på många andra sätt gör man livet surt för och jäklas med människor, vanligt folk, som bor runt om i Sverige.

Det här är inte en logisk politik. Det är inte en politik som riktar in sig på de verkliga problem som vi har i Sverige. Det här förslaget innebär en orättvis politik. Den saknar stringens, är präglad av godtycklighet och är del av en orättvis politik som gör det svårt för människor att bo på landsbygden.

Vi i Moderaterna vill i stället sänka skatten för alla. Vi vill att alla som jobbar ska få inkomstförstärkningar så att det lönar sig att arbeta, gå till jobbet och driva företag.

Vi tänker ta bort den här typen av symbolpolitik som den här regeringen har ägnat sig åt, till exempel förslagen som jag nämnde med att ha en av världens högsta bensinskatter, plastpåseskatt, flygskatt och sådant som gör livet svårt för människor som bor ute på landsbygden. I stället ska vi ha en politik som gör det lönsamt att arbeta för alla och som är rättvis och präglas av en sund princip utifrån det perspektivet.

Med de orden vill jag yrka bifall till vår reservation.
(Applåder)

Anf. 50 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Regeringen har här lagt fram ett förslag till riksdagen att besluta om, nämligen införandet av en regional skattereduktion. Det är ett förslag som skulle kunna uppfattas som en geografisk klyvning av Sverige. Sverigedemokraternas uppfattning är att regeringens förslag om en regional skattereduktion är problematiskt. Det bidrar inte till att öka sammanhållningen i Sverige utan spår tvärtom på den splittringspolitik som regeringar av olika färger under lång tid redan har förstärkt genom växande ut-
anförskapsområden och straffbeskattningar på transporter och landsbygd.

Syftet med den regionala skattereduktionen är att en skattelättnad ska tillfalla boende i de utpekade regioner som bedöms vara ekonomiskt svagare i framför allt norra och mellersta Sverige. Det motiveras med långa avstånd och sämre service, vilket är faktorer som vi också anser behöver kompenseras för. Men vi är högst tveksamma till att den föreslagna skattereduktionen är rätt sätt att bemöta och kompensera för detta.

Visst kan man tycka att det verkar välvilligt att sänka skatten för de som bor i glesbygd, men på det sätt som regeringen vill göra det och begränsa det till boende i en väl utpekad geografisk region pekar man ut områden som oattraktiva, vilket knappast kan förväntas vara smickrande för de berörda kommunerna.

Dessutom skapas det en gränsdragningsproblematik, då en del av de kommuner som egentligen ingår i området men som har en lite större tätort inte får ta del av skattereduktionen trots att delar av dessa kommuner har samma glesbygdsstruktur. Man glömmer också bort att det i södra Sverige också finns delar som har en liknande glesbygdsstruktur, men dessa får inte heller ta del av skattereduktionen.

Fru talman! För att få ta del av det föreslagna avdraget ska man vara folkbokförd före den 1 november i en av de kommuner som är utpekade i förslaget. Avdragets storlek är på 1 675 kronor, alltså drygt 140 kronor i månaden. Att säga att detta belopp skulle vara avgörande, på det sätt som regeringen menar, för att få invånare att stanna kvar eller till och med flytta dit är nog att överdriva. Det är en skattereduktion som räcker till knappt två tankar bensin eller en lunch i månaden under ett år. Vi tror inte att detta kommer att få avgörande inverkan på var människor väljer att bosätta sig.

Fru talman! Flera tunga remissinstanser har dessutom avstyrkt förslaget. Bland dessa kan nämnas LO, TCO, Akademikerförbundet och Svenskt Näringsliv. Anledningarna till att dessa remissinstanser avstyrker förslaget är lite olika. Några anser att det är en felprioritering. Man uttrycker tveksamhet till att det kommer att få någon faktisk verkan och menar att effekten i så fall förmodas vara svag. Man påpekar också att förslaget gör avsteg från målet med en generell inkomstbeskattning och att det gör skattesystemet mer komplicerat och svåröverskådligt.

Ett flertal andra tunga remissinstanser avstyrker i och för sig inte förslaget men uttrycker ändå tveksamheter huruvida det kommer att få den verkan som regeringen avser. Bland dessa finns SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, Konjunkturinstitutet och Umeå universitet.

Fru talman! Sverige behöver undvika en politik som leder till allmän splittring av landet, särskilt en uppdelning av geografiska områden på det sätt som föreslås i regeringens proposition. Vi ser förslaget som symbolpolitik eftersom det erhållna beloppet är förhållandevis litet och varken träffsäkert eller rättvist. Är detta förslag på fullt allvar det bästa regeringen kan komma på för att ge hushåll i glesbygd stöd?

Att människor som bor där behöver kompenseras på ett eller annat sätt för den merkostnad som det innebär är dock en bra utgångspunkt. Men om man har för avsikt att gynna de enskilda som bor på lands- och glesbygd behöver man ge dem bättre förutsättningar för att hantera de längre avstånden och de högre kostnaderna det innebär.

Vi menar att det hade varit bättre med välavvägda inkomstskattesänkningar för dem med lägre inkomster. Det hade varit bättre med sänkta drivmedelsskatter och förbättrade, i stället för försämrade, avdragsmöjligheter för resor till och från arbetet. Det hade varit bättre att avskaffa bonusmalus. Den subventionerade elbilen är inte ett realistiskt alternativ för de flesta i norra Sverige med tanke på avstånden och det kalla klimatet.

Det hade varit bättre att satsa på vägar, befintliga järnvägar och flygtrafiken i dessa områden. En väl fungerande infrastruktur och att ha råd att köra sin bil till jobbet är avgörande faktorer för att vi ska ha en fungerande lands- och glesbygd. Vi behöver ge alla som bor i Sveriges mer glesbefolkade områden bra förutsättningar för att bo kvar. De behöver något bättre än regeringens förslag som ligger på bordet.

Fru talman! Jag yrkar härmed bifall till den gemensamma reservationen i betänkandet.

Anf. 51 SULTAN KAYHAN (S):

Fru talman! I Sverige ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar, oavsett var i landet man bor. För att möjliggöra detta finns det i regeringens budget för nästa år många bra satsningar, bland annat på ett kraftfullt grönt återstartspaket som ger 75 000 nya jobb, en snabbare klimatomställning och en starkare välfärd genom satsningar på sjukvården, äldreomsorgen och skolan. Det är investeringar som gör att vi kan jobba oss ur krisen och bygga Sverige starkt.

Höjda pensioner och a-kassa är sådant som behövs i hela landet och som gynnar oss alla. Men det behövs också särskilda satsningar som riktas till landsbygden. Stora områden av Sverige har på grund av långa avstånd och låg befolkningstäthet andra förutsättningar för utveckling än resten av landet. Det är lägesnackdelar som påverkar både människor och företag.

Invånare i landsbygdskommuner får oftare betala högre skatter och har mindre tillgång till service. Det skapar klyftor som vi inte ska ha. För att få ett tryggare och mer jämlikt land som håller ihop behöver vi överbrygga klyftorna mellan stad och land, mellan den tredjedel av Sverige som är södra Sverige och de två tredjedelar som är Norrland, mellan de så kallade skogslänen och övriga län. Orsaken är enkel; vi behöver varandra. Genom sammanhållning och gemenskap möjliggör vi för bästa möjliga utveckling för hela Sverige.

Skattereduktion för boende i vissa glesbefolkade områden – regional skattereduktion

Fru talman! Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för den sammanhållna landsbygdspolitiken. Målet är en levande landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd.

Nästa steg, som vi debatterar här i dag, är regeringens förslag om att införa en skattereduktion med 1 675 kronor per år för boende i vissa glest befolkade områden. Det är en kompensation som inte ska negligeras, vilket vissa partier gör i sina reservationer. Det blir nästan komiskt när Moderaterna försöker ändra betydelsen av rättvisa. Totalt beräknas ca 810 000 personer få skattereduktionen, och störst procentuell betydelse får det för personer med låga inkomster.

Ingen har tänkt att en regional skattereduktion ska vara tillräcklig för att överbrygga varenda lägesnackdel som finns. Den är i stället tänkt som en del i en helhet för en rättvisare utjämning som vi skulle vilja genomföra.

Regeringen gör en del för att stärka landsbygden, exempelvis

- ökad satsning på vägunderhåll där åtgärder i landsbygd prioriteras
- fortsatt kraftfullt landsbygdsprogram
- utbyggnad av bredband i hela landet
- satsningar på en hållbar besöksnäring i hela landet och på ett utvecklat företagsklimat i gles- och landsbygdskommuner
- satsning på naturnära jobb och den gröna näringen.

Det är bara några satsningar som visar att det finns ett helhetstänk.

Fru talman! Jag yrkar bifall till propositionen. Jag vill också återge vad vår före landsbygdsminister Sven-Erik Bucht sa vid ett tillfälle: Debatten i Sverige har alltför ofta fokus på konflikt. Förort ställs mot innerstad, norr mot söder och, inte minst, stad mot land. Vi behöver komma bort från den polariseringen och bort från bilden av att det ena måste vara rätt och det andra fel. Det är hög tid att stärka gemenskapen mellan stad och land.

Avslutningsvis vill jag återigen understryka vikten av just detta. Varje möjlighet till att stärka gemenskapen oss människor emellan måste vi politiker ta.

Anf. 52 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Sultán Kayhan sa inledningsvis något i stil med att alla i Sverige ska kunna förverkliga sina liv oavsett var man bor. Det är ett ganska fint värdeuttryck som jag tror att de flesta kan skriva under på. Jag kan också ha respekt och förståelse för och hålla med om ingångsvärdet att man ska hjälpa dem som befinner sig på samhällets botten och ge dem bättre förutsättningar.

Sultán får dock gärna förklara för mig logiken och rättvisan i att akademikern, professorn som jobbar på Mittuniversitetet, har god inkomst och bor i Östersund, som är kanske inte en storstad men en ändå relativt medelstor svensk stad, han ska få 100 kronor i månaden i skattesänkning. Men undersköterskan i Rinkeby som kämpar för att komma därifrån, för att hennes barn inte ska behöva leva med gängkriminaliteten, hon får inte den skattesänkningen.

Det är fina ord om att man ska hjälpa dem som befinner sig på samhällets botten. Men i praktiken är det en ganska brutal orättvisa, geografisk

men också principiell, i att de som verkligen befinner sig längst ned i samhällspyramiden inte får den här skattesänkningen. Det är en ganska häpnadsväckande lek med ord som Sultan och Socialdemokraterna ägnar sig åt. Jag vill därför fråga hur hon får detta att gå ihop med sin rättvisesyn.

Jag vill också be Sultan förklara logiken bakom de kommuner man har valt ut. Varför får inte de som bor i Hofors, Grums, Laxå eller Surahammar skattesänkningen? Men de som bor i Skellefteå och Östersund, som är medelstora svenska städer, får det. Det är ganska obegripligt.

Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion

Anf. 53 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill i all ödmjukhet bara påminna om att vi i talarstolen använder för- och efternamn.

Anf. 54 SULTAN KAYHAN (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Fredrik Schulte! Den här definitionen av rättvisa är talande för Moderaternas politik. När ni genomförde jobbskatteavdrag efter jobbskatteavdrag så att det blev pensionärer och sjuka som till slut fick betala högst skatt av alla tänkte ni inte på rättvisa. När ni sänkte skatten mest för de rika som redan har det bäst talade ni inte om rättvisa. När era skattesänkningar gjorde att klyftorna sköt iväg i raketfart och drabbade vanligt folk talade ni inte om någon rättvisa. För det här var ju moderat politik när den är som bäst, när den drar isär vårt land.

Partiet som använde skattesänkningar som universallösning på allt vill nu helt plötsligt stoppa en skattereduktion som ska kompensera något för lägesnackdelar i vissa områden. När en reduktion nu procentuellt sett kan gynna dem mest som har minst ska Moderaterna minsann tala om rättvisa. Det är sannerligen en skolboksdefinition av borgerligt struntsnack.

Precis som det står i propositionen handlar indelningen av områden om lägesnackdelar som man bedömer finns i de delar som påverkas av skattereduktionen. Man kan här inte gå på storleken på städer i den bemärkelsen som den moderate ledamoten försöker göra. Det handlar i stället om lägesnackdelar som har med befolkningstäthet och avstånd att göra.

Anf. 55 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Hyckleriet från Socialdemokraterna är varje gång lika komiskt. När Moderaterna vill avveckla arvs-, gåvo- och värnskatterna och införa jobbskatteavdrag så att det för vanligt folk lönar sig att arbeta tycker Socialdemokraterna att det handlar om hemska orättvisor. När de själva avvecklar arvs-, gåvo- och värnskatterna och nu vill sänka skatten för höginkomsttagare i Skellefteå och Östersund men inte för låginkomsttagare i till exempel Rinkeby, Tjärna ängar eller Angered är det plötsligt höjden av rättvisa.

Det här är ett häpnadsväckande hyckleri från Socialdemokraternas håll. Jag tror nog att de flesta ser igenom detta den här gången. Vi kommer att få se hur väljarna flyr från det socialdemokratiska partiet.

Det kanske fanns en känsla av rättvisa hos Socialdemokraterna en gång i tiden, men den finns inte längre. Nu handlar det om godtyckliga skattesänkningar till vissa bara för att de bor i en viss kommun. Det kanske fanns en känsla hos Socialdemokraterna att man skulle sköta Sverige väl, men nu är den borta. Nu får gängkriminaliteten härja fritt. Vi har lägst tillväxt

i hela Europa. Vi finns bland dem med Europas högsta arbetslöshet. Vi har en historisk ökning av statsskulden.

Det kanske fanns en känsla inom socialdemokratien av att man brydde sig om och förstod sig på vanligt folks situation, men denna känsla är borta. Nu inför man symbolpolitik såsom chockhöjda bensin- och fordons-skatter, plastpåseskatter och flygskatter som tar bort flyglinjer till avkrokar i Sverige, vilket gör det svårt att bo på landsbygden. Sedan försöker man som lite plåster på såren ge någon hundralapp i skattesänkning, som dessutom är så missriktad att de som verkligen har det svårt i samhället inte får den, medan höginkomsttagare som bor i Östersund och Skellefteå får den.

Det finns ingen logik i detta. Det är ett symtomatiskt och typiskt exempel på att den här regeringen inte klarar av att adressera samhällsproblemen och hur den missköter Sverige. Jag tror att de flesta inser att Sverige har försämrats under den här regeringens tid.

Anf. 56 SULTAN KAYHAN (S) replik:

Fru talman! Den moderata ledamoten gör här en rejäl omskrivning av historien.

Om jag får beskriva höjden av rättvisa ser den absolut inte ut så där. Det vore i stället att omfördela rikedomarna i vårt land så att de kommer vanligt folk till del. Det skiljer sig från det som Moderaterna gjorde under alliansregeringens hela tid, Fredrik Schulte. Ni sa att ni gav till vanligt folk men gav faktiskt allra mest till dem som redan hade mest. Det finns väldigt många undersökningar och mycket statistik som visar just att de rikare har blivit väldigt mycket rikare medan de som har det sämre ställt har halkat efter otroligt mycket. Och det är till följd av den politiken.

Låt mig återgå till det vi i dag debatterar och som ni både har skrivit om och som ni säger här i debatten. Det handlar om miljöperspektivet. Ni vill hellre tala om skatter som skulle innebära att man inte har en miljöpolitik. Jag har faktiskt en fråga angående det. Jag har gått igenom ert budgetförslag. Å ena sidan försöker ni säga att ni tar ansvar för Sverige, å andra sidan har ni helt och hållet tappat jobbfrågan. Ni säger också att Sverigedemokraterna är en naturlig partner för er, men de har över huvud taget ingen klimatprofil i sin politik. Vi kan se att ni också har tappat väldigt mycket av det. Det här skulle jag vilja höra mer om i en annan debatt. Ledamoten har ju ingen möjlighet att svara på det nu. Vilken klimatpolitik har ni egentligen i detta sammanhang?

Anf. 57 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! När landsbygden mår bra mår Sverige bra. På landsbygden utvinner många av våra stora exportbolag sina råvaror. Här produceras nästan all vår mat, och här skapas den förnybara energi och de biodrivmedel vi behöver för en riktig klimatomställning. Hit kommer besökare från hela världen för att uppleva vår natur. Hit åker människor i jakt på lugn och ro eller spänning.

Stora delar av landsbygden, särskilt i nordvästra Sverige, står dock inför stora geografiska och demografiska utmaningar. Stora avstånd, vikan- de befolkningsutveckling och en hög andel äldre innebär att många på landsbygden betalar mer i skatt jämfört med i många andra kommuner, trots att de ofta får sämre offentlig service i utbyte. Enligt Statistiska centralbyrån kommer den demografiska klyftan mellan stad och land att öka

framöver. Det riskerar att förvärra en cykel av ännu högre skatter, ännu större avfolkning och ännu sämre ekonomiska förutsättningar. Vi måste bryta den negativa spiralen, och det är bråttom.

Den här utvecklingen försätter inte bara landsbygden i ett ekonomiskt underläge, utan den utgör också en djup strukturell orättvisa. Landsbygdsbor har rätt till likvärdig vård, skola, omsorg, trygghet och infrastruktur som alla andra. De bör även ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Om detta inte sker riskerar förtroendet för samhället att minska och missnöjet att breda ut sig.

Fru talman! Trots att boende på landsbygden betalar högre skatt än genomsnittet tar det längre tid och kostar mer pengar för dem att ta sig till jobbet, skolan och servicekontoret. Man har sämre kollektivtrafik. Vi ser dessutom ofta att landsbygdsbor får gå samman för att samordna snöröjning, renhållning, va-nät, gatljus, lekplatser, badplatser, bryggor och bredband. Det är viktigt att landsbygdsbor kompenseras för de unika utmaningar de står inför. Vi måste därför ta ordentliga tag i den orättvisa skattekllyfta som i dag finns mellan stad och land.

Fru talman! Klyftan mellan stad och land behöver slutas på flera fronter. Skatteutjämningsystemet innehåller från den 1 januari i år ett större fokus på gleshet. Det är en viktig reform för att stärka förutsättningar för glesbygdskommuner. Skatteutjämningsystemet är något vi alla här relaterar till, och vi ser olika behov av förändring. För Centerpartiet var det viktigast att ett fungerande system för landsbygden kom på plats.

Dåligt underhållna vägar är vardag för många på landsbygden. Dessutom kan man vara tvungen att betala ur egen ficka för den väg man bor utmed och färdas på. Samtidigt betalar man som alla andra vägarna via skattsedeln och bekostar övriga vägar.

Att vägunderhållet med särskilt fokus på bärighet och tjälsäkring förstärks är en central del av januariavtalet. Anslaget för vägunderhåll var tidigare 118 miljoner för 2020. Under våren anslogs 300 miljoner extra, och i budgeten för 2021 har vi lyckats lägga in ytterligare 500 miljoner.

Centerpartiet driver dessutom frågan om ett landsbygdsavdrag för avgifter till samfälligheter. De boende på landsbygden kan då få avdrag för den samfällighetsavgift de betalar för bland annat vägar. Det som i en storstad är en självklarhet – att vägen har bärighet och är tjälsäkrad och snöplogad – måste landsbygdsbon ofta ordna resurser för ur egen ficka.

Den pågående pandemin har gjort det uppenbart för alla att behovet av bredband i hela landet är en grundläggande del av infrastrukturen och något som alla måste ha tillgång till. Nu satsas via överenskommelser i januariavtalet nästan 2 miljarder kronor under en femårsperiod på bredband i hela landet.

Fru talman! Sänkt inkomstskatt för boende på landsbygden är ett viktigt steg bland flera som måste tas för att område för område bygga bort de strukturella orättvisor som i dag är uppenbara. Centerpartiet lanserade förslag om höjt grundavdrag i Almedalen 2019 och ser redan nu ett första resultat i frågan.

Det här förslaget innebär att boende i gleset befolkade områden får en statlig skattereduktion. Det blir en skattesänkning för boende i drygt 70 kommuner i nordvästra Sverige. Det påverkar inte kommunernas skatteintäkter, men har enligt Centerpartiet ett viktigt signalvärde. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Skattereduktion för boende i vissa gleset befolkade områden – regional skattereduktion

Anf. 58 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Jag hade först egentligen tänkt ställa samma fråga till Centerpartiet som jag ställde till Socialdemokraterna, med tanke på att Socialdemokraterna kanske inte riktigt gav något särskilt uttömmande svar om rättvisan i att vissa människor som bor i vissa kommuner ska få lägre skatt än andra. Men sedan slog det mig att det här med att gynna vissa grupper och ge särlösningar till vissa kommuner på många sätt är kärnan i Centerpartiets politik. De vill sänka arbetsgivaravgiften, men inte för alla företag utan bara för dem som anställer unga. De vill ha regionstöd till vissa regioner men inte andra. De vill ha lägre skatt för vissa företag men inte andra företag. Nu handlar det om lägre skatt för vissa människor men inte andra människor.

Vad vill jag då egentligen ha sagt med detta? Jo, jag vill ha sagt att Centerpartiet inte är ett parti för den som vill se marknadsliberala reformer. Marknadsliberala reformer och marknadsekonomi kräver nämligen likvärdiga regler som inte snedvrider konkurrens. Brinner man för de frågorna är det tydligt att Centerpartiet inte är valet.

Vad jag däremot skulle vilja fråga Centerpartiets företrädare Helena Vilhelmsson är om hon kan förklara logiken bakom vilka kommuner man har valt ut. Jag ställde den frågan även till Socialdemokraterna, men fick inget vettigt svar. Varför ska medelstora städer som Östersund och Skellefteå få den här skattesänkningen, men inte Hofors, Grums, Laxå och Surahammar? Vilken är logiken bakom det? Det får ni väldigt gärna förklara.

Ni får också väldigt gärna förklara logiken bakom att ni ger någon hundralapp till vissa människor på landsbygden – men inte alla – och sedan tar tusenlappar med andra handen genom höjd bensinskatt, höjd fordonskatt och en återinförd flygskatt som kommer att stänga av flyglinjer till många avkrokar av landet. Snälla, förklara den här logiken!

Anf. 59 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att backa ett steg så att vi kan se situationen som den är i dag. Du nämnde marknadsliberala reformer, Fredrik Schulte. För att marknadsliberala reformer ska fungera behöver det som steg ett vara rättvisa förutsättningar. Det är ju basen. Centerpartiet menar att det inte är så i dag.

Att just de här kommunerna har valts ut beror på att de ingår i stödområde A eller B, vilket också står i betänkandet. Ledamoten vet säkert varför vi har valt dem.

Detta är ett första steg. Som jag sa i mitt anförande vill vi gå vidare för att på ett träffsäkert sätt nå ännu fler som drabbas av de strukturella orättvisor som sitter kvar efter många års centraliseringspolitik. Tycker Moderaterna att det är okej att boende i Undersåker i Jämtland ska betala sin egen väg, sin egen lekplats och sitt eget bibliotek? Det är ju de orättvisorna vi vill komma åt. Därmed tycker jag faktiskt att träffsäkerheten är ganska god.

Generella skattesänkningar är jättebra, men de kan säkert i vissas ögon te sig väldigt olika. En generell skattesänkning ger mer i plånboken för rika på Östermalm likaväl som för andra.

Jag menar att detta förslag har en ganska hög och bred träffsäkerhet. Det är ett första steg. Vi vill till exempel fortsätta att jobba med landsbygdsavdrag.

Anf. 60 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Hög och bred träffsäkerhet? Vi pratar om ungefär 100 kronor i månaden. Hold your horses! Det här kommer inte att få någon större inverkan på livet på landsbygden.

Det som däremot kommer att få stor inverkan på livet på landsbygden är de höjda bensinskatterna, de höjda fordonsskatterna och flygskatten, som kommer att leda till att flyglinjer läggs ned. Det kommer att få negativ inverkan på livet på den riktiga landsbygden. Jag uppmanar människor att se igenom retoriken och se verkligheten. Det är en sak att stå här och säga fina ord, men den praktiska politiken slår faktiskt ganska brutalt mot många delar av landet.

Jag noterar att vi inte får något vettigt svar på varför Östersund och Skellefteå, medelstora svenska städer, ska få den här skattesänkningen, medan mindre orter i till exempel Jämtland inte får den. Svaret kanske kommer i nästa replik – jag betvivlar det dock.

Avslutningsvis skulle jag vilja reda ut begreppen lite. Det är ingen i Sverige som är emot att man ska ge stöd till delar av landet som har det kämpigare. Det finns inget parti och ingen riksdagsledamot som ifrågasätter det. Men för det har vi det kommunala skatteutjämningsystemet, som Helena Vilhelmsson nämnde i sitt inledningsanförande. Det är primärt genom det systemet man ska sköta den här fördelningen.

Varför är det då så viktigt att det sker på det sättet? Jo, det är viktigt därför att man orsakar en snedvridning av konkurrensen om man hela tiden håller på och gör sådana här särlösningar, som Centerpartiet ständigt är så kära i, med sänkta arbetsgivaravgifter för just den gruppen, sänkta skatter för just den här typen av företag och nu sänkta inkomstskatter för vissa typer av människor beroende på var de bor. För att marknadsekonomi ska funka måste det vara så enhetliga regelverk som möjligt. Regional utjämnning ska ske via det kommunala skatteutjämningsystemet för att man ska få ett transparent system och inte snedvridning.

Anf. 61 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Jag är helt enig med ledamoten om att det allra viktigaste instrumentet här är ett fungerande skatteutjämningsystem. Därför var vi i Centerpartiet väldigt nöjda med att vi drev igenom ett gleshetsindex i skatteutjämningsystemet. Jag är inte alldeles säker på att Moderaterna var med på den pucken. Men det får vi ta i en annan debatt.

Jag har över huvud taget inte pratat om summan i skattesänkningen. Jag kan göra det sedan. Men när jag pratar om träffsäkerhet menar jag att den här skattereformen faktiskt når dem som har konstaterat högre kostnader och inga andra. Sedan finns det fler som har det, och det har jag sagt.

Fredrik Schulte! Du sa att du inte fick något svar på frågan om vad som kommer. Vi har sagt att nästa steg är att jobba för till exempel ett landsbygdsavdrag. Regionala skattebaser är också någonting som vi vill jobba för. Det ligger långt fram i tiden, men det är en jätteviktig sak.

Som avslutning kan vi återgå till summan. Jag tycker att det är lite intressant att det raljeras om den faktiska summan. Det talas om en pizza i månaden och så vidare. Jag undrar om det skulle låta likadant om vi – vilket gud förbjude – skulle stå inför ett beslut om en skattehöjning. Hade en skattehöjning på motsvarande summa varit lika irrelevant för människors vardag? Förmodligen inte! Detta säger att det finns ett stort signal-

Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion

värde. Sedan kan man tycka vad man vill om hur viktigt det är. Men jag är ganska stolt över att vi vågar ta ett sådant här beslut. Vi ger en kraftig signal till den som bor i ett område med strukturella orättvisor: Vi ser dig, och vi kommer att ge dig en lättnad i vardagen!

Anf. 62 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att det är förnamn och efternamn som används i talarstolen och inte ”du”. Det gäller alla.

Anf. 63 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Sverige har stora och kraftigt ökande ekonomiska klyftor. Ojämligheten syns på kartor – mellan regioner och inom våra städer. Av de tio rikaste kommunerna i Sverige finns åtta i Stockholms län. Alla de tio fattigaste ligger på landsbygden. Det är inte svårt att konstatera att landsbygden, bruksorterna och förorter lämnats efter. Förslaget vi debatterar i dag handlar om områden som ofta har högre kommunalskatt än övriga landet och sämre tillgång till offentlig service.

Förslaget vi debatterar i dag handlar om områden som ofta har högre kommunalskatt än övriga landet och sämre tillgång till offentlig service. Förslaget löser inte de grundläggande problemen, utan det behövs rättvisa ekonomiska villkor för boende i kommuner i glest befolkade områden. Det behövs också en övergripande strategi som bygger på långsiktighet och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet. Tillgången till offentlig service är avgörande för att människor ska kunna bo och leva sina liv. Statlig service måste också finnas tillgänglig även på landsbygd och i glesbygd.

Vänsterpartiet vill se satsningar som berör samhällets alla delar, och det löses inte med en sådan här skattereduktion. Det här är naturligtvis inte tillräckligt av regeringen. Det behövs en bred skattereform som bygger på jämlikhet och ökade statliga resurser till välfärden.

Samtidigt vill vi att systemet för den kommunala utjämningen förstärks. Det ska gå att bo i hela landet, och alla ska kunna ta del av väl fungerande välfärdsverksamheter. I dag har alla kommuner långt ifrån samma förutsättningar.

De vidgade klassklyftorna har slitit isär samhället. De svikna delarna av Sverige har en sak gemensamt. Det är när marknadskrafter får fritt spelrum som butiker stängs och jobb försvinner. Marknaden frågar bara efter hur många som kan betala. Då dras resurserna till städerna och till centrum.

Offentlig service ska inte styras av marknadslogik och enbart utgå från efterfrågan. Sverige ska vara ett land som håller ihop. Våra gemensamma rikedomar skapas av hela landets resurser och hela landets arbete. Då ska det också komma alla till del.

För tittar vi på skattesystemet sticker Sverige ut genom att inte ta ut skatt på exempelvis vare sig arv, förmögenheter eller fastigheter. Ett exempel är den fastighetsskatt vi hade tidigare som omvandlats till en avgift där mångmiljonären i 20-miljonersvillan i storstaden inte betalar mer än den vanliga löntagaren i normalvillan i glesbygden.

Men inte nog med att Sverige är unikt genom att varken ha skatt på arv, förmögenheter eller fastigheter. Sverige har gått ännu längre genom att införa bidrag som särskilt vänder sig till dem med ekonomiska resurser.

Pengarna har alltså koncentrerats till de allra rikaste i Sverige. För att lösa frågan vi debatterar i dag krävs en kraftfull omfördelningspolitik.

Anf. 64 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna arbetar för sänkta skatter. När vi har suttit i regering har vi varit med och sänkt skatterna. Den budget vi fick igenom ihop med Moderaterna 2018 bidrog till att sänka skatterna, och i våra oppositionsbudgetar har vi genom åren lagt fram olika förslag på skattesänkningar. Sänkta skatter är ett mål i sig. Det bidrar till ökad frihet för människor. Det ökar incitamenten för arbete och företagande. Det stärker hushållens ekonomi, ökar tillväxten och skapar fler jobb. I den budget vi nyss lade fram som svar på januaripartiernas budget föreslår vi sänkta skatter för alla.

Januaripartierna – regeringen, Centerpartiet och Liberalerna – har valt en annan väg. I stället för skattesänkningar som kommer alla till del väljer de styrande partierna ut vissa grupper som man sänker skatterna för. Den här gången är det din bostadsort som avgör om det blir skattesänkning eller inte.

Regeringens politik får mig att tänka på det gamla humorprogrammet Varan-TV, som ju glädjande nog är aktuellt igen. Där fanns det ett inslag med viktig samhällsinformation. Det lät ungefär så här: Nu börjar det lacka mot jul, och jultomten kommer i år att dela ut julklappar i följande kommuner: Höganäs, Mariestad, Göteborg postnummerområde 530 33 och Gällivare. God jul!

Fru talman! Januaripartierna behandlar med detta förslag skattepolitiken på samma godtyckliga sätt som Varan-TV:s jultomte behandlade julklappsutdelningen. Hur kommer det sig annars att en undersköterska i landsbygdskommuner som Herrljunga och Emmaboda inte får en skattesänkning, medan en undersköterska i Ragunda eller Vansbro får det? Hur kommer det sig att den som bor på landsbygden i norra delen av Faluns kommun inte får en skattesänkning medan den som bor på andra sidan kommungränsen på landsbygden i Rättviks kommun får en skattesänkning?

Skattesänkningen är inte bara godtycklig. Den bryter också mot principen om ett likabehandlande skattesystem. Detta är allvarligt därför att det riskerar att undergräva allmänhetens förtroende för skattesystemet och i förlängningen också förtroendet för staten. Dessutom är det olyckligt att ett skattesystem som redan är komplicerat nu blir ännu mer komplicerat. Det som kanske är allra mest konstigt i sammanhanget är att januaripartierna tvärtom har lovat att förenkla skattesystemet.

Fru talman! Det är inte bara vi kristdemokrater som är motståndare till den här orättvisa och godtyckliga skattesänkningen. I remissvaren finns det ett tydligt motstånd. LO är emot, och Svenskt Näringsliv är emot. Akademikerförbundet SSR och TCO är emot. Konjunkturinstitutet och Umeå universitet menar att det saknas empiriska belägg som motiverar förslaget.

Denna skattesänkning lider av stora brister. Vi i Kristdemokraterna säger i våra budgetmotioner nej till detta. Vår budget hade i stället inneburit skattesänkningar för alla. Dessutom ser vi till att färre löntagare, till exempel barnmorskor och poliser, betalar statlig skatt.

Fru talman! Eftersom vårt budgetalternativ föll i riksdagens budgetomröstning förra hösten, och denna proposition är en konsekvens av den bud-

Prot. 2020/21:25
21 oktober

Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion

*Skattereduktion för
boende i vissa glest
befolkade områden –
regional skattereduktion*

get som antogs, kommer Kristdemokraterna att avstå från att delta i detta beslut.

Anf. 65 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Om man är en sådan som jag, som gillar att sänka skatter och tycker att folk skulle få behålla mer av sina egna pengar själva, blir man ganska glad när man hör socialdemokrater som talar om att skattesänkningar ger trygghet och skapar livschanser. Det var ungefär sammanfattningen av det socialdemokratiska inlägget här tidigare i debatten. Vi har hört vänsterpartister som även de skriver under på att sänka skatten. Det är ju fantastiskt! Den högervändningen av svensk ekonomisk politik är ju någonting som man bara har kunnat drömma om.

Milton Friedman, ekonomen som vissa av oss här inne tycker om och andra säkert tycker mindre om, är kanske en av nutidens allra främsta nationalekonomer. Han sa ungefär följande, och nu översätter jag fritt och parafrazerar lite grann. Han sa att han var för varje skattesänkning, överallt, alltid och av vilka skäl som helst. Alla skattesänkningar är bra skattesänkningar, oavsett i vilket sammanhang, när, var, hur och varför. Man ska sänka skatten.

Jag kan inte undvika att småle lite grann när jag tänker på Milton Friedman i hans himmel, där han tittar ned på Socialdemokraterna och Vänsterpartiet här i kammaren i dag. Han hade nog varit stolt över er vänsterpartier. Ni delar verkligen detta att skatten ska ned oavsett skäl, oavsett plats och oavsett tid.

Fru talman! Det är klart att den här skattesänkningen inte har varit den skattesänkning i budgetarna från januaripartierna som har varit Liberalernas främsta skattepolitiska fråga. Precis som det har sagts här tidigare från till exempel Kristdemokraterna har en av våra främsta skattepolitiska frågor varit att få till en bred skattereform för att göra skattesystemet enklare och mer enhetligt.

Då kan man tänka sig att det är märkligt att det här går på tvärs med detta. Ja, det är sant. Men poängen här är att det görs i väntan på en bred skattereform, innan vi har rott detta i hamn. Det kommer att ros i hamn med januaripartierna. I väntan på detta är det bra att sänka skattetrycket och sänka skatten så mycket som möjligt.

När vi gör en sådan skattereform – som förmodligen kommer att vara tuff för alla inblandade partier men helt nödvändig för landet – kommer utgångspunkten i skatteläget att vara en lägre skatt än vad den hade varit än om man inte gör till exempel den här skattesänkningen. Det är naturligtvis väldigt viktigt.

Det var någon här i kammaren i dag som hånade Socialdemokraternas skattesänkariver och sa att när Alliansen ville sänka skatten blev man utskälld av Socialdemokraterna, men nu vill Socialdemokraterna själva sänka skatten. Ja, när Socialdemokraterna vill sänka skatten verkar vissa så kallade högerpartier i den här salen vilja skälla ut dem, men när man själva vill sänka skatten slår man sig för bröstet.

Jag skulle vilja säga, fru talman, att en skattekrona mindre till staten och en skattekrona mer i en medborgares plånbok är någonting positivt. För som Milton Friedman sa: Vi är för skattesänkningar överallt, alltid och av vilka skäl som helst.

I det här fallet är det en riktad skattesänkning, och jag ser gärna att den i framtiden breddas så att det blir fler och fler. Det har påtalats tidigare här i talarstolen att det finns kommuner och orter i Sverige som förmodligen skulle behöva skattesänkningar mer än vissa av dem som nu omfattas.

Det är ett skäl till att återkomma till reformen och utvidga den så att fler får sänkt skatt. Det är inte ett skäl till att vara emot reformen, utan det är ett skäl till att vilja ha reformen och gå ännu längre så att fler får sänkt skatt. Allra helst skulle varenda kotte i det här landet få sänkt arbetsgivaravgift.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 19.)

Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.11 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU3 En moderniserad radio- och tv-lag

Punkt 2 (Det medieetiska systemet och public service)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

45 för utskottet

10 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Omförhandla AV-direktivet)

1. utskottet

2. res. 3 (L)

Votering:

52 för utskottet

3 för res. 3

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 3: 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU4 Några sekretessfrågor på finansmarknadsområdet

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2020

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU12 Tillfällig ändring i Första–Fjärde AP-fondens placeringsregler med anledning av covid-19

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU29 Några frågor om clearing av OTC-derivat och om transaktioner för värdepappersfinansiering

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU31 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU3 En effektivare kommunal räddningstjänst

Punkt 2 (Överlåtande av inledande åtgärder vid en räddningsinsats)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

51 för utskottet

4 för res. 2

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 2: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (MSB:s tillsynsansvar i fråga om kommunerna)

1. utskottet

2. res. 3 (M)

Votering:

44 för utskottet

11 för res. 3

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 3: 11 M

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 10 (Kommunernas förebyggande arbete)

1. utskottet

2. res. 8 (KD)

Votering:

52 för utskottet

3 för res. 8

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 8: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 16 (Skogsbrandsbekämpning)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

45 för utskottet

10 för res. 9

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 9: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 20 (Utbildningsverksamhet)

1. utskottet

2. res. 13 (C)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU3 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten

1. utskottet

2. res. (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res.

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res.: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

NU8 Kommissionens vitbok om utländska subventioner på den inre marknaden

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (SD)
3. motiveringen i res. 2 (V)

Förberedande votering:

10 för res. 1
4 för res. 2
41 avstod
294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

41 för utskottet
10 för res. 1
4 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Avstod: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

**SkU4 Delegationsbestämmelser för Skatterättsnämnden och Forskar-
skattenämnden och några ändringar i fråga om informationsutbyte
på skatteområdet**

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU2 Riksrevisionens rapport om RUT-avdraget

Punkt 1 (Löpande utvärdering av RUT-avdragets effekter)

1. utskottet
2. res. (C)

Votering:

50 för utskottet
5 för res.

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res.: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

SkU6 Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion

Punkt 1 (Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion)

1. utskottet

2. res. (M, SD)

Votering:

31 för utskottet

21 för res.

3 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res.: 11 M, 10 SD

Avstod: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

§ 20 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2020/21:28 Riksrevisionens rapport om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnningen

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 oktober

2020/21:69 Oskuldsintyg och så kallade oskuldsoperationer

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:70 En renodling av polisens uppdrag

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:71 Transportstyrelsens hantering av trafiktillstånd

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 oktober

2020/21:249 En enklare och tryggare process kring skydds jakt på varg

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:250 Upprätthållandet av intervallet 170-270 vargar

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:251 Förändringar i planering av infrastruktur

av *Lotta Olsson* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

§ 23 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 21 oktober

2020/21:192 Attityder gentemot kristna i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 16.12.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 14 anf. 28 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 63 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.11 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ordförande i utskott.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 En moderniserad radio- och tv-lag.....	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2020/21:KU3	2
Anf. 1 ARON EMILSSON (SD).....	2
Anf. 2 CHRISTER NYLANDER (L).....	4
Anf. 3 IDA KARKIAINEN (S).....	6
Anf. 4 ERIK OTTOSON (M).....	7
Anf. 5 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	8
(Beslut fattades under § 19.).....	8
§ 7 Några sekretessfrågor på finansmarknadsområdet	8
Konstitutionsutskottets betänkande 2020/21:KU4	8
(Beslut fattades under § 19.).....	8
§ 8 Riksrevisorns årliga rapport 2020.....	8
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU9.....	8
(Beslut fattades under § 19.).....	8
§ 9 Tillfällig ändring i Första–Fjärde AP-fondens placeringsregler med anledning av covid-19	9
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU12.....	9
(Beslut fattades under § 19.).....	9
§ 10 Några frågor om clearing av OTC-derivat och om transaktioner för värdepappersfinansiering	9
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU29.....	9
(Beslut fattades under § 19.).....	9
§ 11 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF.....	9
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU31.....	9
(Beslut fattades under § 19.).....	9
§ 12 En effektivare kommunal räddningstjänst.....	9
Försvarsutskottets betänkande 2020/21:FöU3	9
Anf. 6 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	9
Anf. 7 CAROLINE NORDENGRIP (SD)	11
Anf. 8 LINDA MODIG (C).....	13
Anf. 9 HANNA GUNNARSSON (V).....	15
Anf. 10 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	17
Anf. 11 KALLE OLSSON (S)	19
Anf. 12 HANNA GUNNARSSON (V) replik.....	20
Anf. 13 KALLE OLSSON (S) replik	21
Anf. 14 HANNA GUNNARSSON (V) replik.....	21
Anf. 15 KALLE OLSSON (S) replik	21
(Beslut fattades under § 19.).....	22
§ 13 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten	22

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2020/21:AU3	22
Anf. 16 MATS GREEN (M)	22
Anf. 17 EBBA HERMANSSON (SD)	23
Anf. 18 SOFIA DAMM (KD)	23
Anf. 19 SERKAN KÖSE (S)	24
Anf. 20 MARTIN ÅDAHL (C)	26
Anf. 21 MATS GREEN (M) replik	28
Anf. 22 TALMANNEN	28
Anf. 23 MARTIN ÅDAHL (C) replik	28
Anf. 24 MATS GREEN (M) replik	29
Anf. 25 MARTIN ÅDAHL (C) replik	29
Anf. 26 ALI ESBATI (V)	30
Anf. 27 MALIN DANIELSSON (L)	32
(Beslut fattades under § 19.)	33
§ 14 ILO:s hundraårsdeklaration för framtidens arbetsliv	33
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2020/21:AU4	33
Anf. 28 JOHAN ANDERSSON (S)	33
Anf. 29 CICZIE WEIDBY (V)	34
(Beslut fattades under § 19.)	35
§ 15 Kommissionens vitbok om utländska subventioner på	
den inre marknaden	35
Näringsutskottets utlåtande 2020/21:NU8	35
Anf. 30 TOBIAS ANDERSSON (SD)	35
Anf. 31 LORENA DELGADO VARAS (V)	36
Anf. 32 MATHIAS TEGNÉR (S)	36
Anf. 33 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	38
Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD)	40
(Beslut fattades under § 19.)	40
§ 16 Delegationsbestämmelser för Skatterättsnämnden och	
Forskarskattenämnden och några ändringar i fråga om	
informationsutbyte på skatteområdet	40
Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU4	40
(Beslut fattades under § 19.)	40
§ 17 Riksrevisionens rapport om RUT-avdraget	40
Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU2	40
Anf. 35 HELENA VILHELMSSON (C)	40
Anf. 36 ANNA VIKSTRÖM (S)	42
Anf. 37 BORIANA ÅBERG (M)	43
Anf. 38 TONY HADDOU (V)	44
Anf. 39 BORIANA ÅBERG (M) replik	46
Anf. 40 TONY HADDOU (V) replik	46
Anf. 41 BORIANA ÅBERG (M) replik	47
Anf. 42 TONY HADDOU (V) replik	47
Anf. 43 HELENA VILHELMSSON (C) replik	48
Anf. 44 TONY HADDOU (V) replik	48
Anf. 45 HELENA VILHELMSSON (C) replik	48
Anf. 46 TONY HADDOU (V) replik	49
Anf. 47 HAMPUS HAGMAN (KD)	49
Anf. 48 JOAR FORSSELL (L)	50

(Beslut fattades under § 19.).....	52	Prot. 2020/21:25
§ 18 Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion	52	21 oktober
Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU6	52	
Anf. 49 FREDRIK SCHULTE (M).....	52	
Anf. 50 ERIC WESTROTH (SD)	54	
Anf. 51 SULTAN KAYHAN (S).....	55	
Anf. 52 FREDRIK SCHULTE (M) replik	56	
Anf. 53 TREDJE VICE TALMANNEN	57	
Anf. 54 SULTAN KAYHAN (S) replik.....	57	
Anf. 55 FREDRIK SCHULTE (M) replik	57	
Anf. 56 SULTAN KAYHAN (S) replik.....	58	
Anf. 57 HELENA VILHELMSSON (C).....	58	
Anf. 58 FREDRIK SCHULTE (M) replik	60	
Anf. 59 HELENA VILHELMSSON (C) replik	60	
Anf. 60 FREDRIK SCHULTE (M) replik	61	
Anf. 61 HELENA VILHELMSSON (C) replik	61	
Anf. 62 TREDJE VICE TALMANNEN	62	
Anf. 63 TONY HADDOU (V).....	62	
Anf. 64 HAMPUS HAGMAN (KD).....	63	
Anf. 65 JOAR FORSSELL (L)	64	
(Beslut fattades under § 19.).....	65	
Ajournering.....	65	
Återupptaget sammanträde.....	65	
§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	65	
KU3 En moderniserad radio- och tv-lag.....	65	
KU4 Några sekretessfrågor på finansmarknadsområdet.....	66	
FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2020	66	
FiU12 Tillfällig ändring i Första–Fjärde AP-fondens placeringsregler med anledning av covid-19	66	
FiU29 Några frågor om clearing av OTC-derivat och om transaktioner för värdepappersfinansiering	66	
FiU31 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF	66	
FöU3 En effektivare kommunal räddningstjänst	66	
AU3 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten.....	67	
AU4 ILO:s hundraårsdeklaration för framtidens arbetsliv	68	
NU8 Kommissionens vitbok om utländska subventioner på den inre marknaden	68	
SkU4 Delegationsbestämmelser för Skatterättsnämnden och Forskarskattenämnden och några ändringar i fråga om informationsutbyte på skatteområdet.....	68	
SkU2 Riksrevisionens rapport om RUT-avdraget	68	
SkU6 Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden – regional skattereduktion.....	69	
§ 20 Bordläggning.....	69	
§ 21 Anmälan om interpellationer.....	69	
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	70	

Prot. 2020/21:25
21 oktober

---

§ 23 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	70
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 16.12.	70

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2020